

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Burak BALDIRAN

GÜNEY LYKAONİA BÖLGESİ SUNAKLARI

Arkeoloji Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2019

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Burak BALDIRAN

GÜNEY LYKAONİA BÖLGESİ SUNAKLARI

Danışman

Prof. Dr. İsa Kızıgut

Arkeoloji Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2019

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Burak BALDIRAN'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Arkeoloji Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : (İmza)

Üye (Danışmanı) : (İmza)

Üye : (İmza)

Tez Başlığı: GÜNEY LYKAONİA BÖLGESİ SUNAKLARI

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi :

Mezuniyet Tarihi :

(İmza)
Prof. Dr. İhsan BULUT
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “GÜNEY LYKAONİA BÖLGESİ SUNAKLARI” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

(İmza)

Öğrenci Adı, SOYADI

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-SOYADI	Burak BALDIRAN
Öğrenci Numarası	20175201001
Enstitü Ana Bilim Dalı	Arkeoloji
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora
Danışmanın Unvanı, Adı-SOYADI	Prof. Dr. İsa KIZGUT
Tez Başlığı	Güney Lykaonia Bölgesi Sunakları
Turnitin Ödev Numarası	

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 144 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 28/05/2019 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 9

alıntılar dahil % 10 'dur.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(x) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

19/04/2019

(imza)
Prof. Dr. İsa KIZGUT

İÇİNDEKİLER

ÇİZİMLER LİSTESİ.....	i
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	ii
HARİTALAR LİSTESİ.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
ÖNSÖZ	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM LYKAONIA BÖLGESİ

1.1. Coğrafi Konumu.....	3
1.2. Tarihi Coğrafyası.....	6
1.3. Antik Dönem Yolları.....	11

İKİNCİ BÖLÜM SUNAKLAR

2.1. Sunak Tanımı.....	15
2.2. Sunakların Tarihçesi.....	16
2.2.1. Hellenistik Dönem Öncesi Yunan Kökenli Sunaklar	16
2.2.2. Hellenistik Dönem Öncesi Anadolu Kökenli Sunaklar	17
2.3. Sunak Tipleri	17
2.3.1. Silindirik Gövdeli Taşınabilir Sunaklar	19
2.3.2. Dikdörtgen Gövdeli Taşınabilir Sunaklar	21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜNEY LYKAONIA BÖLGESİ SUNAKLARININ FORMLARI VE TİPOLOJİSİ

3.1. Dikdörtgen Gövdeli Taşınabilir Sunaklar	22
3.1.1. Yalın (Bezemesiz) Sunaklar	23
3.1.1.1. Akçalar Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 1	23
3.1.1.2. Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 2.....	23
3.1.2. Girlandlı Sunaklar.....	24
3.1.2.1. Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 3	24
3.1.2.2. Yenice Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 4	25
3.1.2.3. Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 5.....	25

3.1.3. Yazıtlı Sunaklar	26
3.1.3.1. Bağyurdu Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 6	26
3.1.3.2. Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7.....	27
3.1.3.3. Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 8.....	27
3.1.3.4. Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 9.....	28
3.1.4. Kabartmalı Sunaklar	29
3.1.4.1. Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10	29
3.1.4.2. Başgöze Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 11.....	34
3.1.4.3. Işıklar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 12.....	34
3.1.4.4. Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 13.....	35
3.1.4.5. Tol Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 14.....	35
3.1.4.6. Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 15.....	36
3.1.4.7. Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16.....	37
3.1.4.8. Bostandere Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 17	38
3.1.5. Kabartmalı ve Yazıtlı Sunaklar.....	39
3.1.5.1. Ladik Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 18	39
3.1.5.2. Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 19	41
3.1.5.3. Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 20	42
3.1.5.4. Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 21	43
3.2. Silindirik Gövdeli Taşınabilir Sunaklar.....	44
3.2.1. Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak I, Kat. No. 22.....	45
3.2.2. Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak II, Kat. No. 23	45
3.2.3. Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24	45
SONUÇ	48
KAYNAKÇA.....	50
KATALOG.....	59
HARİTALAR.....	85
ÇİZİMLER	88
FOTOĞRAFLAR.....	89
ÖZGEÇMİŞ.....	132

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1: Dikdörtgen Sunak Bölümleri

Çizim 2: Silindirik Sunak Bölümleri

FOTOĞRAF LİSTESİ

- Fotoğraf 1: Akçalar Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 1
- Fotoğraf 2: Akçalar Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 1
- Fotoğraf 3: Akçalar Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 1
- Fotoğraf 4: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 2
- Fotoğraf 5: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 2
- Fotoğraf 6: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 2
- Fotoğraf 7: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 2
- Fotoğraf 8: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 3
- Fotoğraf 9: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 3
- Fotoğraf 10: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 3
- Fotoğraf 11: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 3
- Fotoğraf 12: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 4
- Fotoğraf 13: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 4
- Fotoğraf 14: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 4
- Fotoğraf 15: Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 5
- Fotoğraf 16: Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 5
- Fotoğraf 17: Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 5
- Fotoğraf 18: Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 5
- Fotoğraf 19: Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 5
- Fotoğraf 20: Bağyurdu Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 6
- Fotoğraf 21: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7
- Fotoğraf 22: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7
- Fotoğraf 23: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7
- Fotoğraf 24: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7
- Fotoğraf 25: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7
- Fotoğraf 26: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 8

- Fotoğraf 27: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 8
- Fotoğraf 28: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 8
- Fotoğraf 29: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 9
- Fotoğraf 30: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 9
- Fotoğraf 31: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10
- Fotoğraf 32: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10
- Fotoğraf 33: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10
- Fotoğraf 34: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10
- Fotoğraf 35: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10
- Fotoğraf 36: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10
- Fotoğraf 37: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10
- Fotoğraf 38: Başgöze Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 11
- Fotoğraf 39: Başgöze Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 11
- Fotoğraf 40: Başgöze Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 11
- Fotoğraf 41: Işıklar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 12
- Fotoğraf 42: Işıklar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 12
- Fotoğraf 43: Işıklar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 12
- Fotoğraf 44: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 13
- Fotoğraf 45: Tol Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 14
- Fotoğraf 46: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 15
- Fotoğraf 47: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 15
- Fotoğraf 48: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16
- Fotoğraf 49: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16
- Fotoğraf 50: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16
- Fotoğraf 51: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16
- Fotoğraf 52: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16
- Fotoğraf 53: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16
- Fotoğraf 54: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16
- Fotoğraf 55: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16
- Fotoğraf 56: Bostandere Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 17
- Fotoğraf 57: Bostandere Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 17
- Fotoğraf 58: Bostandere Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 17
- Fotoğraf 59: Bostandere Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 17
- Fotoğraf 60: Ladik Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 18

- Fotoğraf 61: Ladik Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 18
- Fotoğraf 62: Ladik Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 18
- Fotoğraf 63: Ladik Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 18
- Fotoğraf 64: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 19
- Fotoğraf 65: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 19
- Fotoğraf 66: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 19
- Fotoğraf 67: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 19
- Fotoğraf 68: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 20
- Fotoğraf 69: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 20
- Fotoğraf 70: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 20
- Fotoğraf 71: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 20
- Fotoğraf 72: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 21
- Fotoğraf 73: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 21
- Fotoğraf 74: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 21
- Fotoğraf 75: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 21
- Fotoğraf 76: Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 22
- Fotoğraf 77: Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 22
- Fotoğraf 78: Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 23
- Fotoğraf 79: Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 23
- Fotoğraf 80: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24
- Fotoğraf 81: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24
- Fotoğraf 82: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24
- Fotoğraf 83: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24
- Fotoğraf 84: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24
- Fotoğraf 85: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24

HARİTALAR LİSTESİ

Harita 1: Lykaonia Bölgesi Sınırı (Çimen 2011, fig. 9)

Harita 2: Lykaonia Bölgesi (Swoboda 1935, fig. 4)

Harita 3: Lykaonia Bölgesi (Ramsay 1890, fig. 11)

Harita 4: Lykaonia Bölgesi (Hall 1968, 77)

Harita 5: Lykaonia Bölgesi Yolları (Çimen 2011, fig. 5)

KISALTMALAR LİSTESİ

AA	:Archaeologischer Anzeiger
AJA	:American Journal of Archaeology
AM	:Mitteilungen des deutschen archaeologischen Instituts: Athenische Abteilu
AnatSt.	:Anatolian Studies
Anodos	:Studies of the Ancient Worlds
ANRW	:Aufstieg und Niedergang der Römischen Welt
AST	:Araştırma Sonuçları Toplantısı
BCH	:Bulletin de Correspondance hellenique
BIAAM	:British Institute of Archaeology at Ankara Monograph Series
Bkz.	:Bakınız
cm.	:Santimetre
CR	:Classical Review
IstMitt.	:Istanbuler Mitteilungen
İÖ	:İsa'dan Önce
İS	:İsa'dan Sonra
JRS	:Journal of Roman Studies
Kat. No.	:Katalog Numarası
Km	:Kilometre
Lev.	:Levha
LIMC	:Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae
m.	:Metre
MAMA	:Monumenta Asiae Minoris Antiqua

1. Eastern Phrygia, ed. W.M. Calder. 1928.

4. Monuments and Documents from Eastern Asia and Western Galatia, ed.

W.H. Buckler, W.M. Calder, W.K. Guthrie. 1933.

7. Monuments from Eastern Phrygia, ed. W.M. Calder. 1956.

8. Monuments from Lycaonia, the Pisido- Phrygian Borderland, Aphrodisias,
ed. W.M. Calder, J.M.. Cormack. 1962

Pl. :Plate

RE :Realencyclopädie der Classischen Altertums-wissenschaft.

RECAM :Regional Epigraphic Catalogues Asia Minor

REG. :Revue des etudes grecques

RGTC VI :Del Monte, G.F. – Tischler, J., Die Orts und Gewässernamen der Hethitis
Texte. Wiesbaden. 1978.

Taf. :Tafel

TAM :Tituli Asiae Minoris

TTK :Türk Tarih Kurumu

yy. :Yüzyıl

Kaynakça ve Dipnotlarda “Archaeologischer Anzeiger 1997’ de verilen kısaltmalar kullanılmıştır. Bunlar dışındaki kısaltmalar yukarıda belirtilmiştir.

ÖZET

Doğu'da Kapadokya, güneyde Kilikya, batıda Pamphylia ve Psidia, kuzeyde Phrygia ve Galatia Bölgeleri ile çevrili olan, günümüz coğrafyasında Konya ve Karaman illerinin kapsadığı alan Antik Coğrafyada Lykaonia Bölgesi olarak adlandırılmaktadır.

Antik dönemde sunakların resmi yapılar, konutlar, mezarlar ve kutsal alanlarda kullanıldıkları bilinmektedir. Çalışmalarda genel tipolojisi oluşturulmuş olan sunaklar, genel olarak dini törenlerin yapıldığı, kurban ve adakların sunulduğu belirlenmiş yer veya yapılar olarak çok basit bir biçimde tanımlanırlar. Bizim çalışmamızda ele aldığımız sunaklar, daha önce kapsamlı olarak ele alınmamış, 2005 yılından bugüne kadar devam eden yüzey araştırmaları sonucunda saptanan örneklerden oluşmaktadır. Sunaklar bu çalışma ile tipolojileri belirlenip, gruplandırılmış, her sunağın detaylı tanımlaması yapılmıştır. Sunaklar üzerindeki figür ve bezeme elemanları, benzer örneklerle karşılaştırılmıştır. Üzerlerinde Grekçe yazıt bulunanların çevirileri yapılmış, kullanım amaçlarına ilişkin sonuçlar elde edilmiştir. Lykaonia bölgesinde yaygın olarak dikdörtgen gövdeli sunakların kullanıldığı da çalışmanın sonuçlarından bir diğeridir. Bazı sunak örneklerinin adak, bazılarının onurlandırma, bazılarının ise mezar taşı işlevini taşıdıkları hem üzerlerindeki bezeme elemanlarından hem de yazıtların yorumlanması sonucunda kesin olarak ortaya konmuştur. Bölgede sunaklarla ilgili yapılmış ilk çalışma olması, daha sonra yapılacak çalışmalar için de bir başvuru kaynağı olma niteliğini kazandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Lykaonia, Adak Sunağı, Nekropol, Onurlandırma Sunağı

SUMMARY

ALTARS OF LYKAONIA REGION

The area where is surrounded by Cappadocia at East; Cilicia at South; Pamphylia and Psidia at West; Phrygia and Galatia at North is called Lykaonia Region in ancient geography. However, related area is a region where Konya and Karaman Provinces settle today.

It is known that altars in the ancient period were used in official buildings, dwellings, tombs, and sanctuaries. Altars whose general typology are specified in studies are defined as the place or constructions where religious ceremonies were performed and also sacrifices and vows were submitted. The altars which we reviewed have not been comprehensively analyzed before. Again, the altars that we scrutinized are composed of samples determined at the end of surface explorations as from 2005. Typologies of altars were revealed by this study; they were classified and described in detail. Figure and ornament elements on altars were compared with similar samples. The altars which have Ancient Greek inscription were translated; we obtained results relating to the intended use. Another result of the study is that rectangular-bodied altars were prevalently utilized in Lykaonia region. It is certainly revealed via both ornament elements and comments of inscriptions that some of the altars functioned as vow; some of them functioned as commendation tool and tombstone as well. Being the first study on altars in the related region brings qualification to this paper to be a reference guide for next studies.

Keywords: Lykaonia, Altar, Necropolis, Commendation Altar

ÖNSÖZ

Bu çalışmamızda ele aldığımız sunaklar, 2005 yılından bugüne kadar Konya ili ve ilçelerinde Prof. Dr. Asuman Baldıran başkanlığında devam eden yüzey araştırmaları sırasında saptanan örnekleri kapsamaktadır. Bu malzemeler genel sunak tipolojisinde taşınabilir, monolitik sunaklar olarak tanımlanmaktadır. Öncelikle Yüzey Araştırmaları sırasında kayıt altına alınan sunakları çalışmam konusunda izin veren, fotoğraf arşivini benimle paylaşan, çalışmamın her aşamasında yardım ve desteğini benden esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Asuman Baldıran'a teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında önerileri ile beni yönlendiren, danışman hocam Prof. Dr. İsa Kızgut'a ve Grekçe çeviriler konusunda yardımcı olan Dr. Öğretim Görevlisi Mehmet Alkan'a ve beni bugünlere ulaştıran tüm bölüm hocalarıma da ne kadar teşekkür etsem azdır.

Maddi ve manevi yönden her aşamada sürekli olarak beni destekleyip, teşvik eden aileme de sonsuz teşekkürler.

GİRİŞ

Günümüzde Konya İli sınırlarında yer alan Lykaonia ilk çağ kaynaklarından tanınan bir bölgedir ve tarihi İÖ 372-371 yıllarından itibaren bilinmektedir. Lykaonia Bölgesinin idaresi tarihi dönemlerde değişiklikler gösterdiği için, bölge sınırlarını kesin çizgilerle tanımlamak oldukça zordur. Bu tarihten önce Pisidia ile Isauria arasında paylaşıldığı anlaşılmaktadır. Bölgedeki sınırlamalar bazı antik dönem yazarları tarafından farklı şekillerde yapılmıştır. Bu yazarlar arasında Xenophon, Strabon ve Plinius'u sayabiliriz. Günümüzde bölge sınırları en geniş konuma göre Beyşehir Gölü'nün doğu kıyısı sınır olmak üzere güneye doğru Beyşehir (Mistheia)'e, oradan Gorgoreme'ye oradan da yine güneydoğuya doğru Suğla Gölü (Trogitis Limne)'nün kuzey kıyısı sınır olmak üzere Sedasa'ya uzanır. Güney sınır zaman zaman Lykaonia şehirleri arasına dahil edilen Isaura'dan başlamak üzere güneydoğuda Dülgerler (Artanada)'e, buradan Göksu Irmağı (Kalykadnos) sınır olmak üzere doğuya doğru gidilerek, buradan Karaman (Laranda)'a bir yay çizilir. Doğu sınırı Karaman (Laranda)'dan başlayarak kuzeye doğru Karaman Karadağ'daki Barata'ya ulaşır. Barata'dan kuzeydoğuya doğru Karapınar Kesmez köyü (Thebase)'nden Gölören (Hyde)'e, oradan kuzeydoğuya doğru Gene köyü (Kanna)'ne, Kanna'dan Tuz Gölü (Tatta Limne)'nün batı kıyısı sınır olmak üzere Perta'ya, oradan da kuzeye doğru Verinopolis'e uzanır. Kuzey sınırı ise, Verinopolis'ten başlamak üzere batıya doğru Yağlıbayat (Savatra) ve oradan Lâdik (Laodikeia-Katakekaumene)'e buradan da güneybatıya doğru Beyşehir (Mistheia)'e ulaşır (**Harita 1**).

Bölge Pers Devletinin İskender tarafından yıkılmasına kadar Kappadokia ile aynı satrabin idaresi altında kalmıştır. Daha sonra Seleukos krallığına bağlanmıştır. Antiochos'un yenilgisinden sonra Romalılar Lykaonia'yı Bergama kralı II. Eumenes'in yönetimine vermiştir. İÖ 160 yıllarında Bergama etkisi Amblada'da hissedilir. İÖ 129'da III. Attalos'un ölümünden sonra Lykaonia, Romalıların yanında Aristonikos ile yaptığı savaşta esir düşen Kappadokialı IV. Ariarathes'in çocuklarına bağlanmıştır. Büyük Mithridates döneminde bölge Mithridates tarafından zaptedilmiş olmalıdır. İÖ 1. yüzyılın ortalarında Lykaonia batıda Laodikeia'ya kadar bütün arazisi ile Kilikia kralının bir temsilcisinin idaresindeydi. Bölgenin yukarıdaki şekilde gelişen tarihinin kalıntıları, gerçekleştirilen yüzey araştırmalarıyla tespit edilmiş yalın, yazıtlı ve kabartmalı sunakların öncelikle kayıt altına alınması, arkeolojik olarak değerlendirilmesi ve nihayetinde bağlı olduğu müzelere bildirilerek envanterlenmesi sağlanmıştır. Bu aşamadan sonra sunakların kültürel açıdan değerlendirilerek bilim dünyasına kazandırılması amaçlanmıştır.

Çalışma konusu olarak belirlenen sunaklar farklı yerleşimlerde açık alanda serbest ya da herhangi bir yapıda ikinci kez kullanılmış durumdadır. Bu eserlerin fotoğrafları çekilmiş, ölçüleri alınmıştır. Çalışma içerisinde tüm eserlerin tanımlaması yapılarak, kabartmalar ikonografik olarak değerlendirilmiş, üzerlerindeki yazıtlar deşifre edilmiştir. Bu incelemelerin sonrasında ait oldukları kültürler belirlenmeye çalışılmıştır.

Eserlerin bazıları yapıların inşasında ikinci kez kullanılmışlardır. Bu nedenle fotoğraflama ve tanımlama sırasında bazı problemler yaşanmıştır. Kapalı olan yüzlerin barındırdığı figür ve yazıtların görülememesi eserlerin niceliğini belirlemede zorluklar yaratmaktadır. Buna karşın eserler, elde edilen verilerle tanımlanıp bilimsel sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Geniş bir coğrafyada dağınık ele geçen eserlerin ait oldukları kültür ve kültürlerin saptanması önemlidir, bu alana yoğunlaşarak soruların yanıtları aranmıştır.

Arkeolojik yüzey araştırmaları sırasında elde edilen eserlerin incelenmesi sırasında bilimsel yöntemler kullanılarak tipolojik ve ikonografik tespitler yapılarak değerlendirilmiştir. Benzer alanda daha önce yapılmış çalışmalar değerlendirilerek eserlerin üzerlerinde bulunan kabartmalar ve yazıtlar yorumlanmış, tanımlamaları yapılarak kapsamlı bir envanterleme gerçekleştirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

LYKAONIA BÖLGESİ

1.1. Coğrafi Konumu

Lykaonia, genel olarak doğuda Kappadokia, güneyde Kilikia, batıda Pamphylia ve Psidia, kuzeyde Phrygia ve Galatia ile çevrili, bugünkü Konya ve Karaman illerinin büyük bir kısmını içine alan antik bölgeye verilen isimdir¹ (**Harita 1**). Lykaonia adı ilk çağ kaynaklarından tanınan bir bölgenin adıdır². Lykaonia Bölgesi'nin idari durumu tarihi süreç içinde değişiklikler gösterdiğinden, bölgenin sınırlarını kesin çizgiler ile tanımlamak oldukça zordur³. Xenophon, bölge hakkında en iyi bilgiyi İÖ 4. yy'da İskender'in Darius'a karşı yaptığı seferinin konu edindiği Anabasis adlı eserinde anlatır. Xenophon bölgeyi; Phrygia'nın en son şehri Iconium'un doğu tarafından başlatır ve beş günlük yürüyüş mesafesindeki Dana'ya⁴ kadar uzandığını ifade eder⁵.

Strabon ise, “bölgenin sınırlarını ve şehirlerini belirlemek yerine, batısı Phrygia'ya, doğusu Kappadokia, kuzeyi Galatia, güneyi ise Toroslarla çevrili bölgedir” diye sadece komşu bölgelerden ve sıradağdan söz eder⁶. Isauria Bölgesi'nin bazı şehirlerini Lykaonia Bölgesi içerisinde göstermesine rağmen, bölgeyi ilk defa Strabon'un sınırlandırdığı söylenebilir⁷. Plinius, Tetrahia ex Lykaonia=Lykaonia Prensliği'nden söz ederken Iconium ve Toroslardaki Thebase ve Galatia ile Kappadokia hududundaki Hyde'yi de içine alan 14 şehirden bahseder⁸.

Antik kaynaklardan da anlaşılacağı gibi Plinius şehir sayısını da belirtmesi açısından bölge hakkında en iyi tanımlamayı yapmış görünmektedir. Plinius'un tanımladığı eyalet sisteminde (Tetrahia ex Lykaonia) Galatia ve Lykaonia İS I ve II. yy'da bir eyalet kabul edilirken, aynı Galatia ve Lykaonia Bizans Dönemi'nde ise Anatolikon Theması içerisinde yer almaktaydı. Hiorecles, Galatia ve Lykaonia Bölgesi'ndeki şehir listelerini verirken, bu bölgeleri Galatia I, Galatia II (Galatia Salutaris veya Galatia Salutaria) ve Lykaonia bölgeleri diye tanımlamıştır. Thema düzeni kurulduktan sonra bu eyalet sınırlarının siyasi durumu İS 7.

¹ Göktürk, 1996: 53.

² Ksenophon I, 1998: 19. Daha sonraki antik yazarlardan Strabon (Strabon XII, 1987: 11,6) ve Plinius (Plinius V, 1907: 95) de Lykaonia bir bölge ismi olarak geçmektedir.

³ Ruge, 1927: 2253-2265.

⁴ Dana, Niğde civarında bulunan Kilisehisar/Kappadokia şehridir.

⁵ Ksenophon I, 1998: 11,19.

⁶ Strabon XII, 1987: 11,10.

⁷ Strabon XII, VI, I, 1987.

⁸ Plinius V, 1907: 95.

yy'da önemini yitirir. Fakat "Kilise Eyaletleri" olarak bütün Bizans Dönemi'nde, hatta daha sonra da kalmaya devam eder ve söz konusu üç eyaletin sınırları (Galatia I, Galatia II ve Lykaonia) kuzeyde Patnos Dağları'na, güneyde Toros Dağları'na, batıda üst ve orta Sakarya Nehirleri'nden başlayarak, aşağıda Beyşehir Gölü'ne doğru, yukarıda Kızılırmak'ın (Halys) ilerisinden aşağıda Tuz Gölü'ne (Tatta Limne) ve Lykaonia Ovası'nın doğusuna kadar uzanmaktaydı⁹ (**Harita 2**).

Belke-Restle "Galatia'nın Kappadokia ile olan doğu sınırını I Tabian= Tavium (Yozgat'ın ilçesi Büyük Nefes köyü)'un doğusundan başlatır; oradan güneybatı istikametine doğru Şedit Höyük (Aspona) ile Parlason (Parnessos) şehirleri arasındaki Tuz Gölü (Tatta Limne)'nün kuzey ucundan geçirir"; yalnız bu bölgenin kesin sınırları tanımlanamamıştır. Tuz Gölü'nün (Tatta Limne) güney kıyısındaki (Lykaonia-Kappadokia sınırı) Lykaonia sınır şehri ise Aksaray (Konoeia) arasından, güneye doğru ulaşır ve Arsama Dağı'nın doğusunda Karacadağ'ı geçerek Akgöl'e uzanıyordu. Dolayısıyla Akgöl'ün güneyinde bulunan Divle Ovası'nı (bugünkü Oçharman) Kappadokia ile sınır olarak verebiliriz. Daha doğuda bulunan Kappadokia-Kilikia sınırı gibi Lykaonia'nın Isauria ile olan güney sınırı da genelde Torosların sırtını takip ediyordu. Yani Divle Nehri'nin kaynaklarından Kocadere'den sonra bugünkü modern vilayet Konya ile Mersin (İçel) arasındaki sınırlarını aşağı yukarı izleyerek Karaman (Laranda)'ın güneyinde Sertavul Geçidi'nde en uç noktasına varıyordu, buradan kuzeybatıya doğru bükülüp Torosların kuzey sırtını Bozkır'a kadar izleyip, Suğla Gölü (Trogitis Limne)'nü dolanıp Gidengelmiz Dağı'na (Geyik Dağları) uzanıyordu. Lykaonia Pamphylia ve Psidia ile olan batı sınırı Geyik Dağları ve Küpe Dağları'nı izleyerek Lykaonia'nın sınır şehirleri olan Vasada ve Amblada'yı geçip Beyşehir Gölü'nün güney kıyısına kadar ulaşıyor. Batıda ise Psidia Bölgesi'nin doğu sınırı olan Beyşehir Gölü'nün doğusundan başlayıp, kuzeyde Galatia Bölgesi'nin güneyi ile sınırlanan ve doğuya doğru uzanan bir alan içerisinde Bizans Devri'nde Yunuslar (Pappa Tiberiopolis), Adaras (Adrianupolis), Ilgın (Tyraion) ve Ladik (Laodikeia-Katakekaumene) şehirleri bulunmaktaydı.

Psidia ile Lykaonia'nın sınırı ise Beyşehir Gölü'nün kıyısında bulunan Kuşluca köyünden Eflatunpınar'ın kuzeyi arasından geçmekteydi. Lykaonia'nın şehirlerinden Mistheia şehri arazisini Beyşehir Gölü'nün kuzeyinde bulunan devlet arazilerinden (Psidia) ayıran bugünkü Beyşehir-Konya karayolu üzerindeki Sarıköy'ün yakınında bulunan antik mil taşlarıdır. Erenler (eski ismi Elengirif) Dağı'ndan sonra kuzeydoğuya bükülerek Kızılören'i

⁹ Belke ve Restle, 1984: 39.

geçtikten sonra Konya Ovası'nın batısındaki dağları izleyip Lâdik (Laodikeia-Katakekaumene) ve Sarayönü'nün güneyinden bir sınır hattı oluşturunuyordu (**Harita 3**).

Bölgenin batı sınırının kuzeyde kalan doğal sınır çizgileri hiçbir zaman belirlenememiştir. Zaten Erken Bizans Dönemi'nde de sınırlar sürekli değişiyordu; bu sınırın Psidia veya Phrygia tarafları ancak şehirler yardımıyla belirginleşiyordu. Ceşmelisebil (Gulan-ma), Turgut (Klaneos), Hisar (Amorion, Emir Dağı'nın doğusunda), Alikel (Orkistos, Ortaköy), Koymaz (Troknada) ve Sarıcalar (Lulipolis, Eskişehir'de) Lykaonia veya Galatia tarafından; Ilgın (Tyraion), Akşehir (Philomelion), Bolvadin (Polybotos), İscekarahisar (Dokimeion), Çifteler (Kabarkion), Karahöyük (Midaion, Porsuk Çayı'nın vadisinde) ise Psidia ve Phrygia tarafında; yani Porsuk Çayı (Tembros)'nın Alpulu-Akköprüküy arasında Sangarios'u bugünkü Gökçekaya Barajı'ndan geçiyordu. Hacı yolundaki tek sabit nokta durak olan Fines'den, Bithynia ile Galatia arasındaki sınır olarak söz ediliyordu. Yeni araştırmalara göre de Fines Nallıhan'ın 34 km batısında bulunan Ericek köyünde yer alıyordu¹⁰.

Kısaca Lykaonia Bölgesi'nin sınırlarını çizmek gerekirse; en geniş konuma göre Beyşehir Gölü'nün doğu kıyısı sınır olmak üzere güneye doğru Beyşehir (Mistheia)'e, oradan Gorgoreme'ye oradan da yine güneydoğuya doğru Suğla Gölü (Trogitis Limne)'nün kuzey kıyısı sınır olmak üzere Sedasa'ya uzanır. Güney sınır zaman zaman Lykaonia şehirleri arasına dahil edilen Isaura'dan başlamak üzere güneydoğuda Dülgerler (Artanada)'e, buradan Göksu Irmağı (Kalykadnos) sınır olmak üzere doğuya doğru gidilerek, buradan Karaman (Laranda)'a bir yay çizilir. Doğu sınırı Karaman (Laranda)'dan başlayarak kuzeye doğru Karaman Karadağ'daki Barata'ya ulaşır. Barata'dan kuzeydoğuya doğru Karapınar Kesmez köyü (Thebase)'nden Gölören (Hyde)'e, oradan kuzeydoğuya doğru Gene köyü (Kanna)'ne, Kanna'dan Tuz Gölü (Tatta Limne)'nün batı kıyısı sınır olmak üzere Perta'ya, oradan da kuzeye doğru Verinopolis'e uzanır. Kuzey sınırı ise, Verinopolis'ten başlamak üzere batıya doğru Yağlıbayat (Savatra) ve oradan Lâdik (Laodikeia-Katakekaumene)'e buradan da güneybatıya doğru Beyşehir (Mistheia)'e ulaşır (**Harita 4**).

¹⁰ Belke ve Restle, 1984: 40-42.

1.2. Tarihi Coğrafyası

Bölgede yapılan araştırmalarda, bölgenin prehistorik dönemlerden itibaren yerleşime sahne olduğu anlaşılmaktadır. Mellaart¹¹ tarafından 1952 yılında, Kökten¹² tarafından 1957 yılında yapılan yüzey araştırmalarında Tarsus ve Antalya arasında prehistorik dönem yerleşimi olmadığı ifade edilmiştir. 1963 yılında Solecki, Farrand, Kökten ve French tarafından yürütülen yüzey araştırmalarında ise Suğla Gölü'nün batısında Kürtini mağarasında Paleolitik döneme tarihlenen buluntular ele geçmiştir¹³. Lykaonia Bölgesinin Neolitik Dönemini ise Çatalhöyük ve Suberde (Göröklük Tepe) temsil etmektedir¹⁴. Bölgede Kalkolitik Dönem araştırmalarının yapıldığı da bilinmektedir¹⁵. Seydişehir Höyük, Kanal Höyük, Kızılviran Höyük ve Çumra Höyük'te Kalkolitik Dönem yerleşimleri ortaya çıkarılmıştır¹⁶. Ayrıca Mellaart Suğla Gölü ve Çarşamba Havzasında İlk Tunç Çağı yerleşimlerinden de söz eder¹⁷.

Hitit metinlerinden anlaşıldığı kadarıyla Hitit coğrafi sınırlarını tehdit eden Arzawa Krallığı'nın yeri araştırmacılar tarafından uzunca bir süre tartışılmıştır. Bu konu ilk kez Forrer tarafından ele alınmıştır¹⁸. Bu araştırmacı Arzawa Krallığının yeri için Kilikya'yı önermiş, Goetze bu görüşe karşı çıkarak Arzawa Krallığının Kilikya'nın batısı ile Karia Bölgeleri arasında olması gerektiğini savunmuştur¹⁹. Bossert Arzawa'yı Anadolu'nun güneyine²⁰, Garstang Antalya'ya yerleştirmiştir²¹. Özsait²², Laroche²³ ve Akurgal²⁴ ise bu krallığın Lykaonia, Psidia, Pamphylia ve Isauria Bölgelerinde olduğunu kabul ederler. Hitit belgelerinden bazılarında Arzawa Bölgesi için "Luwia"nın kullanıldığı görülür²⁵. Bölge sınırları içerisinde Beyşehir Gölü (Karallitis), Suğla Gölü (Tatta Limne) ve Artanada (Dülgerler) çevresinde Luwice isimlere rastlanması kanıt olarak gösterilmektedir²⁶.

¹¹ Mellaart, J., "Preliminary Report on a Survey of Pre-Classical Remains in Southern Turkey", AnatSt.IV, 1954, 175-240.

¹² Kökten, 1958: 10vd.

¹³ Solecki, 1964:129-140.

¹⁴ Özsait, 1980: 81; Bordaz 1969, 43-61.

¹⁵ Mellaart, J., "Early Cultures of the South Anatolian Plateau II, The Late Chalcolithic and Early Bronze Ages in the Konya Plain", AnatSt. XIII, 1963, 199-236.

¹⁶ Mellaart, J., "Archaeological Survey of the Konya Plain and Neighborhood" Belleten 22, 1958, 311-353.

¹⁷ Mellaart 1954, 175-240.

¹⁸ Forrer, 1926: 49vd.

¹⁹ Goetze, 1928: 148vd.

²⁰ Bossert, 1942: 106.

²¹ Garstang AJA 47, 1929: 35-62.

²² Özsait, 1980: 100.

²³ Laroche, 1966: 267.

²⁴ Akurgal, 1961: 108.

²⁵ Akurgal, 1961: 108.

²⁶ Sterret, 1988: 20vd.

Lykaonia Bölgesi Hitit İmparatorluk Dönemi Kaynaklarında Tarhuntassa- Hulaya Irmağı ülkesi olarak adlandırılıyordu. Bölge IV. Tuthaliya döneminde Kurunta tarafından yönetilmiştir. Bu dönemde Lykaonia siyasi sınırları içinde Fırtına Tanrısına ithaf edilen birçok tapınağın yapıldığı bilinir. Eflatunpınar, Fasıllar, Yalburt ve Hatip kaya anıtı aynı dönemin ürünleridir. Bronz bir tablet üzerinde İconium adı Ikuwaniya²⁷, II. Şuppiluliuma'ya ait Boğazköy Südburg yazıtında ise Ikuna şeklinde geçer²⁸.

Demir Çağı'nda Batı-Kuzey Anadolu ve Akdeniz kültürlerinin etkisi altında kalan²⁹ Lykaonia Bölgesi, Phryglerin siyasi gücünü kaybettiği İÖ 695 yılından sonra ise Lydia egemenliğine girmiş ve böylece Lydia'nın sınırlarının da güneyde Karapınar yakınlarındaki Kıcıkışla (Yağmapınar) höyüğüne³⁰ kadar genişletildiği anlaşılmıştır.

Anadolu'nun Pers işgalinden sonra (İÖ 546) Lykaonia Bölgesi'nin siyasi durumu hakkında en erken bilgi İÖ 401 yılında Pers kralı Kyros'un Sardes'ten başlayıp Phryg-Lykaonia Bölgesi sınırında kalan İconium'a uğrayıp buradan doğuya bir sefere giriştiğinin Xenophon tarafından aktarılmasıdır³¹

Pers Devleti'nin İskender tarafından yıkılmasına kadar Lykaonia, Kappadokia ile aynı satrapın idaresi altında yönetilmiştir. Daha sonra Seleukos krallığına bağlanılmış olup Antiochos'un yenilmesinden sonra ise Romalılar Lykaonia'yı Bergamalı II. Eumenes'in idaresine bırakmışlardır³². İÖ 160 sıralarında Bergama'nın gücü Amblada'da (Asardağı-Seydişehir) etkisini iyice göstermiştir. İÖ 129'da III. Attalos'un ölümünden sonra Lykaonia Romalılar yanında Aristonikos ile yaptığı savaşta tutsak düşen Kappadokialı IV. Ariarathes'in çocuklarına verilmiştir. Lykaonia Bölgesi'nde İÖ 103 yılında Antonius tarafından düzenlenen seferler sonucunda Kilikia eyaleti kurulmuştur.

İÖ 92 yılında Lucius Sulla'nın eyalet valisi olmasına karşın süren huzursuzluklar, İÖ 64 yılında Pompeius'un Kilikia Eyaleti'nde yaptığı düzenlemelerle, Kilikia Eyaleti, Kilikia Pedias, Kilikia Tracheia, Pamphylia, Psidia, Isauria ve Lykaonia olmak üzere 6 bölgeye ayrılır³³.

Büyük Mithridates döneminde Lykaonia'nın Mithridates tarafından işgal edilmiş olduğu düşünülmektedir. İÖ I. yy ortalarında Lykaonia batıda Laodikeia'ya kadar bütün

²⁷ Del Monte, G. F., Tischler, J., ; RGTC VI, 1978: 137.

²⁸ Karauğuz, 2005.

²⁹ Mellink, 1991: 152; Karauğuz vd., 2004: 5.

³⁰ Zoroğlu, 1994: 1; Karauğuz vd., 2004: 5.

³¹ Ksenophon I, 1998: 19.

³² Magie, 1950: 19.

³³ Karauğuz vd., 2004: 6.

arazisiyle Kilikia kralının bir şehri olarak görülmüş olup aynı zaman içinde Lykaonia'nın güneyinde bulunan Derbe temsilcisi idaresinde bulunuyordu.

Polemo, Iconium'u Antoninus'tan İÖ 39 yılında almıştır. Antoninus, Galatia ile Lykaonia'nın bir kısmı İÖ 36'da Amyntas'a verdiğini belirtmektedir. İÖ 31'de Augustus bu olayı doğrulamıştır. Amyntas sonraları Antipater'den Isaura ve Derbe'yi almıştır³⁴. Isauria Bölgesi'nin başkenti konumundaki Isaura'nın mimari kalıntılarından Roma ve Bizans Dönemleri'nde de iskân gördüğü anlaşılmaktadır³⁵. O hâlde bütün Lykaonia'yı kendi idaresi altına almış olduğu düşünülebilir. İÖ 25'te Amyntas ölünce devleti Augustus tarafından eyalet yapılmıştır³⁶. Augustus, Lystra ve Parlais'e koloniler yerleştirmiştir. İÖ 6'da Via Sebaste'nin inşa edilmiş olması da bu kolonilerin mevcut olduğuna işaret etmektedir. Ne Lystra'nın ne de Parlais'in bu dönemde Lykaonia'ya ait olmadığı düşünülmektedir. Bu bilgiye Augustus'un vergilerle ilgili verdiği raporunda Pisidia'da koloniler tesis ettiğini söylediği hâlde, Lykaonia'dan hiç bahsetmemiş olmasından anlıyoruz³⁷. Iconiumlu "Epithropos Galatikis Eparhias"³⁸ için dikmiş olduğu şeref kitabesinde olduğu gibi, İconium Neron'un idaresinde iken bile Galatia Bölgesi'nde yer alıyordu.

Bölge İS 37 yılında Kilikia Trakheia ve Lykaonia'nın bir kısmı ile birlikte Caligula Germanianus tarafından 4. Antiokhos ile Iotape Philadelphos'a verilmiştir. Derbe, Laranda, Musbanda'yı içine alan Strategia Antiocheias'a, 4. Antiokhos'a atfen bu isim verilmiştir. Bölgede koloniler kuran Augustus hiç şehir kurmamıştır. Bu bölgenin kentleşmesi daha sonraki Roma İmparatorları Tiberius ve özellikle de Claudius zamanında olmuştur. Şehirlerin Kappadokia'dan Lykaonia'ya nakledildikleri tarih bilinmemekle birlikte Claudioderbe adının Claudius (İS 41-54) tarafından hakimiyetinin ilk yılında bu değişikliği yaptığı zaman verilmiş olması olasıdır. Zira Homonadlarla mücadelelerinden önemli dersler çıkaran Roma, böyle sorunlarla yeniden karşılaşmak istemediği için daha önce başlamış olan yol şebekesinin yapımına da hız vermiştir.

Üzerinde Lykaonion yazılı sikkeler³⁹ Kommageneli IV. Antiochos (İS 38-72) ve iki çocuğunun sikkeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sikkeler Laranda'da darp edilmiştir⁴⁰. Iconium, Derbe, Laranda, Olbasa ve Musbanda şehirleri de bu dönemde "Stratia Antiocheias" adı altında birleştirilmiş ve Caligula'nın Kilikia sahilindeki arazisinden bir parça almış olan

³⁴ Pauly ve Wissowa, 1949: 8.

³⁵ Doğanay, 2012: 98; Doğanay ve Köker, 2014: 207-213; Doğanay ve Sunay, 2015: 431-433.

³⁶ Strabon XII, VI, 1987: 3.

³⁷ Calder – Cormack 1962, 177.

³⁸ Strabon XII, V, 1987:1.

³⁹ Anabolu, M.U., 1949: 56.

⁴⁰ Cronin, 1902: 339-376.

IV. Antiochos'un Lykaonia'nın dört şehrini topraklarına dahil ettiği kabul edilir. Ramsay, Derbe'nin kuzeyinde Konya-Karaman demiryolu yakınında bir süre uzayan taş işaretler bulunduğunu, bunların Roma eyaletiyle Lykaonia Antiochia arasında bir hudut olduğunu dile getirir⁴¹. Dolayısıyla Derbe'nin Antiochos'un sınırları içinde olmadığını kesin olarak söyleyebiliriz. Bu nedenle Ramsay, Ptolemaios'un bir eserinde Derbe'nin ona ait olduğu ifadesini bir yanlışlık olarak ifade eder. Claudioderbe ismi ise Claudius'un idaresi altında Roma eyaletine bağlı olduğunu göstermektedir. Bu durumun daha akılcı olacağı kabul edilmektedir. Çünkü Claudius şerefine mal ederek ona bu ismi verebilir. Bergama kitabesinde⁴² Lykaonia Antiochia ismine rastlanmıştır. Gerçi isim tahrip olduğundan dolayı bu ismin tamamlanmış şekli kesin olmamakla birlikte yine de büyük bir dikkatle tamamlanmalıdır. Lykaonia, IV. Antiochos'un hükümdarlığının bitiminden sonra Kappadokia'da Ptolemaios'un işaret ettiği yerlere kadar uzanmıştır.

Provincia Galatiae, Kappadokia, Psidia, Paphlagonia, Lykaonia, Armaenia eyaletleri, İS 80-151 yıllarına ait olan birer kitabede söz ediliyor; daha sonra Domitian zamanından kalan ve dönemi kesin olarak saptanamayan bir yazıtta aynı şekilde Provinc(ia) Gal(atiae), Psid(iae), Phryg(ia), Lyk(onia), Isaur(iae), Paphlag(oniae), Ponti Galat(ici), Porrtipolemeniani, Arm(aenia)'nın bir elçisinden ve Traian'ın hükümdarlığının sonunda yine Provinc(ia), Galat(iae), Phryg(iae), Lykonium(iae), Paphlag(oniae) yazıtta da bahsedilir ve Hadrian zamanından kalma bir yazıtta da Lykaonia Galatia'ya bağlıdır şeklinde ifade edilmiştir. Buradan çıkarılan sonuç, Lykaonia'nın bir zamanlar, Galatia'ya bağlı olduğu Ptolemaios'taki (V, 4; V, 6) eyalet paylaşımının da doğru olmadığı şeklinde açıklanabilir.

Antoninus Pius'un idaresinde Lykaonia'nın güney sınırları ayrılmıştır. Lykaonia, Isauria ve Kilikia üçlü eyalet olarak birleştirilmiştir. Bu durumdan Isauria'daki bir kitabede, Arhitratigos Eparhion Kilikia, Isaurias, Lykaonios şeklinde söz edilmiştir. Her üç eyalet de kendi idari durumunu muhafaza etmiştir. Bunu Antoninus Pius'tan Philippus Arabs'a (İS 244-249) kadar sikkeler üzerinde yazılan "Koinon" ifadesinden anlamaktayız. Hükümet merkezi ise Tarsos idi.

III. Gordian (İS 238-244) için belki Zosta'da yaptırılan şeref kitabesindeki "Provincia Isauria" kelimelerine göre diğer iki eyaletin isimleri de tamamlanabilir⁴³. Bu sonuca Commodus zamanından kalan bir kitabe üzerindeki "Antipatos Lykias ke Pamphiliaske

⁴¹ Pauly ve Wissowa, 1949: 9.

⁴² Ramsay, 1906: 2.

⁴³ Head, 1911: 2733.

Isaurias"⁴⁴ yazısı ile birisine söylenen sözden varıyoruz. Clarc'ın kabul etmiş olduğu fikir Isauria'nın kısa bir zaman için diğer iki eyaletten ayrılmış olabileceğidir⁴⁵. Bu üç parçalı eyalet olan Kilikia, İsaoria, Lykaonia'nın, Antoninus Pius (İS 138-161) zamanında birleştirildiğini biliyoruz.

Bölge İS 3. yy'da Sasani hükümdarı Shapur tarafından bir akına maruz kalmıştır⁴⁶. İS 260 yılında İmparator Valerian Dönemi'nde düzenlenen ikinci akında Persler, Romalıları yenilgiye uğratmıştır. Shapur, Suriye ve Kilikia'dan Kappadokia ve güney Lykaonia'ya kadar uzanan geniş bir alanda atağa geçmiş ve ancak İmparator L. Domitius Aurelianus bölgeyi İS 272'de geri alabilmiştir⁴⁷.

İS 3. yy'ın sonlarına doğru Lykaonia'nın kuzey kısmı tahminen Galatia'ya bağlıydı. Vasada, Lystra ve Antiocheia'nın Galatyalılara ait olduğu da ortaya çıkmaktadır⁴⁸. Diocletian'ın eyalet taksimatında, İS 3. yy'ın sonunda Lykaonia adı karşımıza çıkmamaktadır. Çünkü Lykaonia Bölgesi, Psidialılarla Isaurialılar arasında paylaşılmıştır⁴⁹.

Constantinus Magnus (İS 306-337) zamanında, İS 325 Nikaia Konsili kayıtlarında Lykaonia'nın kuzeyi Galatia eyaletlerinin sınırları içerisinde kalmaktadır.

İS 354 yılında politik olarak Isauria Eyaleti içinde görülen Lykaonia'nın güneyi⁵⁰ Isaurialı çeteler tarafından talan edilmiştir.

İmparator Valens (İS 364-378) zamanında, Kappadokia'nın bölünme sürecinde Lykaonia özerk bir eyalet konumunu almıştır. Bu durumu, Kaisareia metropolitlerinden olan Basileios'un mektuplarından öğrenmekteyiz⁵¹.

Diocletian zamanında eyaletlerde büyük çaplı değişiklikler yapılmıştır. Psidia Bölgesi, Konya Ovası'nı geçerek Karadağ'a kadar uzanmıştır ve Antiochia Metropolitliğine yükseltilmiştir. Theodosius (İS 379-395) zamanında Roma İmparatorluğu ikiye ayrılınca Lykaonia Bölgesi Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içerisinde kalmıştır.

Notitia Dignitatum⁵² ile Polemius Silvius (İS 400 civarında) prensiplerinden öğrendiğimize göre Lykaonia Diocesis Asiana'da tekrar serbest bir eyalet olarak düzenlenmiş olup Lykaonia Bölgesi'ndeki Iconium, Lystra, Mithia, Amblada, Vasada, Homonada, Derimi,

⁴⁴ Sterret, 1888a: nr.20; Ramsay, 1906, Derbe, 545.

⁴⁵ Lykias ve Pamphilias ve Isauria'nın Antipatros'u olarak bilinir.

⁴⁶ Magie, 1950: 694-698.

⁴⁷ Belke ve Restle, 1984: 53-54.

⁴⁸ Ramsay, 1906: 195-215; Ramsay, 1960: 290 vd.

⁴⁹ Ramsay, 1902-1903: 249 vd.

⁵⁰ Ramsay, 1906: 59.

⁵¹ Ramsay, 1906: 59.

⁵² Notitia Dignitatum, Roma İmparatorluk kayıtlarından günümüze ulaşabilmiş ender örneklerden biri olan, Doğu ve Batı Roma İmparatorluklarının askeri ve idari yapılanmaları, İmparatorluk saraylarında ve eyaletlerde bulunan resmi görevler hakkında detaylı bilgi veren resmi İmparatorluk dökümanıdır.

Barata, Hyde, Isaurapolis, Korna, Savatra, Perta, Kanna, Glauama, Ringnon şehirlerinde de piskoposlar vardı. Geç Bizans Dönemi'nde ise Lykaonia tamamıyla Anatolia theması içerisindeydi. Bunu Constantine theması ve başka bir belge olan Anatolia theması da Kilikia ile sınır olduğunu kaydederek onaylamaktadır⁵³.

1.3. Antik Dönem Yolları

Başlıca tarihi doğal yolların kesiştiği bir coğrafyada yer alan Anadolu, Eski Çağ'dan günümüze kadar önemli bir geçiş noktasına ve yerleşme yerine sahne olmuştur (Harita 5)⁵⁴.

Anadolu'nun, dönemlere göre, Hitit-Arzava, Phryg-Assur-Kimmer, Grek-Pers, Bergama-Seleukos, Roma-Galat, Roma-Part, Bizans-Sasani, Bizans-Arap ve Bizans-Türk mücadelelerinde önemli bir cephe olması, homojen bir halktan çok hareketli heterojen bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir. Buna ticaret yollarının geçmesi sonucu tüccarların yerleşmeleri ayrı bir özellik katmaktadır.

Küçük Asya'da Hititler'den beri bir yol ağının varlığı bilinmektedir. Bu bölgelere egemen olan uluslar, gereksinime göre ordu ve ticaret yolları kurmuştur⁵⁵.

Bölge, İç Anadolu ile Batı Anadolu arasında, geçiş yolları üzerinde stratejik bir öneme sahip olduğundan Phrygler'in Orta Anadolu ile ilişkilerinde de önemli bir yol güzergâhı olmuştur. Phrygler'in bu güzergâhtan Akdeniz'e indiği savını Konya çevresindeki Phryg Dönemi eserleri ve Asur belgeleri kanıtlamaktadır.

Anadolu'nun merkezinde bulunan Lykaonia Bölgesi doğudan, batıdan, kuzeyden ve güneyden gelen yolların merkezi bir konumda bulunan Iconium'da birleşmekteydi. Kuzeybatıda, Dorylaion'dan başlayan yol Amorion ve Laodikeia'dan geçerek Iconium'a, oradan da Herakleia'ya uzanmaktadır. Bu yolun güneyinde bulunan Antiocheia'dan başlayan yol sistemi "Via Sebaste"⁵⁶ olarak bilinmekte Antiocheia'dan⁵⁷ çıkış noktası sağlayan bu taş döşemeli yol Apollonia yolu ile daha batıya Comama'ya uzanıp oradan da Parlais'e geçmekteydi. Yolun doğu kısmı Neapolis'e ulaşmakta ve Karallis⁵⁸ Gölü'nün kıyısından dolanmaktaydı. Bir kol doğuya dönerek Pappa Tiberiopolis'e varırken diğer kol daha doğuda Kızılviran⁵⁹ Iconium ve Lystra'ya uzanmakta olup güneydoğu uzantısı ise Trogitis Gölü

⁵³ Ramsay, 1960: 361.

⁵⁴ Koçak ve Şahin, 2002: 346.

⁵⁵ Özsait, 1982: 409.

⁵⁶ Via Sebaste, Roma Dönemi'nde Psidia ve Lykaonia'da kurulan kolonilerin irtibatı ve askeri operasyonların daha rahat yapılması için İÖ 6. yy'da kurulmuştur.

⁵⁷ Özsait, 1985: 96.

⁵⁸ Özsait, 1985: 96.

⁵⁹ Ballance, 1962: xi.

kıyısından Sedasa'ya oradan da daha ileriye, Isaura'ya gidiyordu⁶⁰. Ayrıca, Iconium⁶¹ Lystra⁶² ve Isaura⁶³'yı bağlayan bir yol da güneyden, Pamphylia ve Kilikia'dan önemli vadi ve geçitlerden Lykaonia Bölgesi'ne bağlanmaktaydı. Pamphylia'da, Side'den başlayan yol Mistheia ve Pappa üzerinden Iconium'a, oradan da daha doğuda bulunan Koloneia'ya uzanmaktaydı⁶⁴.

Lykaonia Bölgesi'ne üç ana yol ise Dağlık Kilikia'dan ulaşmaktaydı. Anemorium'dan başlayan ilk yol Germanikopolis'e kadar uzanmakta ve buradan yol iki kola ayrılmaktaydı. Batıya yönelen kol, Leontopolis, Lystra üzerinden Iconium'a⁶⁵ ulaşmakta olup doğuya yönelen kol ise Laranda⁶⁶ (Karaman) üzerinden Iconium'a kadar ulaşmaktaydı⁶⁷. İkinci yol Kalykadnos⁶⁸ (Göksu) Vadisi'nden, Claudiopolis (Mut)⁶⁹ Laranda üzerinden Iconium'a ulaşmaktaydı. Seleukeia ile başlayan üçüncü yol ise Olba, Laranda üzerinden Iconium bağlantısını sağlamaktaydı.

Lykaonia Bölgesi Klasik Dönem'de Pers ordularının önemli geçiş yollarından biriydi. Antik kaynakların aktardığına göre Pers seferlerinin birinde, Kyros'un orduları Tyriaion (İlgın)⁷⁰ şehrinde konaklamış ve ovada bir geçit töreni yapmıştır. Bunlara dayanarak İlgın'ın o dönemde şehir konumunda büyük bir yerleşme olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Üç günlük bir yürüyüşle Kyros, Phrygia'nın son kenti olan İconium şehrine gelmişti. Ayrıca Pers komutan Kyros, Kilikia kapılarını Tarsos'a geçmek için kullanmıştı.

Bölge Orta Anadolu ve Akdeniz arasında bir köprü gibidir. Mil taşları bölgedeki yol bağlantısı hakkında en iyi bilgiyi veren kanıtlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Silifke ilçesinin kuzeyinde, Ağaderesi mevkiinde bulunan bu mil taşı (İÖ 79-81) Seleukeia'yı Mut (Claudiopolis) üzerinden Lykaonia'ya bağlayan antik yol üzerine dikilmiştir⁷¹.

Kilikia eyaleti, Lykaonia'dan Kappadokia'ya kadar uzanmaktaydı⁷². Kilikia - Lykaonia sınırı Laranda olarak geçmektedir. Isauria'nın Lykaonia ile ilişkisi Kilikia ve Lykaonia⁷³ arasında tampon bir bölge olmasıyla. Dolayısıyla bu dönemde bölgeden Akdeniz'e

⁶⁰ Magie, 1950: 1314-1315.

⁶¹ Ruge, 1927: 2.2256 (Lykaonia maddesi).

⁶² Zgusta, 1964: 92.

⁶³ Ruge, 1916: 2055-2056 (Isaura maddesi).

⁶⁴ Belke ve Restle, 1984: 102.

⁶⁵ Özsait, 1985: 92-93; Zgusta, 1964: 92.

⁶⁶ Sterret, 1888: 19.

⁶⁷ Belke ve Restle, 1984: 109.

⁶⁸ Beaufort, 1818: 222.

⁶⁹ Sterret, 1888: 8-12.

⁷⁰ Hamilton, 1842b: 200; Ramsay, 1890: 42; Magie, 1950: 1313.

⁷¹ Sayar vd., 1994: 146.

⁷² Özsait, 1985: 71-72 -74.

⁷³ Ammianus, 1935: I.XIV. 2. 2-6.

bağlanan bir başka yol daha bulunmaktaydı. Akdeniz'i Orta Anadolu'ya bağlayan bu yolları düzenli bir şekilde verirsek:

-Seleukeia (Silifke) - Diocaesareia (Uzuncaburç) - Laranda (Karaman) - Iconium (Konya).

-Pompeipolis (Soloι Mersin) - Tetrapyrgia - Laranda (Karaman). Bu yollar arasında Iconium hep kilit nokta olmuştur⁷⁴.

Eski Çağ tarihinde önemli geçiş noktalarından birisi ise Konya-Karaman Bölgesi'dir. Çarşamba ve Göksu Havzaları, Lykaonia Ovası (Orta Anadolu) ile güneyindeki Isauria ile giriş-çıkış görevini üstlenirler. Toros Dağları bu bağlamda Lykaonia ve Isauria için aynı görevi yapmıştır.

Antik Çağ'da da Homanadeis ve Katanneler'le⁷⁵ sınırı oluşturan bir bölge, Konya ve Karaman Bölgesi'ydi. Bu durum da daha çok dağların aşılabilecek yerlerindeki geçitlerle Anadolu'nun iç kesimlerine ve Asya-Avrupa gibi kıtalara ulaşılmasına olanak sağlamıştır.

Birçok antik kaynak⁷⁶ tarafından Lykaonia - Isauria sınırı olarak Güdelesin köyü gösterilir.

Konya'nın 80 km güneyinde bulunan Belören⁷⁷ise French'in bölgede yaptığı değerlendirmeler sonucunda Dalisandos Belören'e konumlandırılmış olup burasını Isauria ve Lykaonia arasında bir sınır şehri olarak ifade edilmiştir.

Trogitis Gölü (Suğla Gölü)'nün güneyinde yer alan Homanadeis Bölgesi modern tarihçiler tarafından Lykaonia, Isauria ve Psidia arasındaki yer olarak da gösterilmektedir⁷⁸.

Provincia Asia⁷⁹ eyaletinin sınırları, Lykaonia'ya kadar uzanmaktaydı. Strabon'un, başlangıcını Ephesos'tan gösterdiği antik yol, Lykaonia'nın yakınında bulunan Philomelion'a (Akşehir)⁸⁰ gelip, oradan Laodikeia'yı (Lâdik)⁸¹ geçerek bölgeyi dolanmaktaydı. Hristiyan azizlerinden St. Paul'un⁸², Derbe⁸³, Lystra⁸⁴ Konya, Psidia Antiochia (Yalvaç)⁸⁵ arasında Hristiyanlığı yayma girişimlerinde bulunması, Konya ulaşım güzergahlarını belirlemesi açısından bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Peutinger tablosunda, Efes'ten

⁷⁴ Ünal ve Girginer, 2007: 44.

⁷⁵ Strabon XII, 1987: 1-7.

⁷⁶ Ramsay W. M., 1906: 60., Calder ve Cormack, 1962: 35.

⁷⁷ Freely, 2004: 144.

⁷⁸ Broughton, 1975: 730.

⁷⁹ Sterret, 1888: 144.

⁸⁰ Magie, 1950: 1313.

⁸¹ Ramsay W. M., 1906: 5; Baykara, 1988: 16 (Laodıkiye); Çelebi, 1999: 15.

⁸² Gurney, 1961: 22; Ramsay, 2001: 98-101.

⁸³ Hamilton, 1842a: 320.

⁸⁴ Hamilton, 1842a: 320.

⁸⁵ Sterret, 1885: 9; Ramsay, 1890: 396; Özsait, 1982: 409.

başlayarak Seleukeia'ya kadar uzanan yol güzergâhının üzerinde Konya'nın (Iconium)⁸⁶ olduğu görülmektedir⁸⁷. Bu yol Magnesia (Manisa), Tralleis (Aydın), Antiokheia (Yalvaç), Laodikeia, Apameia (Dinar), Philomelion (Akşehir), Tyriaion (İlgın)⁸⁸ - Amorion'a bağlanıyordu⁸⁹. İS 4. yy mezar kitabelerinde, Akşehir-Konya arasında Menderes Vadisi boyunca görülen "Eumeneion Formula" olarak bilinen kitabelerde, Ünlü mezartaşı kitabesindeki "Srooei Xöyoyoero" isminin Philomelion'dan Iconium'a kadar tüm Lykaonia'da⁹⁰ yaygın olduğu tespit edilmiştir. Bu güzergâhta özellikle Laodikeia Combusta'da⁹¹ yoğun bir şekilde görülür. Bunlardan bir örnek Philomelion'da, iki örnek Pessinus'ta⁹² bulunmuştur. Lykaonia grubunun yan kolu Phrygia Paroreios'un kuzeyine yayılmıştır⁹³. Kuzeyde Iconium'dan Ankara'ya⁹⁴ uzanan önemli bir yol⁹⁵ güzergâhı, Lykaonia'nın kuzeydeki bölgelerle bağlantısını oluşturur⁹⁶.

Kuzeye doğru uzanan bir yol güzergâhının ise Sarayönü-Gözlü-Çeşmelisebil⁹⁷ ve Kadınhanı⁹⁸ - Atlantı (Dokuzatlı) üzerinden geçtiği görülür. İlgın⁹⁹ Kadınhanı, Doğanhisar ve Sarayönü¹⁰⁰ yerleşimleri doğu- batı yol güzergâhı üzerinde olduğu gibi, kuzey kesimle de bağlantı sağlayan yerleşimler olduğu anlaşılmaktadır. Bu alandaki yerleşimler, Konya-Sarayönü-Kadınhanı-İlgın-Akşehir yönünde yoğunluk göstermektedir. Ayrıca kuzey ve güney ile bağlantılı yollar da harita üzerinde izlenebilmektedir. Bölgenin doğu bağlantısını ise Iconium, Koloneia üzerinden Kaisareia'ya uzanan yol güzergâhı sağlıyordu¹⁰¹

⁸⁶ Freely, 2004: 134.

⁸⁷ Ramsay, 1960: 50.

⁸⁸ Calder, 1956: xviii.

⁸⁹ Ramsay, 1890: 49; 1967, 228.

⁹⁰ Plutarch's, 1926: II, 410 (Lycaonia-index).

⁹¹ Ramsay, 1890: 40; Bosch, 1949: 179; Calder: 1956: xiv,1-4; Ballance, 1958: 223, 229.; Sarre, 2002: 401.

⁹² Calder, 1956: xxii.

⁹³ Haspels, 1971: 206.

⁹⁴ Ramsay, 1890: 50.

⁹⁵ French, 1981: 25.

⁹⁶ Belke ve Restle, 1984: 109.

⁹⁷ Calder, 1956: xvii.

⁹⁸ Calder, 1956: 6.

⁹⁹ Sarre, 2002: 401.

¹⁰⁰ Dreaw - Bear, 2004: 107.

¹⁰¹ Belke ve Restle, 1984: 103.

İKİNCİ BÖLÜM

SUNAKLAR

2.1. Sunak Tanımı

Sunak kavramı, Grekçe yazıtlarda “bomos”¹⁰²; Latince “ara” veya “monumentum”¹⁰³ olarak kullanılmıştır. Bu terimler İngilizce ve Almanca’da Altar, Türkçe’de ise yaygın biçimde “sunak” olarak karşılık bulmuştur. Sunaklar, bomos, ara, altar, eschara gibi pek çok adlar almaktadır. Türk Dil Kurumu’na göre sunak, tapınaklarda üzerinde kurban kesilen, günlük yakılan, dini tören yapılan taş masa olarak açıklanmaktadır¹⁰⁴.

Antik Dönemde sunaklar, resmi yapılarda¹⁰⁵, konutlarda, mezarlarda¹⁰⁶ ve kült alanlarında¹⁰⁷ oldukça geniş bir kullanım alanına sahiptirler¹⁰⁸. Yavis, sunu tanımını ve sunakların farklı yapı malzemeleri ile yapımını, genel tiplerini ve kullanım alanlarını kronolojik bir dizin halinde yayınladığı çalışmasında, sunakları ikinci bin yıl Ege dünyasının kuyu veya ocak sunaklarından başlayarak ele almıştır¹⁰⁹.

En basit tanımlama ile sunaklar genel olarak dinsel törenlerin yapıldığı, kurbanların, adakların sunulduğu belirlenmiş yer ya da yapılar olarak tanımlanabilir¹¹⁰. Bunların en basit formu küçük bir yükselti olup, kare veya yuvarlak formda taştan ya da ahşaptan inşa edilmişlerdir¹¹¹. Bu terimin en kısa tanımı “tanrılar için adak adanan yer” olarak ifade edilebilir. Kurban kesilen ve tanrıya adak yapılan, masa benzeri, yüksekçe olan ve mermer, taş gibi malzemeden, yuvarlak ya da dörtgen formda, kurban kanlarının akması için oluşu bulunan mimari elemandır. Çoğunlukla temenosun içinde, tapınak ya da yakınında, tiyatrolarda orkestranın içinde, agora veya evlerde yer aldığı da bilinmektedir¹¹². Yavis ise sunakları tanrılar için yapılan hayvan sunularının yakıldığı, kalıcı ya da geçici malzemeden yapılan yapı ya da birim şeklinde ifade etmiştir¹¹³. Yavis’e göre yapı malzemesi bakımından

¹⁰² Berges, 1986: 20.

¹⁰³ Boschung, 1987: 12.

¹⁰⁴ <http://tdkterim.gov.tr/bts/> (erişim tarihi: 20.04.2018)

¹⁰⁵ Yavis, 1946: 54,148-149.

¹⁰⁶ Berges, 1986: 18-21.

¹⁰⁷ Berges, 1986: 27.

¹⁰⁸ Korkut, 2001: 327.

¹⁰⁹ Yavis, 1946: 56; Güre, 2006: 47 vd.

¹¹⁰ Hasting, 1908: 342-345; Wiener, 1988: 150.

¹¹¹ <http://www.perseus.tufts.edu> (erişim tarihi: 20.04.2018) sunak tanımı

¹¹² Saltuk, 1997: 20.

¹¹³ Yavis, 1949: 54.

bir sunak, monolit, mason tipi işçiliğe sahip, kesme taş, pişmiş toprak, metal ya da kül veya toprak yığınınından yapılma, ya da ana kaya oyuğu içinde de olabilmektedir¹¹⁴.

Sunaklar, insanın geliştirdiği inanç sistemi içerisinde, insanların zor durumlarında başvurdukları yer ve tanrıları memnun etmek amacıyla onlara yapılacak sunu törenlerinin ana malzemesi olarak kabul edilebilir.

Sunakların konumu için ise Vitruvius, ölümsüz tanrıların tapınaklarının baktığı yön; sınırlayıcı sebeplerin bulunmadığı durumlarda, tapınağın ve celladaki yontunun, gökyüzünün batısını görmesi gerektiği kuralına göre saptanır. Bu; adak ve kurbanlarla sunağa yaklaşanların, tapınak içindeki yontunun önünde dururken, gündoğumu yönünde olmalarını sağlar. Böylece sunuda bulunanlar, gökyüzünün, güneşin doğduğu yönüne bakarak dua edip kurban keserken aynı şekilde tanrıların yontuları da doğudan gelip onları izliyormuş gibi görünecektir diye ifade eder¹¹⁵.

2.2. Sunakların Tarihçesi

2.2.1. Hellenistik Dönem Öncesi Yunan Kökenli Sunaklar

Yunan dünyasında sunak işlevine sahip yirmi beşin üstünde farklı tipte sunağın olduğu bilinmektedir. Geometrik ve Arkaik Dönemlerde sunaklar; *Yılanlı Yuvarlak Sunaklar* (Aşağıdan yukarıya doğru daralan, üzerlerinde yılan kabartması bulunan sunaklardır. Bu sunaklar Girit'te yoğun olarak ele geçmiştir¹¹⁶. Yılanlı sunaklar Minos ve Myken uygarlığında yılanların kutsal hayvanlar olarak kabul edildiğini ve tanrılara hayvan veya et sunulmasından çok yiyecek ve meyve sunulduğunu göstermektedir¹¹⁷), *Üç Ayaklı Ocaklar* (Bu gruba girenler kilden yapılmış, üç ayak üzerine yerleştirilmiş, seramik veya taş ocaklardır¹¹⁸. Tanrılara yapılan sunu ile ilgili olmayan bu grup eserler daha çok ölü kültü ile ilişkili olmalıdır. Orta Minos III ve Geç Minos III Dönemleri arasında Knossos ve Mallia'da yaygın olarak kullanıldıkları saptanmıştır¹¹⁹), *Sunu Tepsileri ve Sunu Sehpaları* (Yuvarlak ya da dikdörtgen formlu, içine konulan yiyecek, sıvı ve kutsal eşyaların tanrılara sunulduğu, alt kısımları taş bir levhadan oluşan tepsilerdir¹²⁰), *Konkav Profilli Sunaklar* (Dikdörtgen sunakların öncüsü olarak kabul edilen bu gruba giren sehpalara Girit, Kartaca ve Etruria'da yaygındır. Bu sunaklarda yapılan sunuların Zeus, Baal ya da diğer tanrılarla ilişkili olduğu

¹¹⁴ Yavis, 1949: 56.

¹¹⁵ Vitruvius 1998: 84.

¹¹⁶ Yavis, 1949: 7.

¹¹⁷ Yavis, 1949: 10.

¹¹⁸ Yavis, 1949: 12, Fig.6.

¹¹⁹ Yavis, 1949: 10.

¹²⁰ Yavis, 1949: 14.

düşünülmektedir¹²¹),. *Ocaklar* (Girit'te görülen üç ayaklı ocaklar ile aynı işleve sahip, taşınabilir ya da sabit ocaklar, olasılıkla dini törenle kullanılıyorlardı¹²²), *Sunak Ocakları* (Yukarıda açıkladığımız ocakların devamı niteliğindeki ocaklar, Geometrik ve Arkaik Dönemlerde tam anlamıyla sunak işlevi taşıyarak hem Olympos tanrılarına hem yeraltı tanrılarına sunu yapmak için kullanılmışlardır. Birçok tapınakta örnekleri ortaya çıkarılmıştır¹²³. Bir önceki grupta verilen örnekler gibi bunlarda Girit'te yaygındır ve Arkaik Döneme kadar kullanımları devam etmiştir¹²⁴.Sunu sehpaları, sunu kasesi, silindirik gövde ve kaideden oluşmaktadır. Taş ve pişmiş topraktan yapılmış örnekleri vardır¹²⁵) ve *Kuyu Sunaklar* (Kuyuların çevresinin kesme taşlarla çevrilmesiyle oluşturulmuşlardır. En güzel örnekleri Tryns ve Akragas'ta bulunmaktadır¹²⁶) gibi ana başlıklar altında değerlendirilmektedir. Modern araştırmacılar ise Geometrik ve Arkaik Dönemde sunakları taşınabilir ve taşınamayan sunaklar olmak üzere iki gruba ayırır¹²⁷.

2.2.2. Hellenistik Dönem Öncesi Anadolu Kökenli Sunaklar

Ege Bölgesi ve Kıbrıs'ta sunak formları değişir, İÖ 10. Yüzyılda Tören Sunakları ve Ocak Sunaklar ortaya çıkmaya başlar. İÖ 9. Yüzyılda alçak anıtsal sunaklar ve Kuyu sunakları; İÖ. 8. Yüzyılda Basamaklı Anıtsal Sunaklar görülür.

Yavis bu başlık altında Kitonyen (Yer altı Tanrılarına adanan), Tören, Alçak Anıtsal, Basamaklı Anıtsal, Çukur Tören Sunakları, Kurban Çukurları ve Dikdörtgen Monolit Sunakları değerlendirmiştir¹²⁸.

2.3. Sunak Tipleri

Sunaklar çok çeşitli formlarda ve farklı malzemelerle yapılmışlardır. Mimari yönden iki ana başlık altında gruplandırılırlar. Tek başına bir yapı halinde ya da sabit olabilecekleri gibi, daha küçük boyutlu ve taşınabilir de olabilirler.

Yavis, Yunan, Kıbrıs ve Roma sunaklarının birçok alt başlıkta incelenebileceğini söylemiştir ve sunakları kendi içinde 25 tipte 8 ana formda ele almıştır¹²⁹.

a- Ocaklar, kül ve yer sunakları

¹²¹ Yavis, 1949: 19-21, Fig.10-11.

¹²² Yavis, 1949: 33.

¹²³ Yavis, 1949: 61-70.

¹²⁴ Yavis, 1949: 14-16.

¹²⁵ Yavis, 1949: 18-19.

¹²⁶ Yavis, 1949: 70-71.

¹²⁷ Yavis, 1949: 54-87.

¹²⁸ Yavis, 1949: 130-136.

¹²⁹ Yavis, 1949: 55.

- b- Törenselsunak tipi
- c- Monolitik ve özellikle bezemeli monolitik tipe verilen ad olan monolitoid sunak formları (dikdörtgen ve silindirik)
- d- Basamaklı Anıtsal sunaklar
- e- Kolossal sunaklar
- f- Kuyu sunakları ve kutsal kuyular
- g- Arula'lar (Pişmiş toprak sunaklar)
- h- Basit sunaklar

Bu çalışmada incelenen sunaklar Yavis'in Monolitik tipine giren sunaklardır. Bölgede saptanan sunaklar portatif, taşınabilir gruba dahil ettiğimiz; dörtgen ve silindirik gövdeli ana başlıkları altında değerlendirilmesi uygun bulunan sunaklardır. Söz konusu monolitik sunakları Yavis, Düz gövdeliler, Kabartma ve Figürlüler, Girland ve boğa başlılar, Diğer özellikler olmak üzere dört alt başlıkta toplamıştır¹³⁰. Monolit ve taşınabilir sunaklar, sabit sunaklardan daha çok sayıdadırlar. Bu tür sunakların yapımları kolay ve boyutları da küçük olduğundan her dönemde tercih edilmişlerdir. Taşınabilir sunakların yükseklikleri genelde 1.50 m.'yi aşmazken, daha küçük örnekleri de kullanılmaktadır. Genellikle büyük boyutlu olanlar açık alanlara, küçük boyutlu olanlar ise kapalı ve açık alanlarda niş içerisine yerleştirilmiş olmalıdırlar. Yavis, bu örnekleri non-otokton başlığı altında incelemiştir ve kuyu sunakları, ocak sunaklar ile beraber kutsal ateş sunakları dışındaki sunaklar bu tipe dahil edilmiştir¹³¹. Portatif sunaklar belli merkezlerdeki atölyelerde, olasılıkla da lahit ve ostoteklerle aynı yerlerde üretilmiş olmalıdırlar, ancak gerek Anadolu'da gerek Anadolu dışında yöresel özellik ve işçilik geleneklerini gittikleri yerlere taşımışlardır¹³².

Monolit ya da taşınabilir sunaklar, silindirik ve dörtgen formda yapılmışlardır. Silindirik sunaklarla ilgili en kapsamlı yayın Anadolu'daki Hellenistik Dönem Yuvarlak Sunakları üzerine yapılmış olan Berges'e ait yayındır¹³³. Berges, köken, kullanım ve işlev sorunlarına değinip, sunakları form, profil ve bezeme elemanlarıyla ayrıntılı olarak ele almıştır. Bölgesel özelliklerine göre bu çalışmada sunaklar Kos, Rhodos ve yılanlı sunaklar adı altında değerlendirilmiştir. Bunun dışında kalan örnekler de farklı tipler başlığı altında değerlendirilmiştir. Silindir biçimli sunak geleneğinin köklerinin Anadolu'da II. Bin Hitit öncülerinde saklı olduğu, Diler tarafından dile getirilmektedir¹³⁴. Fraser, silindirik gövdeli

¹³⁰ Yavis, 1949: 148-149.

¹³¹ Yavis, 1949: 56.

¹³² Yavis, 1949: 75-76.

¹³³ Berges, 1986: 18-21.

¹³⁴ Diler, 1996: 5.

sunakların öncüsü olarak Rhodos'ta sık görülen düz ve bezemesiz, bazılarının gövdesinde yazıt olan, adak sunaklarını gösterir¹³⁵. Korkut, yuvarlak sunak formunun Hellenistik Dönem Anadolu'sunun bir geleneği olduğunu ifade etmiştir¹³⁶. Batı Anadolu müzelerinde bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi girlandlı sunaklarının incelendiği bir diğer çalışma Anabolu'nun çalışmasıdır¹³⁷. Anabolu, girlandlı sunaklar ve diğer sunakların tanımını yapmış, bunların ortaya çıkışı, kullanım biçimleri ve bezemelerin sunaklardaki anlamları üzerinde durmuştur. Ayrıca Hellenistik ve Roma Dönemi girlandlarını birbirinden ayıran bazı özelliklerden de söz etmiştir. Taşınabilir olan sunaklarla ilgili en önemli bilgiler, kabartma ve mezar stelleri üzerine işlenmiş olan sahnelerden edinilmektedir.

2.3.1. Silindirik Gövdeli Taşınabilir Sunaklar

Sunaklar en yalın formlarıyla, basit ve düz bir gövde ile üst ve alt kısımda taşkın profiller içerirler. Bu örneklerde, tabla ve tabanda düz basit bir silme ile torus görülebilmektedir. Anadolu Hellenistik Dönem sunakları, genelde basit bir topukla sonlanır. Rhodos sunaklarında ise üst ve alt profiller bazen yalın bazen de çok zengin işlenebilmiştir. Üst profilde, dış sırası, triglif ve metoplar, gül bezeklerle süslenmiş dor frizi, meander, gövdede ise girland taşıyıcıları olan eros ve nike figürleri bezeme elemanlarından bazılarıdır¹³⁸. Yalın olarak işlenmelerinin yanı sıra sunaklar, kaidede bazen üst üste trochilos, düz kyma rekta ve bezemesiz silmeler arasında kyma reversa içerir. Sunaklarda taç kısmı ya da üst pervaz, kaide ile benzer özelliklere sahiptir¹³⁹. Bununla birlikte trochilos, torus ve kyma sıralamasını kullanmak yerine bu profil, kyma rekta olarak da adlandırılmaktadır; taç kısmı için ise pervaz (cavetto) tanımı da bilinir¹⁴⁰. Taç kısmı gövde ile sunu tablası arasındaki geçişi sağlar ve kaideye göre daha derin yapılarak, bu alan daha çok vurgulanır¹⁴¹. Bazı araştırmacılar ise bu bölümü üzerindeki sunu tablası ile birlikte çift geison olarak tanımlar.

Sunakların üst kısmındaki taç bölümü ile ilgili farklı görüşler vardır. Berges bu bölümün varlığını yaptıran kişinin tercihi olarak açıklar¹⁴². Möbius, sunağın üst kısmındaki geisonun rozet ve çelenk koyma amacıyla yapıldığını söyler¹⁴³. Fraser tarafından oyma pervaz olarak tanımlanan taç kullanımının mimaride İÖ 6. Yüzyıldan itibaren kullanıldığı

¹³⁵ Fraser, 1977: 29 vd.

¹³⁶ Korkut, 2001: 325.

¹³⁷ Anabolu, 1984: 1 vd.

¹³⁸ Fraser, 1977: Res.78b-79b-84c.

¹³⁹ Berges, 1986: 29 vd.

¹⁴⁰ kyma rekta ve kyma reversa için bkz: Shoe, 1990: Fig.4-6.

¹⁴¹ Berges, 1986: 32.

¹⁴² Berges, 1986: 75.

¹⁴³ Pfuhl ve Möbius, 1977: 57.

bilinmektedir¹⁴⁴. Shoe ise oyma pervazın kyma rekta şeklinde olduğunu belirtir¹⁴⁵. Berges sunu tablasının genellikle yuvarlak olduğunu, bazılarının ortasında derin olmayan oyuklar olduğunu ve bunların libasyon amaçlı yapıldığını belirtir¹⁴⁶.

Hellenistik Dönem ile birlikte yuvarlak gövdeli sunakların nekropol alanlarında yaygın olarak kullanıldıkları görülür. Sunaklar Hellenistik ve Roma Dönemlerinde tanrılara sunu yapma işlevinin yanında yoğun olarak mezar anıtı ya da steli gibi kullanılmışlardır. Bu sunaklar İÖ 4. ve 3.yüzyıllarda nekropol alanlarında yoğun olarak kullanılan mezar stellerine alternatif olarak ortaya çıkmış ve Hellenistik ve Roma Dönemlerinde mezar stellerinin işlevini üstlenerek nekropol alanlarının vazgeçilmez elemanları haline gelmişlerdir¹⁴⁷. Özellikle yuvarlak sunakların Kos, Rhodos ve Delos adalarında yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Knidos ve Halikarnasos'da ise, Kos Adası'nda ele geçmiş olan yuvarlak sunaklara stilistik açıdan oldukça benzeyen sunakların varlığı bilinmektedir¹⁴⁸. Yuvarlak sunakların erken dönemlerde sahip oldukları profil, Pfuhl tarafından İon stili olarak tanımlanmıştır¹⁴⁹. Bu tip sunakların İÖ 6. yüzyılda Didyma, Miletos ve Samos'da yaygın olarak kullanıldığı bilinmektedir¹⁵⁰. Ancak, aynı merkezde bile farklı profillere sahip sunakların varlığı da göz ardı edilmemelidir. Bir yuvarlak sunak aşağıdan başlamak üzere, kaide, kaide ile gövdeyi ayıran pervaz, gövde ile sunu tablasını ayıran pervaz, sunu tablasından oluşur.

Sunaklarda taç kullanımı Hellenistik Dönemden itibaren görülür. Taç kısmı ile sunu tablası arasındaki mesafe başlangıçta dardır ve Roma Döneminde bu mesafe açılmaya başlar¹⁵¹. Gövde sunağın en önemli kısmıdır ve gövde üzerinde yazıt, kabartma ve bezeme elemanları bulunur. Sunakların en üst kısmında ise sunu tablası yer alır. Bu bölüm genellikle düz olmakla birlikte bazı örneklerde ortada fazla derin olmayan oyuklar da görülebilir ve bu oyukların libasyon amacıyla yapıldıkları düşünülmektedir¹⁵².

¹⁴⁴ Fraser, 1977: 77.

¹⁴⁵ Shoe, 1950: 343-344.

¹⁴⁶ Berges, 1986: 21.

¹⁴⁷ Fraser, 1977: 19.

¹⁴⁸ Fraser, 1977: 30.

¹⁴⁹ Pfuhl ve Möbius, 1977: 57.

¹⁵⁰ Berges, 1986: 61.

¹⁵¹ Fraser, 1977: 25 Fig.59 a,c; 60 b,c.

¹⁵² Berges, 1986: 21.

2.3.2. Dikdörtgen Gövdeli Taşınabilir Sunaklar

Klasik Dönem sonrasında kullanımları yaygınlaşan dikdörtgen taşınabilir sunakların basit kübik formları vardır. Bu örneklerde gövdenin üst ve alt kısmında hafif dışa taşkın pervazlar görülmektedir. Bu sunakların boyları yaklaşık 1.50 m.' ye ulaşmaktadır. Küçük boyda ve daha çok iç mekanlarda kullanıldığı düşünülen yuvarlak ve dikdörtgen formlardaki sunaklar Hellenistik ve Roma Dönemlerinde daha çok tercih edilmesine rağmen¹⁵³; Hristiyanlıkla birlikte özellikle Anadolu ve Suriye'de küçük, alçak ve geniş pervazlı sunakların kullanımı yaygınlaşmıştır. Düz gövdeli dikdörtgen sunaklar birçok merkezde ele geçmiştir¹⁵⁴. Bu sunaklar gövdedeki bezeme elemanlarına göre kendi arasında: düz, yalın gövdeli dikdörtgen sunaklar¹⁵⁵, gövdesinde figür bulunan sunaklar¹⁵⁶, gövdesinde yazıt ve figür bulunanlar, girland ve bukraniumlu sunaklar¹⁵⁷ ve gövdesinde sadece yazıt bulunan sunaklar olmak üzere beş grupta incelenebilir.

Ayrıca Roma Döneminde doğu kültürlerine olan ilginin artmasıyla birlikte bazı dikdörtgen taşınabilir sunakların üst köşelerinde akroterler ya da volüt formunda çıkıntılar da kullanılmaya başlanmıştır¹⁵⁸.

¹⁵³ Yavis, 1949: 154-157, Fig.41; Altman, 1905: 182.

¹⁵⁴ Yavis, 1949: 156-158.

¹⁵⁵ Yavis, 1949: 156-158.

¹⁵⁶ Klasik Dönem sonrasında pek çok merkezde görülür. Bkz. Yavis, 1949: 158-159.

¹⁵⁷ Hellenistik Dönemde ortaya çıktığı kabul edilen ve Roma Döneminde yaygın olarak kullanılan bu motifler sunaklar üzerinde sevilerek kullanılmışlardır.

¹⁵⁸ Yavis bu türden sunakları bariyerli ve boynuzlu sunaklar olarak adlandırmıştır. Attika'da bulunan bir kabartma üzerinde volütlü bir sunak betimlenmiştir; bunun dışında Berlin'de bulunan kırmızı figür tekniğinde bezenmiş bir lekythos üzerinde ve Boston'da bulunan Duris imzalı bir kylix üzerinde bu türden sunaklar görülmektedir: Yavis, 1949: 164-167.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÜNEY LYKAONIA BÖLGESİ SUNAKLARININ FORMLARI ve TİPOLOJİSİ

3.1. Dikdörtgen Gövdeli Taşınabilir Sunaklar

Klasik Dönem sonrasında kullanımları yaygınlaşan dikdörtgen taşınabilir sunakların basit kübik formları vardır. Bu örneklerde gövdenin üst ve alt kısmında hafif dışa taşkın pervazlar görülmektedir. İki basit formda olan bu sunaklardan ilk gruba girenler üst kısımları düz olanlar, ikincisi ise köşelerinde volüt biçiminde çıkıntıları olanlardır. Bu çıkıntılı olan sunak örnekleri Güney İtalya’da görülebilir¹⁵⁹. Arkaik Dönemde vazolar üzerinde volütlü çıkıntılar olan sunak örnekleri mevcuttur¹⁶⁰. Dikdörtgen sunaklarda gövdenin alt ve üst kısmında hafifçe dışa taşkın olark yapılmış pervazlar (taç ve kaide profilleri) bulunmaktadır (**Çizim 1**). Dikdörtgen sunaklar çalışmamızda da ele aldığımız gibi gövdelerindeki bezeme elemanları gözönünde bulundurularak, Yalın (Bezemesiz) Sunaklar, Girlandlı Sunaklar, Yazıtlı Sunaklar, Kabartmalı Sunaklar, Kabartmalı ve Yazıtlı Sunaklar olmak üzere 5 grupta incelenmişlerdir. Dikdörtgen gövdeli sunaklarda, üst taç profilinin köşelerine akroterlerin yerleştirilmesi, Roma Döneminde doğu kültürlerine olan ilginin artmasıyla birlikte ortaya çıkan ve zamanla Yunanistan ve İtalya’da üretilmiş olan sunak tiplerini de etkileyen bir unsurdur¹⁶¹. Bu sunakların boyları yaklaşık 1.50 m.’ye ulaşmaktadır. Küçük boyda ve daha çok iç mekanlarda kullanıldığı düşünülen dikdörtgen formlardaki sunaklar Hellenistik ve Roma Dönemlerinde daha çok tercih edilmişlerdir. Anadolu sunakları üzerine yapılan araştırmalara göre dikdörtgen gövdeli sunakların, silindirik gövdelilere oranla daha az üretildikleri ifade edilmektedir¹⁶². Ancak Lykaonia Bölgesinde bu durum değişmektedir. Bölgede tespiti yapılan sunaklar arasında dikdörtgen gövdeli sunaklar daha fazladır.

Düz gövdeli dikdörtgen sunaklar birçok merkezde ele geçmiştir. Lykaonia Bölgesinde de bu tür Yalın (bezemesiz), Girlandlı, Kabartmalı, Kabartmalı ve Yazıtlı, ayrıca sadece yazıt bulunan sunakların Seydişehir ve Beyşehir ilçelerinde bulunduklarını görüyoruz. Seydişehir ilçesinde ele alınan sunakların özellikle Amblada antik kenti olarak lokalizasyonu yapılan Asartepe ve Vasada (Bostandere) antik kentlerinden getirilmiş oldukları yöre halkı tarafından belirtilmiştir. Beyşehir ilçesi mahallelerinde saptanmış olan sunaklar ise nereden getirildiği belli olmayan sunaklardır. Her ne kadar Bayavşar’da cami bahçesinde bulunan figürlü sunak

¹⁵⁹ Yavis, 1949: 132.

¹⁶⁰ Yavis, 1949: 135-136.

¹⁶¹ Yavis, 1949:161.

¹⁶² Anabolu, 1984: Res.1-27; Berges, 1986: Abb. 44-146.

Çatak yöresinden getirilmiş olduğu ifade edilse de, bu yörede yapılan araştırmalarda herhangi bir başka arkeolojik materyal görülememiştir. Bu yöre Amblada antik yerleşimine de yakın olduğundan, geliş yerinin Amblada olduğunu düşünüyoruz.

3.1.1. Yalın (Bezemesiz) Sunaklar

3.1.1.1. Akçalar Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 1

Konya İli Seydişehir İlçesi Akçalar Mahallesinde Mezarlıkta bulunan sunağın etrafı beton korkuluklarla çevrilmiştir. Mahalle sakinlerinin ifadesine göre bu alan yatır olarak adlandırılmaktadır. Dört yüzü dikdörtgen panelli, kare, bezemesiz sunak grubunda değerlendirdiğimiz bir örnektir (**Fotoğraf 1-3**). Olasılıkla bu alana ters yerleştirilmiştir. Günümüzde üst bölüm olarak gördüğümüz bölüm, sunak bölümlerinden de anlaşılacağı üzere kaide olmalıdır. Sunağın ön ve yan cepheleri ince yonulu, arka cephesi ise kaba yonuludur. Kaidenin ön cephesinin ortasında kaba yonulu, dikdörtgen formlu bir bölüm dikkati çeker. Olasılıkla sunağın ikinci kullanımı için açılmış olmalıdır. Bu tarz yalın sunaklara pek çok yerleşim alanında rastlayabiliyoruz¹⁶³.

3.1.1.2. Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 2

Seydişehir- Kızılca Mahallesinde R. Yılmaz'ın evini önünde duran, bezemesiz, yalın, dikdörtgenler prizması formunda, yerel kireçtaşı malzeme ile yapılmış bir sunaktır (**Fotoğraf 4-7**). Bu sunak da zemine çimento ile sabitlenmiştir. Sunağın üst kısmında küçük çaplı, dış kısımda ise daha büyük çaplı dairelerle iki kademeli bir profil yapılmıştır. Dış taraftaki dairenin kenarına, sunağın ön cephesinin üstü hizasına yan yana iki yuvarlak oyuk açılmıştır. Sunağın taç kısmında köşelerde köşe akroterleri, orta kısmında ise palmet yaprakları seçilebiliyor. Bu bölümün altında ince, düz bir silmeden sonra sunak daha kalın bir silme ile aşağıya doğru daraltılıyor. İkinci ince silmeden sonra bezeme ya da yazıt olması beklenen dikdörtgen pano geliyor. Sunağın podyum kısmı da üstteki kare biçimindedir. Podyumun ortasına dikdörtgen bir pano yapılmıştır, ancak burada da herhangi bir motif ya da yazıt yoktur. Sunağın üst kısmındaki delikler ve düz yüzeyli zemin, sunağın üst kısmına ilave edilecek bölüm için oluşturulmuştur. Sunakların üst kısmında bulunan ilave bölümlerin sunu amaçlı yapıldığı da bilinmektedir¹⁶⁴. Benzer biçimde üç adet yalın sunak Güneydoğu çiftlik yerleşiminde de tespit edilmiştir¹⁶⁵.

¹⁶³ Kızgut, 2017: 208, fig.21, 21A.

¹⁶⁴ Coulton, 2005: 127-128.

¹⁶⁵ Kızgut, 2017: 208, fig.21, 21A.

3.1.2. Girlandlı Sunaklar

3.1.2.1. Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 3

Seydişehir- Kızılca Mahallesi H. Yalçın'ın evinin bahçe duvarında, giriş kapısının sol tarafındaki kapı desteğinin üzerine yerleştirilmiş yerel kireçtaşından yapılmış bir sunaktır **(Fotoğraf 8- 11)**. Bu mahalledeki diğer arkeolojik materyaller gibi bu sunak da Asartepe olarak adlandırılan ve lokalizasyonu Amblada¹⁶⁶ olarak yapılan yerleşim alanından getirilip bu evin bahçe duvar üzerine yerleştirilmiştir. Gövdede dikdörtgen formda dört cepheye sahip sunağın dört cephesi de bezemelidir. Ancak sadece tek bir yüzde betimlenen bezeme net olarak seçilebilmektedir. Diğer üç cephedeki bezemeler ise zorlukla seçilebilmektedir. Sunağın üst taç kısmı kırıktır. Üst orta bölümde profilli taç kısmının bir bölümü görülebilmektedir. Boş bırakılmış bir alandan sonra sunağın ön cephesine yapraklardan oluşan bir girland işlenmiştir. İlk örnekleri tapınak frizlerinde görülen girlandlar, daha sonraları dini mekanlarda kullanılmaya başlanıp, sunaklar üzerinde de işlenmişlerdir. Sunağın ön cephesinin sağ köşesindeki izlerden anlaşıldığına göre girlandlar boğa başları tarafından taşınıyor olmalıdır. Girlandlı sunaklarda kurdeleler işlev ve bezeme amacıyla yaygın olarak kullanılmışlardır. Kurdelelerin kıvrangıç kuyruğu gibi olan manşetleri özellikle I S 2.yüzyılda yaygındır¹⁶⁷. Bu sunakta girlandı asmak için kullanılan kurdeleler (taenia) girlandın üst ve alt kısmında seçilmektedir. Girland boşluğuna yaprakları kalp biçimli, dört yapraklı bir rozet yerleştirilmiştir. Rozet Roma İmparatorluk sınırları içerisindeki yerleşimlerde çok yaygın olarak kullanılan bir motiftir. Sunağın alt kısmındaki kaide kırıktır. Yan yüzlerin birinde yine benzer kompozisyonu görüyoruz. Burada da aşınmadan dolayı zorlukla seçebildiğimiz bir girland ve girland boşluğunda altı yapraklı rozet işlenmiştir. Altı yapraklı rozet motifinin Dağlık Kilikya Bölgesinde yaygın olduğu¹⁶⁸, mezar stellerinde, ostotek kapaklarının dar yüzlerinde, lahit kapaklarında çok sık karşılaşıldığı ifade edilir¹⁶⁹. Ramsay'a göre rozet motifi, girland motifi gibi yaşamın sembolü olarak kabul edilmelidir¹⁷⁰. Benzer bir sunak Antalya Tahtalı Dağ çevresi yerleşimlerinden Kirsecik Mevkiinde Güneydoğu Çiftlik'te de görülebilir¹⁷¹. Arka yüzde de aynı kompozisyon tekrar edilmiştir, ancak bu cephe diğerlerinden daha fazla aşınmıştır. Herhangi bir yazıt yoktur.

¹⁶⁶ Baldiran, 2016: 104 vd., fig.34.

¹⁶⁷ Işık, 2007: Taf.1.1.

¹⁶⁸ Ramsay, 1904: 270.

¹⁶⁹ Scarborough, 1991: 366.

¹⁷⁰ Ramsay, 1904: 268.

¹⁷¹ Kızgut, 2017: 208, fig.22.

3.1.2.2. Yenice Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 4

Seydişehir ilçesi Yenice Mahallesinde, S. Ünal'ın evinin duvarında yapı taşı olarak kullanılmış sarımtırak kireçtaşı bir sunaktır (**Fotoğraf 12-14**). Duvar içine yan yerleştirilmiştir. Görünen yüzünde girland ve girland boşluğunda 4 adet kalp şeklinde yaprağı olan rozet motifi vardır. Girland, detaylandırılmadan işlenmiştir. Girlandı asmak için kullanılan kurdelerinin aşağıya doğru sarkıtıldığı görülmektedir. Üstte 5, altta 6 satır Grekçe yazıt vardır. Yazıt çok tahrip olduğu için okunamamaktadır. Sunak, yüksek, profilsiz ve düz kaidelidir.

3.1.2.3. Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 5

Seydişehir ilçe merkezinde E. Ulutaş'ın dükkanının üst katında, yapı elemanı olarak kullanılmış olan, yerel kireçtaşı sunak parçasıdır (**Fotoğraf 15-19**). Dikdörtgen formlu sunak iki cephesi görünecek şekilde duvar içine yerleştirilmiştir. Bir cephesinde bereket boynuzu ve üzüm salkımı, diğer yüzünde boğa başları tarafından taşınan girland vardır. Bereket boynuzu, bolluk boynuzu olarak da bilinir. Latince cornu (boynuz), copia (bereket) kelimelerinin birleşiminden oluşur ve Klasik dönemden Bizans dönemine dek, sikkeler, mozaikler, kabartma ve yontular üzerinde sıklıkla betimlenir. Genellikle içi meyve ve tahılla dolu, kıvrık keçi boynuzu biçimindedir. Mitolojide bereket boynuzu ilk olarak Zeus ve nymphe Amaltheia ile ilişkili olarak karşımıza çıkar. Zeus, nymphe ve aynı zamanda bir keçi olan Amaltheia ile oynarken yanlışlıkla onun boynuzunu kırar. Bunun için boynuzu kendisine bakan nymphelere verip içini istedikleri gibi doldurabileceklerini söyler. İçi çeşitli meyvelerle dolu olan boynuz "bereket boynuzu" haline gelir¹⁷². Daha sonraları bereket boynuzu Hades ile ilişkilendirilir. Uzun süre tarımsal bereketin simgesi olur ve Hades ile birlikte kullanılışı onun aynı zamanda toprağın bereketi ile olan özelliğini vurgular. Greklerde Tykhe, Roma'da Fortuna şans ve zenginliği simgeler. Hellenistik dönemde çeşitli sanat eserlerinde bereket boynuzu kullanılmıştır. Bereket boynuzu Vermaseren'in çalışmasında Kybele ile de ilişkilendirilmektedir¹⁷³. Arkeoloji literatüründe bu motifin Plutos ile ilişkilendirildiği de bilinmektedir¹⁷⁴. Ptolemaioslar Dönemi sikkeleri üzerinde de çok sık karşımıza çıkar¹⁷⁵. Seydişehir'de merkezde tespit edilen bu sunağın da bolluk ve bereketi simgelemek için yapıldığını düşünüyoruz¹⁷⁶.

¹⁷² Erhat, 1984: 34.

¹⁷³ Vermaseren, 1986: 26, no. 66-71.

¹⁷⁴ Erhat, 1972: 371.

¹⁷⁵ Atlan, 1993: Lev. LVIII, 6-10.

¹⁷⁶ Bereket Boynuzu ile ilgili geniş bilgi için bkz.: Civelek, 2013: 103 vd.

Sol cephede köşelere girland taşıyıcı olarak iki boğa başı yerleştirilmiştir. Ancak bu boğa başları kırık olduğundan net olarak görülememektedir. Sadece kıvrık boynuzları seçilmektedir. Girlandı oluşturan yaprakların cinsi de belli değildir. Sağ cephede ise oldukça büyük bereket boynuzu içinde meyveler ve dışa taşmış dolgun taneli üzüm salkımı işlenmiştir. Bereket boynuzunu da saran asma filizleri ve yapraklarının da işlendiğini görüyoruz. Sunağın üst taç kısmında sol yüzde de 3, sağ yüzde ise 4 satırdan oluşan Grekçe yazıt görülmektedir. Yazıtın çevirisi:

Κίλλα[ς] Κίλαριος Ερδι-

2 [τ]ος ἱερεὺς ἀνέστησεν

[τὸ]ν ἑατοῦ πατέρα καὶ

4 ^{vac.?} ὑόν.

“Erdis oğlu, rahip Killas Kilarios kendi babası ve oğlu için dikti”.

Yazıtta geçen şahıs adları L. Zgusta, *Kleinasiatische Personennamen*’de var.

ἔτους ρμ´ [μη(νὸς) Πα-]

2 νήμου τ[ρίτη. ἰμ]ερ-

τῇ α´ (ἔτει)?

“140 yılının Panemos ayının üçüncü günü. 1’inci yılında özlemle”.

140 yılı, Sulla era’sına göre İS. 55/56 yılına tekabül eder. Ama harf karakteri daha geç bir era kullanıldığını göstermektedir.

3.1.3. Yazıtlı Sunaklar

3.1.3.1. Bağyurdu Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 6

Bozkır ilçesi Bağyurdu Mahallesinde dörtgen formlu, taşınabilir sunağın kaidesinden bir parçadır (**Fotoğraf 20**). Bir evin duvarında yapı taşı olarak kullanılmıştır. Kaidenin üst profili ve alt kısımda Grekçe iki satırlık yazıt bulunmaktadır. Yazıtın çevirisi “Nesis oğlu Aurelius Pas ve karısı Pa” şeklinde çevrilmiştir¹⁷⁷.

Nesis Lykaonia, Isauria ve Kilikia bölgelerinde görülen yerel bir erkek adıdır. Aurelius gentiliciumu bu yazıtın İS 212 yılı sonrasına tarihlenebileceğini göstermektedir. Sunağın sadece kaide kısmının bir parçası korunduğu için tarihleme konusunda bize sadece yazıtta kullanılan ibareler ve harf karakteri yardımcı olabilmektedir.

Αὐ. Παν Νησιο[ς ---?

2 Πα τὸν ἄ[νδρα αὐτῆς?

¹⁷⁷ Sunaklar üzerindeki Grekçe yazıtların çevirisi Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Alkan tarafından yapılmıştır, kendisine yardımlarından dolayı teşekkür ederiz.

“Pa, kendi kocası Nesis oğlu Au(relius) Pas için”. Νησις¹⁷⁸ Lykaonia, Isauria ve Kilikia bölgelerinde görülen yerel bir erkek adıdır. Πας ve Πα isimleri için bkz. bir önceki yazıtın yorumuna. Aurelius *gentilicium*’u yazıtın İS 212 yılı sonrasına tarihlendirilebileceğini göstermektedir.

3.1.3.2. Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7

Seydişehir ilçesi Kızılca Mahallesinde M. Kandemir’in evinin önünde, dikdörtgenler prizması formunda, alt bölümü kırık bir sunaktır (**Fotoğraf 21-25**). Diğer örnekler gibi yerel kireçtaşından yapılmıştır. Üst kısmında profilli taç kısmı vardır. Tacın altında dikdörtgen ve herhangi bir bezeme olmayan pano görülmektedir. Bu boş panodan alttaki yazıtlı bölüme ince bir silme ile geçilmektedir. Silmenin altında dört satırdan oluşan Grekçe yazıt vardır. Bu sunak ilk görüldüğünde bir evin önünde dururken kayıt altına alınmıştır. Ancak daha sonraki ziyaretimizde H. Yalçın’ın evinin bahçe duvarına çimento ile sabitlendiği saptanmıştır. Sunağın sadece tek cephesinde yazıt vardır. Diğer cephelerde herhangi bir bezeme ya da yazıt yoktur. Diğer cephelerde sadece boş bölüm ile yazıtlı bölümü ayıran silmenin devam ettirildiği görülmektedir. Sunağın üstü de düz kesilmiştir.

Yazıt:

[K]ιδδεας Κιδε-

2 ους ἀρχιτέκτων

ἐποίησεν ἐκ τῶν

4 ιδίων.

“Kides’in oğlu mimar Kiddeas (bunu) kendi parasıyla yaptı”.

Satır 1-2: [K]ιδδεας, Lykaonia’dan bir onurlandırma yazıtında¹⁷⁹ *accusativus* halde Κιδδεαν diye belgelenir. Κιδεους *genetivus* formda yeni bir isim olup *nominativus* hali Κιδης olması gerekir. Harf karakterine göre yazıt İS 2.-3. yüzyıla tarihlenebilir.

3.1.3.3. Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 8

Seydişehir İlçesi Yenice Mahallesinde bir evin ahırının duvarında yapı elemanı olarak kullanılmış, yerel kireçtaşı malzeme ile yapılmış bir sunaktır (**Fotoğraf 26-28**). Sunağın üst taç bölümü ve kaidesinin sol ve sağ kenarı kırıktır. Sunak üzerinde altı satırdan oluşan Grekçe yazıt vardır. Yazıt:

[- - - - -]

¹⁷⁸ Zgusta, 1964: § 1036-1.

¹⁷⁹ Hall, 1968: 78 no. 25 str. 13-14. A. S. Hall, Notes and Inscriptions Eastern Pisidia, Anatolian Studies 18, 1968: 57-92.

ἩΣ Σῖμον [ΑΣ-]?

2 κανια Κιδδ[ι-]

ου Κλεάρχου

4 ἀνέστησεν

τὸν πάτρωνα

6 καὶ εὐεργέτην.

“Klearkhos oğlu Kidd[i]os kızı [As]cania, hamisi (*patron*) ve hayırseveri Simos için (bu altarı) dikti”.

Satır 2-3: [ΑΣ]?κανια, Latin ismi Ascania olması gerekir. Eril formu Ascanius çok yaygındır.

Κιδδ[ι-]ου yeni bir yerel isim, *nominativus* hali Κιδδιος olmalıdır.

3.1.3.4. Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 9

Seydişehir ilçesi, Yenice Mahallesiinde meydana bulunan caminin karşısındaki A. Ulu'nun evinin duvarında yapı elemanı olarak kullanılmış olan yazıtlı bir sunaktır (**Fotoğraf 29-30**). Grekçe yedi satır yazıt vardır. Yazıt iki bölümden oluşmaktadır. Leon ve Oppios'un onurlandırılmaları ile ilgilidir.

A)

B)

Λέωνα	Ὅππι-
2 ΚΡΑΠΙΑ	ον Δί-
ἄρχον-	ωνος
4 τα, νεα-	ἄνδρα
νίαν ἁ-	εὐσχή-
6 γαθόν,	μονα,
τῶν εἰς	πάσης
8 αὐτ[ῆν?]	[ἀρετῆς]
[εὐερ-]	[ἔνεκεν]?]
10 [γεσιῶν]	[- - - -]
[ἔνεκεν]?]	
[- - - -]	

A) “[...], yöneticilik yapan, iyi bir genç, Krapas(?) oğlu Leon’u kendisine karşı [yardım severliklerinden dolayı (onurlandırdı)].

B) “İyi soylu adam olan Dion oğlu Oppios’u tam bir [erdem sahibi olmasından dolayı? (onurlandırdı)].

Her iki yazıtta da onurlandıran şahıs ya da kurum adı (*demos* vs.), büyük olasılıkla yazıtların kayıp durumda olan son satırlarında kayıtlıydı.

Harf karakterleri: *omikron* ve *theta* harfleri alışılmışın dışında, üstten ve alttan iki çizgi arasına alınmış baklava dilimi biçiminde yazılmıştır. *Sigma*’lar klasik formda, *omega*’lar ise volütlü olup alt tarafı düz çizgilidir. Yazı karakterine göre yazıt İS 2. yüzyıla tarihlenebilir.

3.1.4. Kabartmalı Sunaklar

3.1.4.1. Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10

Bu sunak, Lykaonia Bölgesi’nin batısında, Beyşehir Gölü’nün (Karalis) doğusunda, bölgenin antik dönemde önemli yerleşimlerinden birisi olan Amblada (Asartepe) ile Misteia (Beyşehir) arasında yer alan Bayavşar Mahallesinde, Hızır Ali Paşa camisinin bahçesinde korunmaktadır (**Fotoğraf 31-37**). Çatak yöresinde açılan bir su kanalında bulunduğu yöre halkı tarafından ifade edilmiştir. Sunak sarı renkli yerel kireçtaşıdan yapılmıştır¹⁸⁰.

Sarı renkli kireçtaşıdan yapılmış olan, monolitik, dikdörtgen biçimli olan sunak, dikdörtgen gövdeden oluşmaktadır. Gövdenin üstünde, sunağın dört köşesinde akroterler vardır¹⁸¹. Bu tip sunakların bazı kaynaklarda bomos olarak adlandırıldığını görüyoruz. Coulton bomos’un genelde sunak anlamına gelmekle birlikte Roma Dönemine ait yazıtlarda bu terimin bazen heykel kaidelerine işaret ettiği, ya da diğer destek biçimlerin de içerdiğini ifade eder. Sonuç olarak da bomos olarak adlandırılan öge normal sunak şeklinde olup, her zaman değilse de birçok durumda sunağın bazı sembolik değerlerini taşır demektedir¹⁸². Akroterlerin yüzeyine kapalı palmet, akroterlerin arasına ise akanthus yaprağı işlenmiştir. Sunağın üst yüzeyi düz kesilmiş, kenarları yuvarlaklaştırılmış ve ortasına 4 cm çapında dübel yuvası açılmıştır. Sunak gövdesinin her bir cephesinde, yüksek kabartma olarak yapılmış figürler ve simgeler vardır.

A Cephesi: Ortada, başının etrafında şua tacı bulunan bir büst vardır. Yüz kısmı tahrip olmuştur. Sağ kol dirsekten kıvrılarak sol göğüs üzerine yerleştirilmiştir. Başındaki şua tacının ışınları oldukça yüksek işlenmiş olup, taç profiline kadar uzanmaktadır. Uzun saçlıdır

¹⁸⁰ Baldıran ve Gider, 2014: 21-28, Fig.1- 10.

¹⁸¹ Bu tip sunakların orijini, Geç Bronz Çağdan Hellenistik Dönem’e kadar varlığını devam ettiren basit kül, ateş sunaklarının devamı olduğu belirtilerek, “horned altar” olarak kabul edilmektedir. Benzer biçimde akroter ya da volütlerin lahit ve stellerde de görüldüğü bilinir (Coulton, 2005: 132).

¹⁸² Coulton, 2005: 127.

ve çenenin aşağıya doğru sarkması, figürün sakallı olduğunu göstermektedir. Büstün yer aldığı cephenin podyum kısmında ise, alçak kabartma olarak işlenmiş labrys vardır.

Şua tacı güneş tanrısı Helios'un atribütüdür. Yaşamın sembolü olan güneşin tanrısı olarak kabul edilen Helios, her şeyi gören ve duyan bir tanrıdır ve bu özelliğinden dolayı yemin tanrısı olarak da kabul edilmiştir¹⁸³. Anadolu'nun Hellenleşmesinin ardından Helios farklı adlarla ve farklı yerel tanrılarla özdeşleştirilerek tapınım görmüştür¹⁸⁴. Helios kültü özellikle Pamphyhia ve Pisidia bölgelerinde yaygındır. Sunağın A yüzünün altındaki podyumda görülen labrys ise Zeus'un atribütüdür. Aynı sunak üzerine hem Helios'un, hem de Zeus'un atribütlerinin bir arada işlenmesi, burada Zeus ile Helios kültlerinin birleştirilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Roma Dönemi'nde, özellikle İS 2. yüzyılın sonundan itibaren Mithra ve Baal kültlerinin etkisi ile Zeus'un göksel ve güneşle ilişkili olan Helios kimliği ortaya çıkmaktadır¹⁸⁵. Burada betimlenen tanrının da Anadolu'da özellikle Karia ve Lykia bölgelerinde karşımıza çıkan Zeus Helios¹⁸⁶, ya da Phrygia Bölgesinde yaygın olarak benzer biçimde başının etrafında şua tacı ile betimlenen Sozon veya Hosios Dikaos olabileceğini düşünüyoruz¹⁸⁷.

Helios'un bölgede başka tanrı ve tanrıçalarla birleştirilmiş kültlerle tapınım gördüğü bilinmektedir. Seydişehir çevresinde yapılan yüzey araştırmasında, Amblada antik kentinin güneydoğu eteklerinde kurulmuş olan Yeniceköy'de bulunan bir kabartmada şua tacıyla Helios betimlenmiş ve bu büstün üst kısmına hilal figürü yerleştirilmiştir. Helios Selene kültü Pisidia Bölgesi'ndeki antik kentlerde bulunan sunaklar ve sikkelerden bilinmektedir¹⁸⁸. Selene ve Helios özellikle Lykia, Phrygia ve Kilikia bölgelerinde mezarlara yapılacak olan yasa dışı uygulamaları engellemek amacıyla saygı gören tanrı ve tanrıçadır¹⁸⁹. Bu yüzdeki kabartmada Helios büstünün üst kısmına yerleştirilen hilal motifi de büyük olasılıkla Selene'yi sembolize etmektedir. Isauria Bölgesi'nde, Aşağı Akın kale yerleşiminde akropolis'in güney yamacındaki kaya mezarının alt tarafındaki yazıtta Tanrıça Selene'nin adının geçmesi¹⁹⁰ de bizim düşüncemizi doğrulamaktadır. Kültün yayılımı Beyşehir Gölü'nün doğusundaki yerleşime kadar ulaşmış olmalıdır.

¹⁸³ Jessen, 1912: 59 vd.

¹⁸⁴ Anadolu'da Helios kültü için bkz. Pekman, 1964: 67; Frei, 1990: 1796 vd.

¹⁸⁵ Laumonier, 1958: 122.

¹⁸⁶ Zeus'un Anadolu'daki farklı tapınımları için bkz. Şahin, 2001.

¹⁸⁷ MAMA IX, Pl. VII/ c 58; Pl. X/ c 71a, c 71b.

¹⁸⁸ Prostanna'da bulunan MS 1. yy sikkelerinde (Karayaka, 2007: 143), Andeda'da bulunan sunaklarda (Levick, 1970: 79) ve Sagalassos sikkelerinin üzerinde (von Aulock, 1964: 5195) görülen benzer motifler, Helios' un Selene ile olan ortak kültürünü düşündürmektedir.

¹⁸⁹ Alkan ve Kurt, 2017: 17.

¹⁹⁰ Alkan ve Kurt, 2017: 15.

B Cephesi: Uzun saçlı ve sakallı bir erkek büstü vardır. Yüzü tamamen tahrip olmuştur. Figürün üzerinde çift giysi vardır. İç giysinin kıvrımları daha kalın ve kaba işlenmiş iken, daha ince olan dış giysi sol omuz üzerinden verev bir şekilde aşağıya doğru inmektedir. Figürün sağ omzunun arkasındaki boşlukta asa, sol omzunun arkasındaki boşlukta, dolgun taneleri olan iki buğday başağı vardır.

Greklerin baş tanrısı olan Zeus Anadolu'da da yaygın bir kült olarak dikkati çeker. Zeus genelde gök tanrısı olarak kabul edilir. Bütün bitkiler ve ekinlerin gelişmesi gökyüzü olaylarıyla ve doğrudan yağmurla ilişkilendirilir. Zeus da yağmur yağdıran bir tanrıdır ve dolayısıyla bereketi de simgelemektedir. Bölgede daha önceki çalışmalarda değinilen yerel Zeus betimlemelerinde Zeus ile birlikte dolgun taneli salkımları olan asma dalları bazen yıldırım demetine ve Zeus'un asasına eşlik etmekteydi. Zeus'un elinde ya da yanında betimlenen üzüm salkımı ve asma dalları bağcılığın koruyucu tanrısı olarak yorumlanmasına neden olmuştur. Zeus'un arkasındaki boşlukta betimlenen asa ise onun tanrısal gücünü ve işlerini gösteren en belirgin sembollerindendir¹⁹¹. Bu sunakta asanın yanında betimlenen buğday başakları Zeus'un ekinleri de koruyan bir tanrı olduğu inancımızı desteklemektedir¹⁹². Benzer şekilde Boris'te bulunan ve İS 3. yy'a tarihlenen bir adak sunağı üzerinde hem üzüm salkımı hem buğday başağı yer almaktadır¹⁹³. Boris sunağında ön yüzdeki kabartma, başı tahrip olmuş, saçları omuzlarına inen bir erkek betimidir ve arşitrav altında iki satırlık yazıt vardır. Bu yazıtta, "Rhodan oğlu Rhodan Zeus'a adadı"¹⁹⁴ ibaresi okunmaktadır. Laodiceia Catacecaumene'de Zeus Bronton bir sütun üzerindeki yıldırım demeti ile temsil edilmektedir¹⁹⁵ Bayavşar altarcının B yüzünde betimlenen kabartmaların Zeus tapınımı ile bağlantılı olduğu, benzer örneklerle karşılaştırıldığında da anlaşılmaktadır.

C Cephesi: Omuzlarına kadar inen uzun saçları olan, yüzünün büyük bir bölümü kırık olduğundan tam olarak tanımlanamayan bir büst vardır. Figürün başının arkasında bir hilalin iki boynuzu yükselmektedir.

Hilal Ay tanrıçası Selene ile Ay tanrısı Mên'in atrübütüdür. Sunakda betimlenen figürün Mên olduğu düşünülebilir, fakat Mên çoğunlukla bir Phryg başlığı taşımaktadır¹⁹⁶. Buradaki figürün baş kısmı çok tahrip olduğundan Phryg başlığının varlığı net değildir. Mên

¹⁹¹ Karayaka, 2007: 184.

¹⁹² Voutiras, 1997: 311. Anadolu'da, elinde buğday başağı tutan Zeus Bronton betimleri bulunmuştur. Buğday başağının varlığı Zeus'un "çiftçilerin tanrısı" olduğunu göstermektedir. Bkz. Robert, 1955: 108, Lev. XLIV.

¹⁹³ Isparta Müze'sinde, Inv. No: 1.3.94.

¹⁹⁴ Karayaka, 2007: 187.

¹⁹⁵ MAMA IX, Pl. VII/ c 56; MAMA I, 5, VI,2.

¹⁹⁶ Salzmann, 1980: 261-290, Lev. 99-114; Salzmann ve Lane, 1984: 355-370, Lev. 69-71.

kültü Anadolu'da Roma İmparatorluğu Dönemi'nde çok yaygınlaşmıştır¹⁹⁷. Özellikle Pisidia Antiokheiası bu kültün merkezidir¹⁹⁸. Lykaonia, Lykia ve Kilikia'da bulunan mezar yazıtları, Mên'in bu bölgelerde aynı zamanda "yer altı" tanrısı ve "ölülerin koruyucusu" olduğunu da göstermektedir¹⁹⁹.

D Cephesi: Bu cephede, sağda oldukça büyük bir yıldırım demeti, sol tarafa iki yapraklı bir çanaktan çıkan ve her iki yöne devam asma dalları ve dallara asılı dolgun taneli üzüm salkımları vardır. Asma dalları ve yıldırım demeti arasına da çapraz olarak mitolojide Herakles'in en önemli atribütlerinden biri olan gürz yerleştirilmiştir. Dört cephesi de bezemeli olan bir başka sunak Kıbyra sunakları arasında görülebilir. Bu sunakta da bir cephe üzerinde oldukça büyük yıldırım demeti Zeus'u simgelediği için önemlidir²⁰⁰.

Yıldırım demeti figürü, Seydişehir civarındaki yerleşimlerde çok sık karşılaştığımız figürlerdendir²⁰¹. Bu figür bazen tek, bazen de büstlerle birlikte işlenmiştir. Aynı şekilde dolgun taneli üzüm salkımları da Zeus ile ilişkilendirdiğimiz sunak, ostothek gövdeleri ve stellerde sık kullanılmışlardır. Bu tipteki kabartmalar yine Fasıllar'da²⁰², Burdur sunağı üzerinde, Bostandere kabartmasında karşımıza çıkar. Zeus büstü ve onun atribütlerinin yanında betimlenen üzüm salkımları yukarıda da belirttiğimiz gibi bu bölgede Zeus'un üzümlerin ve bağcılığın koruyucu tanrısı olduğuna da işaret ediyor olmalıdır. Bu sunakta ayrıca bu simgelerin yanı sıra Herakles'in atribütü olarak bildiğimiz gürzün yer alması mutlaka bölgede tapınılan bir yerel Zeus'un olduğunun kanıtıdır. Çünkü; Zeus'un simgesi olan yıldırım demeti ve Herakles'in simgesi gürzün kullanıldığı bir kabartma Dikilitaş'ta da bulunmuştur²⁰³.

Sunağın üst yüzeyi, yuvarlak formu işlenmiş ve üst kısmı düz kesilmiştir. Bu düz yüzeyli zeminin ortasında 4 cm çapında dübel yuvası vardır. Bu izler sunağın üst kısmında ilave bir bölüm için düz bir zemin oluşturulduğuna işaret etmektedir. Sunakların üst kısmında bulunan bu ilave bölümlerin sunu amaçlı yapıldığı bilinmektedir²⁰⁴. Bu tür sunaklar, kişilerin

¹⁹⁷ Salzmann, 1980: 262; Lane, 1990: 2161.

¹⁹⁸ Strabon, Mên kültürünün en önemli merkezlerinden biri olan Antiocheia'da iki ayrı Mên tapınağının varlığından söz etmektedir (Strabon XII, 1987: 557). Burada yapılan çalışmalarda Mên Askaenos tapınağının kalıntıları bulunmuştur. Bkz. Karayaka, 2007: 44, dn. 455.

¹⁹⁹ Salzmann ve Lane, 1984: 361, 364; Lane, 1990: 2165.

²⁰⁰ Tarkan, 2011: Kat. No. 16, Lev. X, 1-4.

²⁰¹ Seydişehir, Yenice Çiftlik'teki bir bahçe duvarına yerleştirilen bir blok üzerinde yıldırım demeti vardır (Baldıran, 2008: 41, Fig. 15). Kızılcaköy'de bulunan Herakles büstünün sol omzunun gerisinde ise kanatlı yıldırım demeti yer almaktadır (Baldıran, 2008: 43, Fig. 27).

²⁰² Baldıran vd., 2010: 247, Fig. 16.

²⁰³ Baldıran, 2008: 42, Fig. 26.

²⁰⁴ Coulton, 2005: 127-128.

bizzat kendileri için ya da ailelerinin selameti için yaptırılarak, tanrılara adanmıştır. Bayavşar sunağı, bölgenin yerel tanrılarını memnun etmek için yapılmış bir adak sunağıdır.

Bayavşar sunağı, daha önceki araştırmalarda ayrıntılı olarak değinilen farklı kültleri bir arada bulundurduğu için oldukça önemli bir örnektir. Sunak üzerinde betimlenen labrys, asa, gürz, buğday başağı, yıldırım demeti ve şua tacı gibi simgeler Grek mitolojisinden de bildiğimiz bazı tanrılarının atribütleridir. Lykaonia Bölgesi'nde bu Grek tanrılarının çoğu zaman yerel özellikler de ilave edilerek tapınılmıştır. Bölgede yerel özellikler taşıyan birçok tanrı, yazıtlarda da yerel sıfatlar eklenerek belirtilmiştir. Lykaonia Bölgesi'nin farklı yerleşim alanlarında ele geçen yazıtlarda, özellikle Zeus, farklı sıfatları ile dikkat çeken bir tanrıdır. Zeus; Kuzey Lykaonia'daki Perta'da bulunan bir yazıtta Zeus Akoueos²⁰⁵; Zıvarık'da bulunan bir yazıtta Zeus Anaalpones²⁰⁶; Palaia Isaura ile Iconium arasında yer alan Tahtalı'da bulunan bir yazıtta Zeus Astlenos²⁰⁷; Isauria'da Oduncu Kalesi'nde bulunan bir yazıtta Zeus Bediotes²⁰⁸; Laodikeia'da bulunan bir yazıtta Zeus Phatnios²⁰⁹; Akören'de bulunan bir yazıtta Zeus Zemroutenos²¹⁰; Akçaşar'da²¹¹ ve Sarayönü'nde²¹² bulunan bir yazıtta Zeus Sozon ve Sızma'da bulunan bir yazıtta ise Zeus Megistos²¹³ olarak tanımlanmıştır.

Roma yönetiminin emperyalist tutumu ve kontrolü altına aldığı bölgelerin halkını Romalılaştırma politikasına karşın dini inançlarda köklü bir değişim gerçekleştirememişlerdir. Roma panteonunda farklı isimlerle tapınılan Olympos tanrılarının Roma Dönemi'nde gerek Yunanistan gerekse Anadolu'da Helen panteonundaki adları ile tapınımlarının devam ettiği anlaşılmaktadır. Roma Dönemi'nde bazı yazıtlarda tanrının adının Jüpiter yerine Zeus olarak verilmesi de dini inançta Roma etkilerinin çok az olduğunun kanıtı olarak öne sürülmektedir²¹⁴. Ne yazık ki sunak üzerinde herhangi bir yazıt olmaması buradaki tanrılarını kesin olarak kimliklendirmemizi zorlaştırırsa da yukarıda ayrıntılı olarak değindiğimiz nedenlerle sunağın üzerinde betimlenen tanrının yerel bir Zeus olduğunu ve sunağın bu yerel tanrı Zes'a ithaf edildiğini düşünüyoruz. Sunak, benzer örnekler göz önünde bulundurulduğunda İ.S. 2-3. Yüzyıla tarihlendirilebilir.

²⁰⁵ Mitchell, 1993: 23.

²⁰⁶ Şahin, 2001: 18.

²⁰⁷ Keil ve Knoll, 1935: no. 282.

²⁰⁸ Bean ve Mitford, 1970: 141-142.

²⁰⁹ Robert, 1955: 109. Bir yöneticinin "Yemliğin ve Ahırın Zeus Phatniosu'na" adadığı sunakta, tanrı giysili bir büst şeklinde ve sol tarafında bir başak demeti ve üzüm salkımı ile gösterilmiştir.

²¹⁰ Schwabl, 1972: 313, 42.

²¹¹ Şahin, 2001: 177.

²¹² Şahin, 2001: 177.

²¹³ Şahin, 2001: 100.

²¹⁴ Büyükkolancı, 1998: 49.

3.1.4.2. Başgöze Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 11

Beyşehir ilçesi, Doğanhisar Mahallesi'ne bağlı Başgöze'de, H. Şahinci'nin evinin duvarında köşe taşı olarak kullanılmıştır (**Fotoğraf 38-40**). Yerel kireçtaşı malzeme ile yapılmıştır. Bugün altarın sadece ön cephesi tamamen açıkta ve görülebilmekte, sol yan cephesi ise kısmen görülebilmektedir. Diğer iki cephe duvar örgüsü içinde kaldığından görülememektedir. Görülebilen cephelerdeki figürler oldukça aşınmıştır. Ön cephede betimlenen erkek büstünün yüzünün fizyonomik özellikleri aşınmadan dolayı seçilememektedir. Burada betimlenen erkek sol omuzunu örten, kalın bir himation giymiştir ve omuzun gerisinde, yukarıya doğru uzanan bir asa betimlenmiştir. Benzer örnekler Lycaonia Bölgesinde farklı yerleşimlerde de karşımıza çıkmaktadır. Örneğin Fasıllar'da, nekropol alanında anıt olarak nitelendirilen bir kaya ostoteği üzerindeki Zeus kabartması da benzer biçimde omuzunun gerisinde asa ile birlikte işlenmiştir²¹⁵. Büstün sağ omuzu gerisinde ise zorlukla seçilebilen yıldırım demeti kabartması vardır. Bayavşar altlarında da ifade ettiğimiz gibi benzer örnekler bölgenin diğer yerleşimlerinde de oldukça yaygındır. Yıldırım demeti bazen tek başına²¹⁶ bazen de buradaki altar üzerinde gördüğümüz gibi figürlerin yanında betimlenmiştir. Hall ise büstün sağ omuzu gerisindeki bu yıldırım demetini üzüm salkımı olarak yorumlamıştır²¹⁷. Yan cephede betimlenmiş olan figür ise binaya daha sonraki yıllarda eklenen merdiven nedeniyle büyük oranda kapandığı için görülememektedir. Hall bu cephedeki büstün sol elinde thrysos ya da asa taşıyan bir kadın büstü olduğunu ifade eder²¹⁸. Biz bu büstün bugün sadece baş yuvarlağını görebiliyoruz. Hall bu cephenin fotoğrafını vermediği için sadece tanımlamasını kullanabiliyor ve yorum yapamıyoruz.

Sonuç olarak buradaki sunakta betimlenen büst ve yanlarındaki simgeleri birlikte değerlendirdiğimizde bu sunağın da bölgenin yerel özellikler taşıyan tanrısı Zeus'a adandığını söyleyebiliriz.

3.1.4.3. Işıklar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 12

Bozkır İlçesi Işıklar Mahallesinde, İlköğretim Okulu bahçesinin duvarı üzerinde bulunmaktadır (**Fotoğraf 41-43**). İki cephesi figürlü, diğer iki cephesi ve alt kısmının tamamı, üst bölümüm bir kısmı kırık sunaktır. Isaura antik yerleşiminden getirilmiş olduğu ifade edilmektedir.

²¹⁵ Baldıran, 2008: 36, fig. 13.

²¹⁶ Seydişehir Yenice Çiftlik'teki bir bahçe duvarına yerleştirilen bir blok üzerinde yıldırım demeti vardır (Baldıran, 2008: 41, Fig. 15). Kızılcaköy'de bulunan Herakles büstünün sol omzunun gerisinde ise kanatlı yıldırım demeti yer almaktadır (Baldıran, 2008: 43, Fig. 27) ; Baldıran vd., 2010: 247, Fig. 16.

²¹⁷ Hall, 1968: 66, Pl. III/c.

²¹⁸ Hall, 1968: 66.

Sunağın üst kısmında, taç bölümünden gövdeye geçiş sade bir profille sağlanmıştır. Bu kısmın da büyük oranda kırık olduğu görülmektedir. Sunağın ön cephesinde boğa başları tarafından taşınan girland, sunağın bu cephesini kaplamaktadır. Boğa başlarına girlandı bağlamak için kullanılan kurdeler da seçilebilmektedir. Girlandın sarkan orta bölümünde iç içe iki baklava dilimi ve ortasına rozet işlenmiştir. Kurdeler, girlandı oluşturan yaprakları sarar şekilde işlenmiştir. Girland yaprakları detaylandırılmadan verilmiştir.

Yan cephede ayakta duran, yukarıya doğru kaldırdığı sağ elinde çelenk, yan tarafa yönelttiği sol elinde defne ya da palmye dalı tutan Nike betimlenmiştir²¹⁹. Nike belinden kuşakla tutturduğu, kısa kollu elbise giymiştir. Elbisenin kemer altından aşağıya doğru plili işlendiği görülmektedir. Figürün dizlerden aşağısı kırıktır. Sol omuzunun gerisinde Nike'nin kanadı seçilebilmektedir. Yüzün fizyonomisi belli değildir. Yuvarlak, dolgun yüzlü ve başının etrafını adeta bir tomar halinde çevreleyen saçları işlenmiştir. Ön cephedeki girlandın asılı olduğu boğa başı, bu yan cepheye doğru yerleştirilmiştir.

3.1.4.4. Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 13

Ş. Adıgüzel'in evinin duvarında yapı malzemesi olarak kullanılan bir sunak parçasıdır (**Fotoğraf 44**). Yerel kireçtaşı malzemeden yapılmıştır. Sunak parçalanarak sadece figürlü kısım yapı elemanı olarak kullanılmıştır, bu nedenle sunağın formu hakkında bir öneride bulunmamız mümkün değildir. Ayakta duran, dizlerine kadar uzanan kısa etekli elbisesi içinde bir erkek figürü betimlenmiştir. Üzerindeki mantoya sarınmış, sağ kolunu dirsekten bükerek mantonun sol kenarını tutmuştur. Burada betimlenen erkek figürü, dikdörtgen formlu bir podyum üzerinde durmaktadır. Podyum üzerinde betimlenen kişilerin kendilerini yücelttikleri, yani heros mertebesine ulaştıkları şeklinde yorumlanıyor²²⁰. Yüz detaylarını seçmemiz yoğun aşınmadan dolayı mümkün değildir.

3.1.4.5. Tol Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 14

Seydişehir, Tol mahallesinde, Ahmet Candan'ın evinin duvarında temel seviyesinde yapı elemanı olarak kullanılmış bir sunak parçasıdır (**Fotoğraf 45**). Kireçtaşı malzemeden yapılmıştır. Ön cephede sol tarafta bir erkek büst betimi vardır. Büstün sol tarafında kalın bir asma dalına asılı olarak işlenmiş dolgun taneleri olan üzüm salkımı görülmektedir. Taç kısmı profili ve kaide profili kısmen bellidir. Durugönül'e göre üzüm salkımı refah ve bolluğun

²¹⁹ Nike figürleri zaferi simgeleyen figürlerdir. Lykaonia Bölgesinde Nike figürleri genellikle sikkeler, ostotek gövdeleri ve lahitler üzerinde yaygın olarak kullanılmıştır. Nike figürlerinin pek çok bölgede girlandlı ostotekler üzerinde girlandları taşıyan elemanlar olarak kullanıldığını da görebiliyoruz.

²²⁰ Durugönül, 1993: 64, 69.

sembolü olarak anlaşılmalıdır²²¹. Mezar ikonografisinde, ölü ziyafeti sahnelerinde masanın üzerinde duran ya da ölen kişinin yakınlarının elinde tuttuğu üzüm salkımı ölen kişinin refah ve rahatlık temennisi için olmalıdır. Kısaca ölen kişi için yapılan bir sunudur. Bu anlamının dışında üzüm salkımı Grek pantheonunun baş tanrısı Zeus'un da simgelerinden biridir. Lykaonia Bölgesinde üzüm salkımlarının, ostotek, lahit, mezar stelleri ve sunaklar üzerindeki betimi, çoğunlukla bu motifin yanında Zeus büstlerinin de yer alması tanrının bolluk ve bereketle olan ilişkisini göstermektedir. Beyşehir ilçesi yakınlarındaki Fasıllar'da bir kaya ostoteği üzerindeki Zeus büstünün yanındaki kabartmada asma dalları ve üzüm salkımlarının işlenmesi Lykaonia Bölgesinde bu tanrının üzümlerin ve bağcılığın koruyucu tanrısı olduğuna işaret eder²²². Zeus'un bu bağlamda Lydia Bölgesinde de bağcılığın koruyucu tanrısı olarak tapınım gördüğü bilinir²²³. Ayrıca Burdur Müzesinde korunan bir sunak üzerinde Zeus, bukranium ve üzüm salkımı ile birlikte betimlenmiştir. Bu sunak üzerindeki yazıtta Zeus Poteis rahibinin adı geçmektedir²²⁴. Yine bölgede Şarören'de bir sunakta podyum üzerinde Zeus büstü sakallı ve dalgalı saçlı, sol omuzu gerisinde buğday başağı ve sol elinde üzüm salkımı tutar pozda betimlenmiştir²²⁵.

3.1.4.6. Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 15

A. Ünal'ın evinin ön cephesinde duvarda yapı taşı olarak kullanılmış olan kireçtaşıdan yapılmış bir sunak parçasıdır (**Fotoğraf 46-47**). Eserin yarısına yakın bir bölümü kırıktır. Ön cephesinde yılan kabartması vardır. Üst taç kısmı volütlü ya da akroterli, Coulton tarafından horned altar olarak adlandırılan formda bir sunaktır. Yılan, genellikle ölen kişinin ruhunu şekillendiren, sonsuzluğu, hayat, bereket ve öteki dünyayı simgeleyen ancak zaman zaman mezarların koruyucusu olarak da kabul edilen bir semboldür²²⁶. Bu anlamlarının dışında yılanın, İÖ 4. Yüzyıl başından itibaren tanrılaştırılmış olan Asklepios'un da simgesi olduğunu biliyoruz. Asklepios önceleri güneş ve bereket tanrısı iken daha sonraları sağlık verici ve koruyucu olarak da kabul edilmiştir²²⁷. Lykaonia Bölgesinde, Amblada yerleşimi yakınlarında Yenice'de bir mezar yazıtında, mezar sahibi rahibin Asklepios'un tapınak bekçisi olduğunu görüyoruz²²⁸. Ayrıca Bayavşar'da bulunan üzüm salkımı ve yılan

²²¹ Durugönül, 2004: 131.

²²² Baldıran, 2012: 79-80.

²²³ Malay, 1994: 49-51, no.62-65, fig.26-30.

²²⁴ Ramsay, 1895: 337, no.178.

²²⁵ MAMA I, 4-5, Fig.a, no.7.

²²⁶ Cumont, 1942: 83vd.

²²⁷ Holtzmann, LIMC II, 1984: 863 vd.

²²⁸ Sterrett WE, 185, no: 303.

bezemeli bir sunak bu bölgede Asklepios kültünün varlığına işaret eder²²⁹. Yazıttan azatlı köle oldukları anlaşılan kardeşlerin bu sunağı Asklepios için adadıkları anlaşılır. Kızılca'da bir mezar yazıtında da Asklepios rahibinden söz edilmiştir²³⁰.

3.1.4.7. Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16

Seydişehir ilçesi, Yenice mahallesinde dörtgen formlu figürlü bir sunaktır (**Fotoğraf 48- 55**). Bir evin alt katındaki ahırın girişine yerleştirilmiş, devşirme yapı elemanı olarak kullanılmıştır. Ön cephede bir erkek büstü işlenmiştir. Erkek büstünün omuzlarına kadar inen, uzun saçları vardır. Üzerinde sağ omuzunu açıkta bırakan himation giyimlidir. Himation sol omuzdan aşağıya doğru kıvrımlı bir şekilde inmektedir. Himationun kenarı zigzag süslemelidir. Boynun altında 'v' yakalı ince bir giysi verilmeye çalışılmıştır. Ancak bu giysinin sadece yaka kısmı belirgindir, sağ omuz ve göğüs çıplaktır. Sağ omuzun gerisinde ucunda iki çanak yaprak ve bu yaprakların üstünde üç tomurcuk betimlenen burgulu bir asa yükselir. Sol omuzun gerisinde ise çapraz olarak yerleştirilmiş yıldırım demeti kabartması yer alır. Bu altarda ön cephede görülen simgeler büstün Zeus olarak yorumlanması sonucunu ortaya koyar. Benzer tipte Zeus kabartmaları bölgede oldukça fazladır. Zaman zaman yıldırım demeti, bazen de üzüm salkımı ile betimlenen Zeus bölgede oldukça sevilen ve bir takım yerel özelliklerle tapınım gören bir tanrıdır. Zıvarık'ta caminin önünde duran bir sunak üzerinde²³¹, Kadınhanı ilçesindeki bir başka sunakta²³² üzüm salkımı ile, Şarören'de²³³ Helios ve buğday başağı ile betimlenen tanrı Zeus'dur. Sunağın taç kısmı köşelerinde akroterler işlenmiştir. Sunak giriş kapısının sağ tarafına yerleştirildiği ve sol cephenin ortasında bir kalas çakılı olduğu için sunağın sol cephesindeki figürün yüz hatları seçilememektedir. Bu cephede görebildiğimiz figürler şu şekilde sıralanabilir: Sunağın taç kısmında, akroterler arasındaki bölümde uçları yukarı bakan bir hilal motifi ve bu hilal motifinin içindeki boşluğa rozet motifi yerleştirilmiştir. Alt kısımdaki bezeme alanında da ön yüzdeki gibi bir büst görülmektedir. Başında şua tacı bulunan büstün yüz kısmını, kapı kasasını sabitlemek için kullanılan ahşap kalas kapatmıştır. Boynunun altında, 'v' yakalı bir himation giyimli olduğu görülmektedir. Yakadaki 'v' şeklindeki kıvrımlar üç katlıdır. En alttaki v kumaş katı göğüsler arasına kadar uzanır. Sunağın kaide kısmının ortasına dikdörtgen formlu, tabula ansata gibi bir bölüm işlenmiştir, ancak burada herhangi bir motif ya da yazıt bulunmamaktadır.

²²⁹ Hall, 1968: 80, no:29.

²³⁰ Sterrett WE, 184, no:302.

²³¹ MAMA I, 3, no:4.

²³² MAMA I, 5, no:7.

²³³ MAMAI, 4, no:5a.

Şua tacı güneş tanrısı Helios'un simgesidir. Yaşamın sembolü olan güneşin tanrısı olarak kabul edilen Helios, her şeyi gören ve duyan bir tanrıdır ve bu özelliğinden dolayı yemin tanrısı olarak da kabul edilmiştir²³⁴. Anadolu'nun Hellenleşmesinin ardından Helios farklı adlarla ve farklı yerel tanrılarla özdeşleştirilerek tapınım görmüştür²³⁵. Helios kültü özellikle Pampyhlia ve Pisidia bölgelerinde yaygındır. Aynı altar üzerine hem Helios'un hem de Zeus'un bir arada işlenmesi, burada Zeus ile Helios kültlerinin birleştirilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Zira; Roma Dönemi'nde, özellikle MS 2. yüzyılın sonundan itibaren Mithra ve Baal kültlerinin etkisi ile Zeus'un göksel ve güneşle ilişkili olan Helios kimliği ortaya çıkmaktadır²³⁶. Burada betimlenen tanrının da Anadolu'da özellikle Karia ve Lykia bölgelerinde karşımıza çıkan Zeus Helios²³⁷, ya da Phrygia Bölgesinde yaygın olarak benzer biçimde başının etrafında şua tacı ile betimlenen Sozon veya Hosios Dikaos olabileceğini düşünüyoruz²³⁸

Helios Selene kültü Pisidia Bölgesi'ndeki antik kentlerde bulunan sunaklar ve sikkelerden bilinmektedir²³⁹. Bu kültün yayılımı Beyşehir Gölü'nün doğusundaki yerleşimlere kadar ulaşmış olmalıdır.

Sunağın diğer iki cephesi duvar içinde kaldığından bu cepheler hakkında bir şey söylememiz olanaksızdır.

3.1.4.8. Bostandere Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 17

Seydişehir İlçesi, Bostandere Mahallesinde 25 kapı numaralı evin duvarına yerleştirilmiş olan, kireçtaşından yapılmış bir sunağın ön cephesidir (**Fotoğraf 56-59**). Üst kısmı, taç bölümü kırık bu sunakta bir erkek büstü betimlenmiştir. Uzun, gür saçlı, yüzü tahrip olmuş erkek büstü, sol omuzunu örterek sol koltuk altına uzanan himation giymiştir. Sağ omuz ve göğüs çıplaktır. Sağ omuzunun gerisinde burgulu, uç kısmı yapraklı ve yaprakların arasına tomurcuk yerleştirilmiş asası bulunmaktadır. Sağ omuzunun gerisinde ise oldukça iri taneli üzüm salkımı işlenmiştir. Kaideye ortadan sağ ve sola yönelen iki buğday başağı görülmektedir. İki buğday başağının arasına, orta kısma ise dört yapraklı rozet yerleştirilmiştir.

²³⁴ Jessen, 1912: 59 vd.

²³⁵ Anadolu'da Helios kültü için bkz. Pekman, 1964: 67; Frei, 1990: 1796 vd.

²³⁶ Laumonier, 1958: 122.

²³⁷ Zeus'un Anadolu'daki farklı tapınımları için bkz. Şahin, 2001:.

²³⁸ MAMA IX, Pl. VII/ c 58; Pl. X/ c 71a, c 71b.

²³⁹ Prostanna'da bulunan MS 1. yy sikkelerinde (Karayaka, 2007: 143), Andeda'da bulunan sunaklarda (Levick, 1970: 79) ve Sagalassos sikkelerinin üzerinde (Aulock, 1964: 5195) görülen benzer motifler, Helios' un Selene ile olan ortak kültürünü düşündürmektedir.

Burada betimlenen erkek büstü diğer örneklerimizden de anlaşılacağı üzere Zeus olmalıdır. Bölgede diğer yerleşimlerde de karşılaştığımız gibi Zeus burada da, asa, üzüm salkımı ve buğday başağı ile birlikte betimlenmiştir. Zeus'un arkasındaki boşlukta betimlenen asa onun tanrısal gücünü ve işlerini gösteren en belirgin sembollerindendir²⁴⁰. Bu sunakta asa yanısıra betimlenen buğday başakları Zeus'un ekinleri de koruyan bir tanrı olduğu inancımızı desteklemektedir²⁴¹. Benzer şekilde Boris'te bulunan ve İS 3. yy'a tarihlenen bir adak sunağı üzerinde hem üzüm salkımı hem buğday başağı yer almaktadır²⁴². Boris sunağında ön yüzdeki kabartma, başı tahrip olmuş, saçları omuzlarına inen bir insan tasviridir ve arşitrav altında iki satırlık yazıt vardır. Bu yazıtta, "Rhodan oğlu Rhodan Zeus'a adadı"²⁴³ ibaresi okunmaktadır. Bayavşar altarının B yüzünde betimlenen kabartmaların da benzer biçimde Zeus tapınımı ile bağlantılı olduğunu belirtmiştik.

3.1.5. Kabartmalı ve Yazıtlı Sunaklar

3.1.5.1. Ladik Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 18

Bugün Halıcı olarak bilinen Ladik, Konya İlinin 40 km. kuzeybatısında ve Sarayönü ilçesinin 7 km. güneyinde bulunmaktadır. Hellenistik Dönemde Seleukoslar tarafından Laodikeia adıyla kurulduğu bilinmektedir²⁴⁴. Roma Döneminde İmparatorluğun doğu askeri yolları üzerinde bulunması burasının öneminin artmasına neden olmuştur. Strabon, Roma'nın askeri yolu olarak; Batı Anadolu'da Ephesos'tan başlayıp, Philomelion (Akşehir), Tyriaion (İlgın), Laodikeia Katakekaumene (Ladik)'ten doğuya, Garsaura (Aksaray) çevresinden Mazaka (Kayseri) ve Melitane (Malatya)'ye kadar uzanıyordu²⁴⁵. Ladik'te Tepe Mahallesi olarak bilinen Höyük üzerindeki arkeolojik materyallerin büyük bir kısmı Roma Dönemine tarihlenmektedir. Örneğin askeri alanda gösterdiği başarılarından dolayı Stratonikos adında bir askeri onurlandırmak üzere yazılan yazıt, burada bir askeri birliğin varlığını göstermesi açısından oldukça önemlidir²⁴⁶. Dreaw-Bear Geç İmparatorluk Döneminde Lycaonia kırsalında edebi değer taşıyan yazıtların artışı, bölgede okur-yazarlık oranının artışı ve Roma etkisine bağlamakta ve bunun da Laodikeia Katakekaumene'de konuşlanmış olan lanciari olarak adlandırılan süvari birliği sayesinde olduğunu belirtmektedir²⁴⁷. İmparator

²⁴⁰ Karayaka, 2007: 184.

²⁴¹ Voutiras, 1997: 311. Anadolu'da, elinde buğday başağı tutan Zeus Bronton betimleri bulunmuştur. Buğday başağının varlığı Zeus'un "çiftçilerin tanrısı" olduğunu göstermektedir. Bkz. Robert, 1955: 108, Lev. XLIV.

²⁴² Isparta Müze'sinde, Inv. No: 1.3.94.

²⁴³ Karayaka, 2007: 187.

²⁴⁴ Mitchell, 1980: 1066.

²⁴⁵ Strabon XIV, II, 664.

²⁴⁶ Dreaw - Bear, 2002: AST 19.2, 135; Kurt, 2014: 33.

²⁴⁷ Dreaw - Bear, 2004: 107.

Tiberius Döneminden itibaren Anadolu'daki Roma Devlet arazilerinin özellikle Vespasianus ve Domitianus Dönemlerinde yeniden yapılanmalarına değin tüm maden ocakları kentler ya da bireylerin elinden alınmış ve bu ocaklar imparator adına işletilmişlerdir²⁴⁸. İS 53 yılında Laodikeia, Claudiolaodeceia adını almıştır²⁴⁹. Bu bölgede çok sayıda azat edilmiş ya da edilmemiş köle isimlerinin yazıtlarda geçmesi, İmparatorluğa ait arazilerin ve maden işletmelerinin varlığına işaret etmektedir. Bu imparatorluk görevlilerinin varlığı, arazi ve madenlerin bir zamanlar Meter Zizimene'ye ait olduğunu daha sonra imparatorluğa geçtiğini göstermektedir²⁵⁰. Bölgede önemli kurşun ve civa yatakları bulunmaktadır. Burada bulunan yazıtlar Roma'nın bölgeye olan ilgisinin madencilik, tarım ve hayvancılık gibi ekonomik temelleri olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Laodikeia'da imparatorluk köleleri ya da azatlılarına ilişkin yazıtların çok sayıda olmasının nedeni ortaya çıkmış olur²⁵¹.

Gri renkli mermerden yapılmış bir sunaktır (**Fotoğraf 60-63**). Üst tablası ve ön cephenin sağ kenarı kırıktır. Sunağın iki cephesi işlenmiştir. Diğer iki cephesi kaba yonu olarak bırakılmıştır. Bezemeli ön cephede saçları oldukça kabarık yapılarak başını çevreleyen bir erkek büstü görülmektedir. Gür saçın üzerinde yapraklardan oluşan bir taç (çelenk) yerleştirilmiştir. Erkek figürün sadece iri gözleri seçilebilmekte, burun ve ağız seçilememektedir. Omuzları üzerine de tacın kurdeleleri adeta dalgalı birer saç tutamı biçiminde uzanmaktadır. Büst bir omuzunu açıkta bırakan himation giyimlidir. Himationun sol omuz üzerinden çapraz olarak, sağ kolun altına doğru uzandığını, sağ kolun altından sırtına yönelip, uç kısmının sol omuz üzerinden aşağıya doğru sarkarak sol göğüs üzerine düştüğünü görüyoruz. Büstün kolları dirseğin hemen üstünden, gövdesi de göğüs hizasının hemen altından kesilmiştir. Büstün üst kısmında iki satır, alt kısmında tek satırdan oluşan Grekçe yazıt bulunmaktadır. Bu yazıt şu şekilde okunmuş ve çevrilmiştir:

[-----]?

[Φ]αῦστος Σεβ(αστοῦ)

2 [ἄ]πελεύθερος

Rölyef

[ὁ]πὲρ καρπῶν.

“İmparator azatlısı [F]austus ürünler için (bu adağı adadı)”.

Yazıtın bulunduğu yerde İmparatorluk malikânesi olabilir

²⁴⁸ Dreaw - Bear, 2001: AST 18.1,247.

²⁴⁹ Mitchell, 1993a: 95.

²⁵⁰ Calder, 1913: 10.

²⁵¹ Dreaw - Bear, 2001: AST18.1, 252.

Diğer bezemeli yüzde ise bir asma dalından çıkan üç üzüm salkımı ve iki asma yaprağı görülmektedir. Gövdeden üst tablaya ince bir silme geçilmiştir. Üst tablanın büyük oranda kırık olması nedeniyle üst pervazla ilgili yorum yapmak mümkün değildir. Gövdeden kaideye geçişte silmeden sonra torus ve kare formlu taban gelmektedir. Burada betimlenmiş olan figür büyük bir olasılıkla Dionysos olmalıdır. Özellikle bu figürün başının etrafını saran oldukça gür saçları üzerinde, dikkatlice baktığımızda gördüğümüz yapraklardan oluşan bir taç taşıması (Dionysiak) ve omuzlar üzerine düşürülen Dionysiak tacın kurdeleri bu büstün Dionysos olduğunu kanıtlayan detaylardır. Ayrıca yan cephede betimlenmiş olan asma dalı, yaprakları ve dolgun taneli üzüm salkımları da Dionysos'un çok iyi bildiğimiz belirteçlerindendir. Altar büyük olasılıkla Dionysos'a adanmış bir adak sunağı olmalıdır. Bölgede yine Ladik'te bulunan bir başka sunak üzerinde ön yüzde ayakta duran bir erkek figür, diğer yüzde asma dalı ve dolgun taneli üzüm salkımlarının betimlenmiştir. Bu sunakta Grekçe yazıt vardır. Bu yazıtta Dionysos adı geçmektedir²⁵².

3.1.5.2. Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 19

Bozkır ilçesi Kınık Mahallesi'nde bir çeşmenin duvarında kullanılmış olan sunaktır (**Fotoğraf 64-67**). Sunağın taç kısmının ön silmesinde tek satırlık Grekçe yazıt bulunmaktadır. Dikdörtgen panelde, dikdörtgen bir podiyum üzerinde ayakta duran, giyimli Nike figürü betimlenmiştir. Nike yukarıya doğru kaldırdığı sağ elinde çelenk, sol elinde defne dalı tutmaktadır. Üzerindeki giysi belde kemerle tutturulmuştur. Elbisenin belden aşağısı iki katlı ve plili olarak betimlenmiştir. Omuzlarının gerisinde çizgisel olarak yapılmış kanatlar işlenmiştir. Nike'nin saçları alnının üstünde fiyonk şeklinde işlenmiştir. Yüzünün fizyonomisi belli değildir. Grek mitolojisinden tanıdığımız Nike, zaferin kişiselleştirilmiş biçimidir²⁵³. Lykaonia Bölgesinde Nike betimlemeleri çoğunlukla sikkeler²⁵⁴, lahitler ve ostotek gövdeleri üzerinde betimlenmiştir. Nike bu betimlemelerde bir elinde yuvarlak çelenk, diğer elinde de palmye dalı tutar pozda işlenmiştir. Kanatlı ve çok hızlı uçan bir genç kız olarak temsil edilir. Yan yüzlerdeki girlandları taşıyan boğa başları sol ve sağ üst köşede görülebiliyor. Yan cepheler ise duvar içinde kaldığı için görülemiyor. Taç kısmındaki silme üstündeki tek satırlık yazıt:

χῆρε, ἡ [---

“Selam, ---”. Olarak okunuyor.

²⁵² Calder, 1928: 6.

²⁵³ Grimal, 1997: 542.

²⁵⁴ Bölgede Nike figürlü sikkeler, Barata, Derbe, İconium, Laodikeia Katakekaumene ve Philomelion'da görülmektedir (Röhr, 2009: 157-161; Aulock, 1976: nr.21-24, 141-150).

3.1.5.3. Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 20

Seydişehir İlçesi- Kızılca Mahallesinde bulunan sunağın sadece tek cephesi işlenmiştir (Fotoğraf 68-71). Sunağın ön cephesinde taht ya da tabure üzerinde oturan kadın figürü 4/3 pozda verilmiş olup, chiton üstüne de himation giymiştir. Himationu ile başını örtmüş, sol eli ile himationun ucunu tutmaktadır. Sağ eli dirsekten hafifçe kıvrılarak kucağı üzerine yerleştirilmiştir. Yüzü aşındığı için fizyonomisi ile ilgili bir şey söylememiz mümkün değildir. Figür podyum üzerine yerleştirilmiştir. Bilindiği üzere podyum üzerine yerleştirilen figürler ikonografiye göre öldükten sonra yüceltilen figürlerdir. Ayrıca kadının himationunun başını da örtecek şekilde yapılışı onun özgür bir Roma vatandaşının karısı olduğunu göstermektedir.

Sağ tarafta hilal motifi vardır. Hilal motifi genellikle Zeus, Men ve Selene'nin simgesi olarak kullanılmıştır. Hilal diğer astral sembollerle birlikte, Hellenistik Dönem Zeus kültünün işareti olarak kabul edilmektedir²⁵⁵. Orta Anadolu'da Zeus kültünün yanında Men Kültü de oldukça yaygındır²⁵⁶. Lykaonia Bölgesinden başka, Lydia, Phrygia, Kappadokia ve Psidia Bölgeleri de Men kültüne ilişkin önemli buluntular veren bölgelerdir. Faustinaopolis kentinde bir sunak üzerindeki hilal motifi Men kültü ile bağlantılıdır²⁵⁷. Pontus Bölgesinde Kabeira yerleşimi en ünlü Men kült merkezidir²⁵⁸. Komana'da bulunmuş olan bir sunak Men'in burada da tapınım gördüğüne işaret etmektedir²⁵⁹. Ölülerin ve mezarların koruyucusu olarak kabul edilen Men'in ölü kültü ile yakın ilişkisi olduğunu Kilikia Bölgesinden de biliyoruz²⁶⁰. Lykaonia, Lykia ve Kilikia'da bulunan mezar yazıtları, Mên'in bu bölgelerde aynı zamanda "yer altı" tanrısı ve "ölülerin koruyucusu" olduğunu da göstermektedir²⁶¹. A. Erzen hilal motifinin ölümden sonraki hayatın sembolü veya ölen kişinin kabul ettiği inancın bir sembolü olarak yorumlanmasının kesin olmadığını belirtmektedir²⁶². Wujewski'ye göre hilal, Men'in koruması altındaki mezar anıtlarında teslimiyetin bir sembolüdür²⁶³. Hilal motifi her zaman gizli erdem ve gizli güçlere işaret eden bir sembol olarak tanınmıştır²⁶⁴. Figürün üstünde 3 satır, taç kısmında 2 satır Grekçe yazıt vardır. Stelin üst tarafı düz bırakılmıştır. Yazıt aşağıdaki gibi çevrilmiştir:

Αὐρ. Δειομήδης

²⁵⁵ Cook, 1925: 980; Baydur, 1994: 77-78.

²⁵⁶ Lane, 1971: 19,55.

²⁵⁷ Baz, 2007a: 123-127.

²⁵⁸ Baz, 2007: 150.

²⁵⁹ Lane, 1971: 173; Harper 1972: 225, no.3, 10 ve Fig.1-2.

²⁶⁰ Durugönül ve Durukan, 2009: 199-214.

²⁶¹ Salzmann ve Lane, 1984: 361-364; Lane, 1990: 2165; Keil ve Wilhelm, 1931: 26 vd., yazıt no. 50.

²⁶² Erzen, 1940: 1 vd.

²⁶³ Wujewski, 1991: 16vd.

²⁶⁴ Texier, 2002: 34.

2 Δειαδῶρου Αὐρ.

Παν γυνεκεῖ

4 αὐτοῦ μνήμης

χαρίν.

“Diodoros oğlu Aurelius Diomedes, kendi eşi Aurelia Pa için hatırasından dolayı (Bunu yaptırdı/dikti)”.

Satır 1: Δειομήδης (= Διομήδης).

Satır 2: Δειαδῶρου, büyük olasılıkla Διοδῶρου’nun hatalı yazımıdır.

Satır 3: Παν, Πα ya da Πας’ın *accusativus* formu olabilir. Büyük olasılıkla bu ismin *nominativus* hali Πα’dır. Çünkü Πας²⁶⁵ bir erkek adıdır. Bir sonraki yazıt büyük olasılıkla Pa ismini belgelemektedir.

γυνεκεῖ sözcüğü *dativus* halde olup hatalı yazılmıştır. Παν’a bağlı olarak *accusativus* halde γυναικα diye yazılması gerekirdi.

Aurelia/Aurelius *gentilicium*’undan dolayı İS. 212 yılı yazıtın tarihlemesi için *terminus post quem*’dir.

3.1.5.4. Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 21

Bozkır ilçesi Kınık Mahallesinde bir çeşmede devşirme malzeme olarak kullanılmıştır. Dörtgen formlu sunağın sadece ön yüzü görülebilmektedir (**Fotoğraf 72-75**). Ayakta betimlenmiş üç figür vardır. Dış taraflarda iki bayan, ortada erkek figürü yer alır²⁶⁶. Bayan figürleri platform üzerinde ayakta durur pozdadır. Sol taraftaki bayan sağ elini göbek hizasında sağ elini ise göğüs hizasında tutmaktadır. Sağ taraftaki bayan, sağ elini ortada duran erkek figürünün başına doğru uzatmış ve elinde olasılıkla çelenk tutmaktadır. Sunağın üst taç profilinde 3 satırlık Grekçe yazıt bulunur. Sağ taraftaki bayan figürünün üzerine bir hilal motifi yerleştirilmiştir. A. Erzen hilal motifinin ölümden sonraki hayatın sembolü veya ölen kişinin kabul ettiği inancın bir sembolü olarak yorumlanmasının kesin olmadığını belirtmektedir²⁶⁷. Wujewski’ye göre hilal, Men’in koruması altındaki mezar anıtlarında teslimiyetin bir sembolüdür²⁶⁸. Hilal motifi her zaman gizli erdem ve gizli güçlere işaret eden bir sembol olarak tanınmıştır²⁶⁹. Doğu Dağlık Kilikia mezar sanatında sıkça görülen hilal veya yarımay, Men, Selene ile ilişkilendirilmektedir²⁷⁰.

²⁶⁵ Zgusta, 1964: § 1213-1.

²⁶⁶ BCH 11, 1887: 67 no. 45.

²⁶⁷ Erzen, 1940: 1 vd.

²⁶⁸ Wujewski, 1991: 16vd.

²⁶⁹ Texier, 2002: 34.

²⁷⁰ Doğanay, 2009: 176-179.

Δογλασατου υἱοὶ Δογλασατην τὸν
 2 πατέρα καὶ Κακκιν τὴν μητέρα καὶ
 Νανοαν εὐνοίας ἔνεκε[ν].

“Doglasates’in oğulları, babaları Doglasates ve anneleri Kakkis ve Nanoas’ı iyi niyetlerinden dolayı (süslediler)”.

Satır 1: Δογλασατης²⁷¹ Isauria Bölgesi’nden birkaç yazıtta görülen yerel bir isimdir.

Satır 2: Κακκίς²⁷², bu yazıtla belgelenen yerel bir kadın adıdır.

Satır 3: Radet – Paris’in edisyonunda: νάν[ν]αν εὐνοίας ἔνεκεν. Νανοας²⁷³ ismi Isauria yerleşimi Artanada’da (Dülgerler) ele geçen iki yazıtla²⁷⁴ bilinmektedir.

3.2. Silindirik Gövdeli Taşınabilir Sunaklar

Silindirik sunaklar basit bir kaide üzerinde duran silindirik gövdeden oluşurlar. Gövdenin üst kısmında taç profili ve onun da üzerinde sunu tablası yer alır²⁷⁵. Taç kısmı, gövde ile sunu tablası arasında geçiş ögesidir (**Çizim 2**). Bazı araştırmacılar bu kısmı çift geison olarak adlandırmayı uygun bulmuşlar ve bu bölümün mimariden esinlenilerek yapıldığını ifade etmişlerdir

Silindirik gövdeli sunakların Yunan dünyasında İÖ 6. Yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlandığı bilinmesine karşın, Ionia Bölgesi yerleşimlerinden biri olan Klaros’dan Geometrik Döneme tarihlendirilen bir sunak, Batı Anadolu’da bu tipin daha erken dönemde de bilindiğine işaret etmektedir. Erken Dönemlere tarihlenen sunakların boyutlarının Klasik Dönem örneklerinden daha küçük yapıldıkları da bilinmektedir²⁷⁶.

Anadolu’nun diğer yerleşimlerine baktığımızda silindirik gövdeli sunakların özellikle Karia Bölgesinin kıyı kesimindeki Dor yerleşimlerinde yaygın olarak kullanılmış olduğu görülür²⁷⁷. Bu durum adalarla, özellikle de bu sunakların üretim yeri olarak ifade edilen Rhodos ile ilişkilendirilmektedir. Rhodos silindirik gövdeli sunakları adak ve mezar taşları olarak kullanılmışlardır, bunlar arasında özellikle gövdeleri üzerinde girland ve bukranon (boğa başı) bezemesi olanların mezar steli (taşı) olarak kullanıldığı ifade edilmektedir²⁷⁸.

²⁷¹ Zgusta, 1964: § 293.

²⁷² Zgusta, 1964: § 508-3.

²⁷³ Zgusta, 1964: 1013-8.

²⁷⁴ Sterrett, 1888: 57 no. 80 ve 63-64 no. 96.; J. R. S. Sterrett, The Wolfe Expedition to Asia Minor. Papers of the American School at Athens III, Boston 1888.

²⁷⁵ Yavis, 1949: 141-142.

²⁷⁶ Yavis, 1949: 140.

²⁷⁷ Fraser, 1977: 29.

²⁷⁸ Özbay, 2010: 29.

Zaman zaman girland taşıyıcı elemanlar olarak Nike ve Eros figürlerinin kullanıldığı da pek çok örnekte görülmektedir.

Ayrıca sunakların kentlerin varlıklı ve ileri gelen ailelerine ait mezarların bulunduğu alanlarda görülmesi, bu sunakların varlıklı aileler için önemli olduğunu göstermektedir²⁷⁹. Varinlioğlu, “Stratonikeia’da üzerinde girland ve bukranon bezemesi bulunan yuvarlak bir sunağın mezar sunağı olduğu, bir başka yazıtta sunak ve ostotek (bomos) terimlerinin geçmesi bu malzemenin mezar anıtı olarak kullanıldığına bir kanıt olarak kabul edilebilir” diye ifade etmektedir²⁸⁰.

3.2.1. Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak I, Kat. No. 22

Beyşehir ilçesine bağlı Bayavşar mahallesinde, Hızır Ali Paşa Camisinin içinde, müezzin yerinde destek olarak kullanılmış olan silindirik sunaktır (**Fotoğraf 76-77**). Sunağın üzeri kahverengi yağlıboya ile boyanmıştır. Açıkta olan yüzde bir kabartma, muhtemelen lobut (Herakles Gürzü) görülmektedir. Lobut kabartmasının alt kısmında tek satırlık Grekçe bir yazıt vardır. Üzeri kireçlendiği ve daha sonra da yağlı boya ile boyandığı için sadece üç harf seçilebilmektedir. Üst kısma sunu çukuru oyulmuştur.

3.2.2. Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak II, Kat. No. 23

Beyşehir ilçesine bağlı Bayavşar mahallesinde, Hızır Ali Paşa Camisi içinde kaide olarak kullanılmış olan silindirik, bezemesiz bir sunaktır (**Fotoğraf 78-79**). Sarı renkli kireçtaşı malzeme ile yapılmıştır. Alt kısmında plinthe, torus ve torustan sonra alçak kabartma olarak işlenmiş düz kenetten oluşmaktadır.

3.2.3. Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24

Konya ili, Bozkır İlçesi Hacılar Mahallesinde H. Uğurlu’nun evinin önünde, merdiven basamaklarının yan tarafına yerleştirilmiş olan sunak, günümüzde dibek taşı olarak kullanılmaktadır (**Fotoğraf 80-86**). Kaide profili kırık olduğundan tanımlayamıyoruz. Silindirik gövde üzerinde boğa başları ve ayakta duran Eros tarafından taşınan üç girland betimlenmiştir. Daha önce sunakların tipolojisini verdiğimiz bölümde olduğu gibi bu sunak da adak sunağı olarak yapılmış olmalıdır. Bu tür sunakların en yaygın görüldüğü merkez olan Rhodos üretimi sunaklarda olduğu gibi taç kısmı üzerindeki sunu tablasının oldukça zengin bir süsleme ile bezenmiş olduğunu görüyoruz. Sunakların üst kısımlarının işlenişi ile ilgili

²⁷⁹ Varinlioğlu, 1990: 226.

²⁸⁰ Varinlioğlu, 1990: 227.

farklı görüşler olduğunu daha önce belirtmiştik. Berges bu kısmın yapılışının, yaptıran kişinin kişisel tercihi ile ilgili olduğunu ifade etmektedir²⁸¹. Lykaonia ve İsaoria bölgelerinde bu tip silindirik gövdeli sunakların sayısı oldukça azdır. Sunakların taç kısmının Hellenistik Dönemden itibaren görüldüğü ve taç kısmı ile sunu tablası arasındaki mesafenin başlangıçta dar olduğu, Roma Döneminden itibaren bu mesafenin arttığı da ifade edilmektedir²⁸². Sunu tablasının yapılış amacının libasyon olduğu da ifade edilmektedir²⁸³.

Bizim Hacılar sunağımızda taç profilinin yüksekliği fazladır ve üstteki sunu tablasının etrafı adeta çelenk yerleştirilmiş gibi defne yaprakları ve aralarına yerleştirilen rozetlerle bezenmiştir.

Nekropol alanlarında ele geçirilen sunakların üzerinde girland ve boğa başlarının (Bukranion) betimlenmesi ve bu motiflerin kullanımının yaygınlaşmasının değişen sosyal yapıyla ilişkilendirilmesi gerektiği de ifade edilmektedir. Erken dönemlerde bu motiflerin kahramanlaştırma (heroize edilme) amacıyla kullanılmış olduğu, Hellenistik Dönem sonlarına doğru ölen kişiler için de kullanıldığı görülmektedir²⁸⁴. Roma Döneminde boğa başı ve girland çok yaygın olarak kullanılmıştır²⁸⁵. Hacılar sunağında gövde üzerinde kullanılan üç girland, yaprak ve meyvelerden oluşan, kalın girlandlardır. Benzer Girland örnekleri Side Müzesinden iki sunak örneğinde görülmektedir. Bu örnekler Korkut tarafından Girlandlı ostotekler olarak tanımlanmışlardır²⁸⁶. İlk örnek İS 130-140, ikinci örnek İS 220-230 yıllarına tarihlenmiştir. Girland boşluğuna yerleştirilen çok yapraklı, lotus çiçeği, Korykos Girlandlı Lahdi üzerinde de görülmektedir²⁸⁷. Lotus çiçeği, kirli sularda yaşamasına rağmen kendini temizleyebilme özelliğine sahiptir. En küçük toz kalıntısında bile yapraklarını salları ve kirden kurtulur. Bu özelliği ile temizliğin, özellikle ruhsal temizliğin sembolü olarak kabul edilir. Lotus geceleri kapanıp su altına giren ve gündüzleri su üstüne çıkıp çiçeklenen bir bitki olduğu için güneşin ve doğal yaradılışın da simgesi olmuştur. Çoğunlukla 12 taç yapraktan oluşan bir çiçektir. Yeniden doğuşun simgesi olan lotus çiçeği, Mısır Kültüründe cenaze ve Osiris kültü ile yakın ilişkilidir. Diğer dört yapraklı rozet ya da yonca olarak nitelendirebileceğimiz motif ise bölgede tespit edilen mezar stelleri ve ostotekler üzerinde de oldukça yaygın kullanılan bir motiftir. Alanya Müzesinden bir girlandlı ostotek üzerinde

²⁸¹ Berges, 1986: 75.

²⁸² Fraser, 1977: 25, Fig.59 a,c.

²⁸³ Berges, 1986: 21.

²⁸⁴ Berges, 1986: 25.

²⁸⁵ Fraser, 1977: 39.

²⁸⁶ Korkut, 2006: Kat.no.227, Taf.10/1; Kat.no.211, Taf.29/1.

²⁸⁷ Karaüzüm, 2005: Lev.45, Fig.69.a.

benzer motif görülebilir²⁸⁸. Üçüncü girland boşluğu motifi ise kalkan motifidir ve benzer bir örnek Lindos sunağı üzerinde de işlenmiştir²⁸⁹. Girland taşıyıcı olarak sunak üzerinde yer alan Eros figürü dörte üçlük bir pozisyonda, hafifçe dışarı çıkıntı yapan bir platform ya da kaide üzerinde ayakta durur pozda betimlenmiştir. Sağ kolu ile sol tarafında bulunan girlandı kavramaktadır. Sunaklar üzerinde yaygın betimlenen figürler, girland taşıyıcı elemanlar olarak kullanılan Eros, Nike ve bukranionlardır. Bu figürlerin ölü kültü ile ilişkili olduklarını biliyoruz. Hacılar sunağında girland taşıyıcı elemanlar olarak kullanılan iki bukranionun göz hizalarından itibaren başları kırıktır. Mevcut kısımlardan anlaşıldığı üzere başlar dolgun, etli yapılmıştır. Alınları üzerindeki perçemler doğal işlenmiştir. Bukranionların alınlarının ortasında bulunan perçemler İÖ 2. ve 1. Yüzyıllar için karakteristiktir²⁹⁰. Bu özellikler nedeniyle, Side Arkeoloji Müzesinde bulunan yuvarlak ostotek üzerinde betimlenen boğa başı ile stilistik açıdan benzerlik göstermektedir²⁹¹. Benzer bir başka örnek Alanya Arkeoloji Müzesinde de görülebilir²⁹². Girlandların işlenişi, Eros figürünün stilistik özellikleri ve boğa başının gösterdiği karakteristik özellikler nedeniyle bu sunağı İÖ 1. ve İS 1. Yüzyıllar arasına tarihlenmenin uygun olacağını düşünüyoruz. Bölgede tespit edilen silindirik sunaklar arasında figürlü tek örnek olması dikkat çekicidir.

²⁸⁸ Korkut, 2005: Kat. no.109, Taf. 44/5.

²⁸⁹ Berges, 1986: 96, Abb.42.

²⁹⁰ Fraser, 1977: Fig. 76.c.

²⁹¹ Korkut, 2005: 104, Kat. no. 224.

²⁹² Korkut, 2005: Kat. no. 32, Taf.22/1-4.

SONUÇ

Lykaonia ve Isauria Bölgelerinden sunaklar üzerine yaptığımız çalışmada bu bölgelerde yaygın olarak dikdörtgen gövdeli sunakların kullanıldığı anlaşılmaktadır. Silindirik gövdeli sunaklar ise sayıca daha azdır. İlk grupta 21, ikinci grupta ise sadece 3 örnek saptanmıştır. Dikdörtgen sunakların Seydişehir ilçesinde 14, Beyşehir’de 2, Bozkır’da 4, Ladik-Sarayönü’nde 1 örnekle temsil edildiğini görüyoruz.

Seydişehir çevresindeki mahallelerde (Kızılca, Yenice, Merkez, Tol, Bayavşar) tespit edilen sunaklar olasılıkla Amblada (Asartepe) antik yerleşiminden getirilmiş olmalıdırlar. Amblada Hierokles’te Lykaonia Bölgesinde, Steph. Byz.’ta Vasada ile Mistheia arasında bir yerleşim olarak geçmektedir. Kentin yerinin saptanmasında çok farklı tartışmaların yapıldığı ve farklı yerler önerildiği bilinmektedir. Jüthner ve arkadaşları tarafından bu kent, Beyşehir Gölünün güneyinde Hisarlık olarak da bilinen Asar Dağ (Asar Tepe) olarak lokalize edilmiştir. Strabon ise Amblada’yı Phrygia ve Karia Bölgelerine komşu Psidia Bölgesinde bir şehir olarak tanımlayıp, kentin tedavi amaçlı kullanılan iyi cins şarabının tüm antik dünyada tercih edildiğini ifade eder. Hellenistik Krallıklardan Bergama Krallığı ile çok iyi ilişkileri olan Amblada bu dönemde önce Bergama Krallığına, Amyntas Döneminde Galatia Eyaletine daha sonra ise Lykaonia Bölgesine dahil edilmiştir. Amblada İS 1. Yüzyıldan itibaren sikke basmıştır. Amblada’nın çevresinde bulunan günümüz mahallelerinde, kaçak kazılar yoluyla çıkarılan arkeolojik materyaller gibi sunaklar da gelenekselleşmiş bir tarzda yapı elemanı olarak kullanılmışlardır. Bu nedenle birçok sunağın yan ve arka yüzlerindeki betimlemeleri görmek mümkün olamamıştır. Sadece görülebilen cephelerdeki figür, bezeme ve yazıtlar incelenebilmiştir.

Seydişehir’in Tol ve Bostandere mahallelerindeki sunaklar ise olasılıkla Vasada antik yerleşiminden taşınıp, bu mahallelere getirilmiş olmalıdır. Vasada’da Amblada gibi Lykaonia Bölgesinin önemli yerleşimlerinden biridir. Bu yerleşim alanında yapılan çalışmalarda, Tiyatro, sur duvarları ve çeşitli yapı kalıntıları tespit edilmiştir. Ayrıca Bostandere mahallesindeki pek çok evin duvarında, antik yerleşimden taşınarak, yapı taşı olarak kullanılan, bezemeli mimari blokların sayısının da fazla olduğu gerçekleştirilmiş yüzey araştırmaları sonuçlarından da anlaşılmaktadır.

Yazıtlı Dikdörtgen sunakların benzer örnekleri çeşitli müzelerde de görülebilmektedir. Bölge eserlerinin sergilendiği Konya Arkeoloji Müzesinden bir sunak üzerinde ön cephede bulunan Grekçe yazıtta “Marcus Melius Elis ve onun karısının yaşarken kendileri ve çocukları

için bu altar ve larnaksı yaptırdıkları” ifadesi okunmaktadır²⁹³. Buradaki yazıt bize bu sunakların işlevleri konusunda fikir verdiği için oldukça önemlidir. Bu tür yazıtlar farklı bölgelerde yapılan çalışmalarda da kaydedilmiştir. Yazıtlardaki ifadelere göre sunakların öncelikle mezarda yatan ve mezarı yaptıran kişinin nitelendiği bir mezar taşı olarak düşünülmesi gerektiğini göstermektedir. Bunun dışında anma törenlerinde sunular için bir araç olma özelliğini de taşıdıkları bilinmektedir. Tespit edilmiş olan Lykaonia Bölgesi sunaklarının tamamına yakın bir bölümünün yerel kireçtaşı malzemeden yapılmış olması bunların yerel atölyelerde üretilmiş olduğunu göstermektedir.

Sunaklar üzerindeki sıklıkla kullanılan bezemeleri, Girlandlar, boğa başları (Bukranion), dört ya da altı yapraklı rozetler, lotus çiçeği, hilal (yarım ay), bereket boynuzu (cornucopia), üzüm salkımları, çelenk, gürz (lobut) ve yılan olarak sıralayabiliriz. Figürler ise bölgede karşılaşılan önemli kült örneklerinden de bildiğimiz, Zeus, Helios, Men, Asklepios, Dionysos, Nike ve Eros olarak sıralanabilir.

Bölgede sunakların kullanım amacı, genel olarak sunak kullanım amaçlarına uymaktadır. Bazı sunak örnekleri, adak, bazıları onurlandırma sunakları işlevi taşıırken, pek çok örneğin de mezar sunağı ya da mezar taşı işlevi olduğu saptanmıştır.

Bölgemizdeki en erken tarihli sunak Hacılar’da bir evin önünde saptanmış olan, silindirik gövdeli ve figürlü sunaktır. Diğer sunaklar yaygın olarak İS 2. - 3. Yüzyıllara tarihlendirilmektedir. Pamphylia ve Kilikya Bölgesi sunakları ile yapılan karşılaştırmalar sonucunda, sözü edilen bu bölgelerde yaygın olarak silindirik gövdeli sunaklar kullanılırken, Lykaonia Bölgesinde daha çok dikdörtgen gövdeli sunakların kullanılmış olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Roma yönetiminin emperyalist tutumu ve kontrolü altına aldığı bölgelerin halkını Romalılaştırma politikasına karşın dini inançlarda köklü bir değişim gerçekleştirememişlerdir. Roma panteonunda farklı isimlerle tapınılan Olympos tanrılarının Roma Dönemi’nde gerek Yunanistan gerekse Anadolu’da Helen panteonundaki adları ile tapınımlarının devam ettiği anlaşılmaktadır. Roma Dönemi’nde bazı yazıtlarda tanrının adının Jüpiter yerine Zeus olarak verilmesi de dini inançta Roma etkilerinin çok az olduğunu kanıtı olarak öne sürülmektedir.

Sunak olarak nitelendirdiğimiz malzemelerin, mezar steli ya da heykel kaidesi olabileceği de düşünülmüştür. Ancak bölgedeki örneklerimiz, sunak olarak kullanıldıkları yazıtlarla kesinleşmiş olanlarla aynı atribütleri, betimlemeleri taşıdığından dolayı sunak olabileceği sonucuna varılmıştır.

²⁹³ McLean, 2002: 29, Fig. 81.

KAYNAKÇA

- Akurgal, E., (1961). *Die Kunst Anatoliens von Homer bis Alexander*, Walter de Gruyter, Berlin.
- Albertson, F.C. (2000). "A Palmyrene funerary bust of a Roman cavalryman". *X. Damaszener Mitteilungen Band 12*, Hrsg. Deutsches Archäologisches Institut, Mainz: 141-153.
- Alkan, M., Kurt, M., (2017). *Aşağı Akın Isauria Bölgesi'nde Bir Kale Yerleşimi*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları. İstanbul.
- Altmann, W., (1905). *Die römischen Grabaltäre der Kaiserzeit*, Weidmannsche Buchhandlung, Berlin.
- Anadolu, M.U., (1949). "İkonium Sikkeleri", *Anıt*, Konya ve Mülhakâtı Eski Eserleri Sevenler Derneği Yayınları, Konya:56.
- Anadolu, M.U., (1984). "Batı Anadolu'da Bulunan Hellenistik Çağ ve Roma İmparatorluk Çağı Girland (Askı)'lı Sunakları", *E.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Dergisi III*, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir: 1-17.
- Ammianus, M., (1935). *The Roman History I.XIV.2*, of the Loeb Classical Library edition: 2-6
- Atlan, S., (1993). *Grek Sikkeleri*, Lev. LVIII, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul: 6-10
- Aulock, H. Von., (1976). *Münzen und Staedte Lykaoniens. Mitteilungen des deutschen archaologischen Instituts: Istanbul Abteilung*, Beiheft 16. Tübingen.
- Baldıran, A., Söğüt, B., (2002). "Lykaonia Bölgesinde Kybele Kültü: Beyşehir-Seydişehir İlçeleri", *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi 14*, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Konya: 45-70.
- Baldıran, A., (2005). "Taşkent-Avşar Ostotekleri", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt 22, Sayı 2, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, Ankara: 67-86.
- Baldıran, A., (2008). "A Study About Cults of Lykaonia Region", *Anodos 6-7*, 2006-2007, Trnava: 35-45.
- Baldıran, A., (2009). *Beyşehir ve Civarı Heykeltıraşlık Eserleri*. Çizgi Kitabevi, Konya.
- Baldıran, A., (2010). "Taşkent- Seydişehir 2009 Yılı Yüzey Araştırması", *AST 28/1*, Ankara: 221-230.
- Baldıran, A., (2012). "Yeni Araştırmalar Işığında Lykaonia Bölgesi Kültleri", *Stratonikeia'dan Lagina'ya, Ahmet Adil Tırpan Armağanı*, Ege Yayınları, İstanbul: 73-88.
- Baldıran, A., Gider, Z., (2014). "A rectangular votive altar from Lycaonia region", *Anodos 11/ 2011*, Trnava: 21-28.

- Baldıran, A., Karauğuz, G., Söğüt, B., (2010). “Centre unissant les cultes hittites et romains: Fasıllar”, *Trade and Production Through the Ages International Symposium 2008*, Konya: 219-256.
- Baldıran, A., (2016). “Amblada Antik Kenti ve Civar Köylerdeki Hellenistik-Roma Dönemi Arkeolojik Materyaller”, *Amblada'nın (Yenice Köy) Deşifresi, Amblada Katalog Çalışması*, Konya: 104vd.
- Ballance, M. H., (1958). “Roman Roads in Lycaonia”, *AnatSt.* Vol. VIII, Ankara: 223-234.
- Ballance, M.H., (1962). *Monuments from Lycaonia, The Pisido-Phrygian Borderland, Aphrodisias*, MAMA-VIII, Manchester.
- Baydur, N., (1994). *Anadolu'daki Kutsal Dağlar, Dağ Tanrılar: Klasik Çağ*, Graphis Yayınları. İstanbul.
- Baykara, T., (1988). *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I Anadolu'nun İdari Taksimatı*, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- Baz, F., (2007). *Die Inschriften von Komana (Hierapolis) in Kappadokien*, Ari Matbaacılık, İstanbul.
- Baz, F., (2007a). “Ein neues Ehrenmonument für Flavius Arrianus”, *ZPE* 163: 123-127.
- BCH 11, (1887). *Bulletin de Correspondance Hellenique*, 67: 45.
- Beaufort, F., (1818). *Karamania or a Brief Description of the South Coast of Asia Minor and of the Remains of Antiquity*. London:222.
- Bean, G. E., Mitford, T.B., (1970). *Journeys in Rough Cilicia 1964-1968. DenkschrWien* 102; TAM 3.Vienna.
- Belke, K., Restle, M., (1984). *Galatien und Lykaonien*. TIB 4, Wien.
- Bent, J.T., (1890). Cilician Symbols, *The Classical Review* IV.322.
- Berges, D., (1986). *Hellenistische Rundaltare Kleinasien*. Freiburg.
- Berges, D., (1996). *Rundaltare aus Kos und Rhodos*. Berlin.
- Bosch, C. M., (1949). *Türkiyenin Antik Devirdeki Meskukatına Dair Bibliyografya*, TTK Yayınları XII. Seri, No:2, Ankara: TTK Basımevi.
- Bossert, F., (1942). *Karamania or a Brief Description of the South Coast of Asia Minor and of the Remains of Antiquity*. London: 106
- Bouschung, D., (1987). *Antike Grabaltare aus den Nekropolen Roms*. Bern.
- Broughton, T. R. S., (1975). “Roman Asia Minor” *An Economic Survey of Ancient Rome-IV*, Ed. Tenney FRANK, Octagon Books, New York.
- Buckler, W. H., Calder, W. M. ve Cox, C.W.M., (1924). “Asia Minor 1924, I. Monumentum from Iconium, Lycaonia und Isauria”, *JSR XIV*: 24-84.

- Büyükkolancı, M., (1998). *Adada: Psidia'da Bir Antik Kent*, Göltaş Kültür Serisi, İzmir: 49.
- Calder, W. M., (1956). *Monumenta Asiae Minoris Antiqua*. VII. Manchester.
- Calder, W. M., Cormack, J. M. R., (1962). *Monuments from Lycaonia the Psidio- Phrygian Borderland*, Aphrodisias, MAMA VIII.
- Civelek, A., (2013). “Antik Dönem Sanatında Bereket Boynuzu”, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, Sayı: 143, Mayıs- Ağustos, Arkeoloji Sanat Yayınları, İstanbul:103-112.
- Cleland, L., Davies, G., Llewellyn ve Jhones, L., (2007). *Greek and Roman Dress from A to Z*, New York.
- Cook, A. B., (1925). *Zeus: A Study in Ancient Religion I-III*. Cambridge.
- Coulton, J.J., (2005). “Pedestals as ‘altars’ in Roman Asia Minor”. *AnatSt* 55: 127-157.
- Cramer, J.A., (1971). *A Geographical and Historical Description of Asia Minor-I* (with a map), Amsterdam.
- Cronin, H. S., (1902). “First Report of a Journey in Psidia, Lycaonia and Pamphylia 1-2”, *JHS* 22: 339-376.
- Cronin, H. S., (1902). “First Report of a Journey in Psidia, Lycaonia and Pamphylia 3”, *JHS* 24, 113-124.
- Cumont, F., (1942). *Recherches sur le Symbolisme Funéraire des Romains*, Geuthner: 83 vd.
- Çetin, M.Ç., (1972). *Die Entwicklung der Griechischen Monumentaltaere*. Bonn.
- Çimen, M., (2011). “*Lycaonia Bölgesi Süvari Betimlemeleri*” Selçuk Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Diler, N., (1996). *Anadolu Girlandlı Sunakları*. Atatürk Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Delemen, İ., (1999). *Anatolian Rider Gods*, Asia Minor Studiens 35. Bonn.
- Del Monte, G. F., Tischler, J., (1978). *RGTC VI, Die Orts und Gewässernamen der Hethitische Texte*. Wiesbaden.
- Doğanay, O., (2012). “Zengibar Kalesi (Bozkır/Konya) 2010 Yılı Yüzey Araştırması”, *AST* 29/3, Ankara: 403-422.
- Doğanay, O., Köker, E., (2014). “Zengibar Kalesi (Bozkır/Konya) 2011 Yılı Yüzey Araştırması”, *AST* 30 (2), Ankara: 97-104.
- Doğanay, O., Sunay, S., (2015). “Zengibar Kalesi (Bozkır/Konya) 2013 Yılı Yüzey Araştırması”, *AST* 32 (1) Ankara: 431-436.
- Dreaw-Bear, T., (2001). “Laodikeia Katakekaumene (Konya-Ladik) Bölgesinde Araştırmalar”, *AST* 18, Ankara: 247-254,

- Dreaw-Bear, T., (2004) "Phrygia, Pisidia ve Lykaonia'da Epigrafik Yüzey Araştırmaları", *AST 21/1*, Ankara: 105-108.
- Durugönül, S., (1993). "Grabstele eines Geschwister- Ehepaares aus Pompeiupolis aus Paphlagonien", *EA 21*: 61-70.
- Durugönül, S., (2004). "Grab mit Maenlischer Reliefdarstellung aus dem Rauhen Kilikien", *GEPHYRA 1*: 127-133.
- Durukan, M., (2006). "Doğu Dağlık Kilikia'da mezarlar üzerinde görülen bazı semboller", *Adalya IX*, Suna – İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Mersin: 63-82
- Erhat, A., (1972). *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Erhat, A., (1984). *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Erzen, A., (1940). *Kilikien bis zum Ende der Perserherrschaft*, Leipzig: 1vd
- Forrer, E., (1926). *Forschungen*, Erkner bei Berlin 1/1: 49vd.
- Fraser, P.M., (1977). *Rhodian Funerary Monuments*. Oxford.
- Freely, J., (2004). *Türkiye Uygarlıklar Rehberi-4, Akdeniz Kıyıları*. YKY. İstanbul.
- Frei, P., (1990). "The Götterkulte Lykiens in der Kaiserzeit", *ANRW II 18.3*, Berlin: 2161-2174.
- French, D. H., (1980). "The Roman Road System of Asia Minor", *ANRW II. 7.2.*, 698-729, Berlin.
- French, D. H., (1994). *Studies in the History and Topography of Lycia and Pisidia: In memoriam A. S. Hall*. BIAAM 19, London.
- Garstang, J., (1929). *The Hittite Empire*. Constable and Company Ltd., London.
- Goetze, (1928). *Madduwattas* (Hethithische Texte in Unischrift mit Übersetzung und Elautierungen herausgegeben von Ferdinand Sommer. Heft III. Mitteilungen der Vorderasiatischen Aegyptischen Gesellschaft. 32 Jahrgang), Leipzig: 148vd.
- Göktürk, T., (1996). *Anadolu Medeniyetler Müzesi Yıllığı*, Sayı XI, Ankara.
- Grimal, P., (1997). *Mitoloji Sözlüğü* (çev. S. Tamgüç), Sosyal Yayınları, İstanbul.
- Gurney, O. R., (1961). *The Hittites*. Penguin Books, London.
- Gürer, A., (2006). *Örneklerle Sunak Tipolojisi*. Ege Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Hall, A.S., (1959). "The Site of Mistheia", *AnatSt 9*: 119-240.
- Hall, A. S., 1968 "Notes and Inscriptions from Eastern Pisidia", *AnatSt 18*, Ankara: 57-92.
- Hamilton, W. J., (1842a). *Researches In Asia Minor, Pontus and Armenia*, Vol-I, 1984-Georg Olms Verlag, Hildesheim-Zürich-New York, London.

- Hamilton, W. J., (1842b) *Researches In Asia Minor, Pontus and Armenia*, Vol-II, 1984-Georg Olms Verlag, Hildesheim-Zürich-New York, London.
- Harper, R., (1972). *The Existential Experience*, Baltimore.
- Haspels, C. H. E., (1971). *The Highlands of Phrygia-Sites and Monuments*, I-Text and II-Plates, New Jersey: Princeton.
- Hastings, J., (1908). *Encyclopaediae of Religion and Ethics*. V.1. New York.
- Head, B.V., (1911). *Historia Numorum A Manual Of Grek Numismatics*, Oxford.
- Hill, G. F., (1900). *Catalogue of the Greek Coins of Lycaonia, Isauria and Cilicia*. BMC. London.
- Holtzmann, B., (1984). *LIMC II*, : 863 vd.
- Jessen, K., (1912). "Helios", *RE VIII-1*: 58-93.
- Işık, F., (2007). *Girlanden- Sarkophage aus Aphrodisias*, Sarkophag- Studien, Band 5.
- Jones, A. H. M., (1937). *The Cities of the Eastern Roman Provinces*, Oxford: At the Clarendon Press.
- Karayaka, N., (2007). *Hellenistik ve Roma Döneminde Pisidia Tanrıları*, Ege Yayınları, İzmir.
- Karauğuz, G., Kunt, H. İ. ve Doğanay, O., (2004). *Lykaonia Bölgesi Kaya Mezarları*, Çizgi Kitap Evi, Konya.
- Karauğuz, G., (2005). *Arkeolojik ve Filolojik Belgeler Işığında MÖ 2. Binde Orta Anadolu'nun Güney Kesimi*. Çizgi Kitap Evi, Konya.
- Karaüzüm, G., (2005). *Doğu Kilikia (Olba) Bölgesi Lahitleri*, Mersin Üniversitesi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- Keil, J., Knoll, F., (1935). *Denkmaler aus Lykaonien, Pamphylien und Isaurien*. Wien.
- Keil, J., Wilhelm, A., (1931). "Denkmaeler aus dem Rauhen Kilikien", *MAMA III*.
- Kızgut İ., (2017). "Antalya Tahtalıdağ Çevresi Yerleşimlerine İlişkin Yeni Bulgular ve Öneriler", *CEDRUS*, Antalya: 199-215.
- Koçak, Ö., Şahin, H., (2002). "Eskiçağ Tarihi Araştırmalarında Jeopolitiğin Yeri (Prof. Dr. Arif Müfid Mansel Anısına)", *AnAr-XVI*, İstanbul: 337-380.
- Korkut, T., (2006). "Girlanden-Ostotheken Aus Kalkstein In Pamphylien Und Kilikien", *Verlag Philipp von Zabern*, Mainz am Rhein.
- Kökten, (1958). "Tarsus-Antalya Arası Sahil Şeridi Üzerinde ve Antalya Bölgesinde Yapılan Tarih Öncesi Araştırmaları", *Türk Arkeoloji Dergisi VIII. 2*, Devlet Matbaası, İstanbul: 10vd.
- Ksenophon, (1998). *Anabasis (On Binlerin Dönüşü)* çev. T. Gökçöl, Kabalcı Yayınları, İstanbul: 11-19.

- Kurt, M., (2015). "Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Sarayönü ve Çevresi", *I. Uluslararası Sarayönü Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Konya: 27-44.
- Laminger Pascher, G., (1984). *Beitrage zu den Griechischen Inschriften Lykaoniens*. DenkschrWien 173, TAM 2, Vienna.
- Lane, E.A., (1964). "A Re-Study of the God Men", *Berytus XV*: 1-58.
- Lane, E.A., (1990) "Men: A Neglected Cult of Roman Asia Minor". *ANRW I* 18.3, Berlin: 2161-2174.
- Laroche, E., (1966). *Les Noms des Hittites*, Paris.
- Laumonier, A., (1958). "Les Cultes indigenes en Carie", *Bibliothèque des Ecoles Françaises d'Athènes et de Rome*, Paris: 188.
- Levick, R., (1967). *Roman Colonies in Southern Asia Minor*, Oxford.
- Levick, B., (1970). "Andeda". *RE Suppl. XXII*: 75-85.
- Loven, L. L., (2007). "Male and Female Work in Roman and Roman- Gallo Funerary Iconography", *Geschlechterdefinitionen und Geschlechtergrenzen in der Antike*, Stuttgart. 169-186.
- MAMA, I, IV, VII, VIII, IX, (1928). 1. *Eastern Phrygia*, ed. W.M. Calder., 4. *Monuments and Documents from Eastern Asia and Western Galatia*, ed. W.H. Buckler, W.M. Calder, W.K. Guthrie. 1933., 7. *Monuments from Eastern Phrygia*, ed. W.M. Calder. 1956., 8. *Monuments from Lycaonia, the Pisido- Phrygian Borderland, Aphrodisias*, ed. W.M. Calder, J.M.. Cormack. 1962.
- Magie, D., (1950). *Roman Rule in Asia Minor to the End of the Third Century after Christ*. Princeton.
- Malay, H., (1994). "The Greek and Latin Inscriptions in the Manisa Museum", *ETAM* 19, Wien: 49-51.
- Machatschek, A., (1967). *Die nekropolen und grabmaler im gebiet von Elaiussa Sebaste und Korykos im Raughen Kilikien*. Vienna.
- MacKay, T.S., (1990). "The Major Sanctuaries of Pamphylia and Cilicia", *ANRW II*, 18.3: 2045-2129.
- McLean, B. H., (2002). *Greek and Latin Inscriptions in the Konya Archaeological Museum. The British Institute of Archaeology at Ankara*, Monograph 29. London.
- Mellaart, J., (1954). "Preliminary Report on a Survey of Pre-Classical Remains in Southern Turkey", *AnatSt.IV*,: 175-240.
- Mellaart, J., (1958). "Archaeological Survey of the Konya Plain and Neighborhood", *Belleten* 22: 311-353.

- Mellaart, J., (1963). "Early Cultures of the South Anatolian Plateau II, The Late Chalcolithic and Early Bronze Ages in the Konya Plain", *AnatSt.* XIII: 199-236.
- Mellink, M. J., (1991). "Archaeology in Anatolia", *AJA*, XCV: 123-153.
- Mitford, T.B., (1990). "The Cults of Roman Rough Cilicia", *ANRW II*, 18.3, Berlin: 2131-2160.
- Mitchell, S., (1993). *Anatolia: Land, Men and Gods in Asia Minor*, Oxford.
- Nilsson, M.P., (1967). *Geschichte der Griechischen Religion I, Die Religion Griechenlands bis auf die Griechische Weltherrschaft*. München.
- Özbay, A., (2010). *Doğu Dağlık Kilikya'da Kırsal Yerleşimlerde Tespit Edilen Yuvarlak Sunaklar*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin.
- Özsait, M., (1980). İlkçağ Tarihinde Pisidya, Başlangıçtan B. İskender Devrini Sonuna Kadar. İstanbul.
- Özsait, M., (1982). "Anadolu'da Roma Egemenliği", *Anadolu Uygarlıkları GATA-II*, İstanbul.
- Özsait, M., (1985). *Hellenistik ve Roma Döneminde Pisidya Tarihi*, İstanbul.
- Pauly, A.F. von, Wissowa, G., (1949). *Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft Erste Reihe. Band XVIII, 3: Palatinus-Paranatellont*, Stuttgart.
- Pekman, A., (1964). *Pamphylia Tanrıları*. Yayınlanmamış Doçentlik Tezi.
- Pfuhl, E., Möbius, H., (1979). *Die Ostgriechischen Grabreliefs*, Mainz.
- Plinius, (1907). *Naturalis Historia*. K.F.T. Mayhoff (ed.) Pliny yhe Elder, Leipzig: 95.
- Plutarch, 1926: *Plutarch's Lives* (çev. Perrin Bernadotte), Loeb Classical Library (London / Cambridge, MA: Heinemann / Harvard University Press:410.
- Ramsay, W. M., (1890) *The Historical Geography of Asia Minor*, Royal Geographical Society, Supplementary Papers-Vol-IV, London.
- Ramsay, W. M., (1895). *Cities and Bishoprics of Phrygia*, Oxford.
- Ramsay, W. M., (1905). "Lycaonian and Phrygian Notes", *CR* 19: 367-70: 413-29.
- Ramsay, W. M., (1906) "Isaurian and East Phrygian Art in the Third and Fourth Centuries after Christ", *Studies in the History and Art of the Eastern Provinces of the Roman Empire*, London: 3-92.
- Ramsay, W. M., (1918). "The Utilisation of old Epigraphic Copies", *JHS* 38: 124-192.
- Ramsay W., M., (1960). *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, (Çev. M. Pektaş), İstanbul.
- Robert, L., (1955). *Hellenica X*, Paris.
- Robert, L., (1983). "Documents d'Asie Mineure", *BCH* 107: 497-599.

- Robinson, P. M., (1926). "Greek and Latin Inscriptions from Asia Minor", *Transactions of the American Philological Association* 57: 195-237.
- Röhr, B.,(2009). *Kult und Fest in Lykaonien, Studien zur Geschichtsforschung des Altertums* 20, Hamburg: 157-161.
- Ruge, (1916). "Isaura maddesi", *Paulys Realencyclopädie Der Classischen Altertumswissenschaft*, Stuttgart: 2055-2056,
- Ruge, (1927). "Lykaonia maddesi", *Paulys Realencyclopädie Der Classischen Altertumswissenschaft*, Stuttgart: 2253-2265.
- Saltuk, S., (1997). *Arkeoloji Sözlüğü*, İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Salzmann, D., (1980). "Neue Denkmaler des Mondgottes Men", *IstMitt* 30: 261-290.
- Salzman, D., Lane, E. N., (1984). "Nachlese zum Mondgott Men", *IstMitt* 34: 355-370.
- Sarre, F., (1896). *Reise in Kleinasien, Sommer 1895. Forschungen zur Seldjukischen Kunst und Geographie des Landes*, Berlin.
- Sarre, F., (1998). *Küçükasya Seyahati* (1895 yazı), (çev. D. Çolakoğlu). İstanbul.
- Sarre, F., (2002) *Küçük Asya Seyahati* (1985 yazı), (Reise In Kleinasien, Summer- 1985), (Çeviren: Dara Çolakoğlu), İstanbul.
- Sayar, M.H., Siewert, P. ve Taeuber, H., (1993). "Doğu Kilikya'da Epigrafi ve Tarihi Coğrafya Araştırmaları 1992", *AST XI*, 139 vd., Ankara.
- Sayar, M. H., Siewert, H. P. ve Taeuber, H., (1994). "Doğu Kilikia'da Epigrafi ve Tarihi-Coğrafya Araştırmaları 1992", *AST-XI*, Ankara: 129-136.
- Sayar, M. H., (1999). "Kilikya'da Tanrılar ve Kültler", *Olba II*, Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi Süreli Yayınları, Mersin: 131-154.
- Scarborough, V.L., (1991). "Water Management Adaptations in Nonindustrial Complex Societies: An Archaeological Perspective", *Archaeological Method and Theory*, 3: 366.
- Schwabl, H., (1978). "Zeus", *RE Suppl. XV*: 994-1481.
- Shoe, L. T., (1950). "Greek Mouldings of Kos and Rhodos", *Hesperia*, vol. 19: 338-351.
- Solecki, R.S., (1964). "An Archaeological Reconnaissance in the Beyşehir- Suğla Area of Southwestern Turkey", *TAD XIII.1*, Ankara:129-140.
- Soukiassion, G., (1983). 'Les autels "à cornes" ou "à acroteres" en Egypte', *Bulletin de L'Institut Française d'Archeologie Orientale* 83: 317-333.
- Söğüt, B., Şimşek, C., 2001 "Çivril ve Çevresindeki Arkeolojik Kalıntılar", *Dünden Bugüne Çivril Sempozyumu*, Denizli: 279-289.
- Sterret, J. R. S., (1988). "The Wolfe Expedition to Asia Minor", *Papers of the American School of Classical Studies of Athens III*, Boston: 1884-1885,

- Strabon, (1987). "*Geographika*" (*Antik Anadolu Coğrafyası I, VI, XII-XIII-XIV*), (çev. A. Pekman), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Swoboda, H., Keill, J. ve Knoll, F., (1935). *Denkmaler aus Lykaonien, Pamphylien und Isaurien*. Wien.
- Şahin, N., (2001). *Zeus'un Anadolu Kültleri*, Suna & İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Yayınları, İstanbul.
- Tarkan, D., (2011). *Kibyra Kabartmalı Sunakları*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya.
- Tekin, O., (1995). *Ege Yunan Tarihi*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Texier, C., (2002). *Küçük Asya*, Enformasyon ve Döküasyon Vakfı Yayınları, Ankara.
- Ünal, A., Girginer, S., (2007). *Kilikia-Çukurova, İlkçağlardan Osmanlılar Dönemine Kadar Kilikia'da Tarihi Coğrafya, Tarih ve Arkeoloji*, İstanbul.
- Wujewski, T., (1991). *Anatolian Sepulchral Stelae in Roman Times*, Poznan.
- Varinlioğlu, E., (1990). "1989 Stratonikeia Kazıları", *XII. KST*: 226.
- Vermaseren, M. J., (1977). *Cybele and Attis: The Myth and the Cult*, London.
- Vitruvius, (1998). "De Architectura". *Mimarlık Üzerine On Kitap*, (çev. S. Güven). İstanbul.
- Voutiras, E., (1997). "Zeus", *LIMC VIII-1*: 310-374.
- Yavis, C.G., (1949). *Greek Altars: Origins and Typology*. Saint Louis.
- Yılmaz, M., (1995). *Heykeltraşlık Açısından Isauria Bölgesi Figürlü Mezar Anıtları*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya.
- Zgusta, L., (1964). *Kleinasiatische Personennamen*, Prag.
- Zoroğlu, K. L., (1994). "Doğu Dağlık Kilikya 1987 Yılı Araştırması", *AST VI*, Ankara: 393-406,

İnternet Adresleri

<http://tdkterim.gov.tr/bts/> (erişim tarihi: 20.04.2018)

<http://www.perseus.tufts.edu> (erişim tarihi: 20.04.2018)

KATALOG

Kat. No: 1
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Akçalar Mahallesi Belediye Bahçesinde bulunmuştur.
Konum: Akçalar
Koordinat: K: 37°31'29.91" D: 31°50'32.24"
Ölçüleri: *Yükseklik: 75 cm *Genişlik: 35 cm *Derinlik: 27 cm
Tip: 3.1.1
Tarih: İ.S. 1-2. yüzyıl
Tanımı: Ön cephesinin tamamı her iki yan cephesinin yarıya yakın bölümü işlenmiş, arka kısmı kabaca şekillendirilmiştir. Herhangi bir yazıt yada bezemesi yoktur. Taç kısmı birkaç silme ile hareketlendirilmiştir.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 2
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Kızılca Mahallesi, Rafet Yılmaz'ın Evinin Duvarında bulunmuştur.
Konum: Kızılca
Koordinat: K: 37°33'0.81" D: 31°43'58.77"
Ölçüleri: *Yükseklik: 92 cm *Genişlik: 34 cm *Derinlik:
Tip: 3.1.1
Tarih: İ.S. 1-2. yüzyıl
Tanımı: Bezemesiz, dikdörtgen gövdeli bir sunaktır. Sunağın kaidesi profilidir. Bu kısımda ortada adeta yazıt için dikdörtgen bir pano işlenmiştir. Ancak burada yazıt ya da herhangi bir figür yoktur. Kaide profilinin üzerinde düz, bezemesiz dikdörtgen şaft yapılmıştır. Taç profilinin üstünde, köşelerde köşe akroterleri, ortada ise palmet yaprakları işlenmiştir. Altarın üst bölümündeki yastık kısmı yuvarlak formudur. Yastık kısmının üzerinde, iki dübel deliği vardır. Olasılıkla bu bölüm sunağın üstüne sunu amaçlı bir bölümün yerleştirilmesi için yapılmıştır.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 3
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Kızılca Mahallesi, Hüseyin Yalçın'ın Evinin Bahçesinde bulunmuştur.
Konum: Seydişehir Kızılca
Koordinat: K: 37°33'0.81" D: 31°43'58.77"
Ölçüleri: *Yükseklik: 59 cm *Genişlik: 26 cm *Derinlik: 24 cm
Tip: 3.1.2
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Evin giriş kapısının sol tarafındaki kapı desteği üzerinde bir sunak var. Üç tarafı da bezenmiştir. Kare prizma şeklindedir. Sağ yüzde girland ve kardelen seçilmektedir. Girland boşluğuna 4 yapraklı yonca yerleştirilmiştir. Sol cephede de aynı bezeme vardır. Ön cephede ise girland biçimi aynıdır. Ortada 5 yapraklı rozet mevcuttur. Girland alt kısmında dikdörtgen çerçeve vardır.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 4
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Yenice Mahallesi, Selahattin Ünal'ın evinde (47'nolu ev) bulunmuştur.
Konum: Seydişehir Yenice
Koordinat: K: 37°29'31.11" D: 31°44'4.39"
Ölçüleri: *Yükseklik: 145 cm *Genişlik: 38 cm *Derinlik: 43 cm
Tip: 3.1.2
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Devşirme malzeme olarak kullanılan sunağın görünen yüzünde girland ve girland boşluğunda 4 yapraklı rozet motifi vardır. Yaprak aşağı sarkmaktadır. Üstte 5, altta 6 satır Grekçe yazıt vardır. Yazıt çok tahrip olduğu için okunamamaktadır. Sunak yüksek, profilsiz ve düz kaidelidir. Altta yüksek kaide üzerinde yükselmektedir.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 5
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Erol Ulutaş'a ait dükkânın üst katında bulunmuştur.
Konum: Seydişehir Merkez
Koordinat: K: 37°25'9.87" D: 31°50'54.13"
Ölçüleri: *Yükseklik: *Genişlik: *Derinlik:
Tip: 3.1.2
Tarih: İ.S. 1-2. yüzyıl
Tanımı: Bir cephesinde bereket boynuzu ve üzüm salkımı, diğer yüzünde boğa başları tarafından taşınan girland vardır. Taç kısmında girlandın olduğu yüzün üstünde 3 satır, bereket boynuzunun olduğu tarafın taç kısmında ise 4 satırdan oluşan Grekçe yazıt vardır. Yüksekte olduğu için ölçüsü alınamamıştır.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

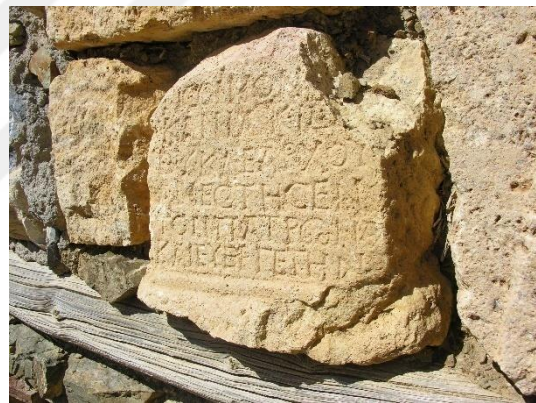
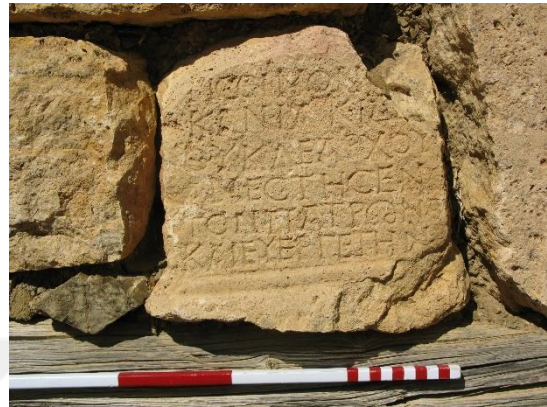
Kat. No: 6
Buluntu Yeri: Konya İli, Bozkır İlçesi, Bağyurdu Mahallesindedir.
Konum: Bozkır Bağyurdu
Koordinat: K: 37°16'26.53" D: 32°12'36.20"
Ölçüleri: *Yükseklik: 23 cm *Genişlik: 41 cm *Derinlik:
Tip: 3.1.3
Tarih: İ.S. 212
Tanımı: Sunağın sadece kaidesinin bir bölümü görülebilmektedir. Kaidenin üst profilinde 1 satır yazıt bulunmaktadır. Duvara yerleştirilmiştir.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

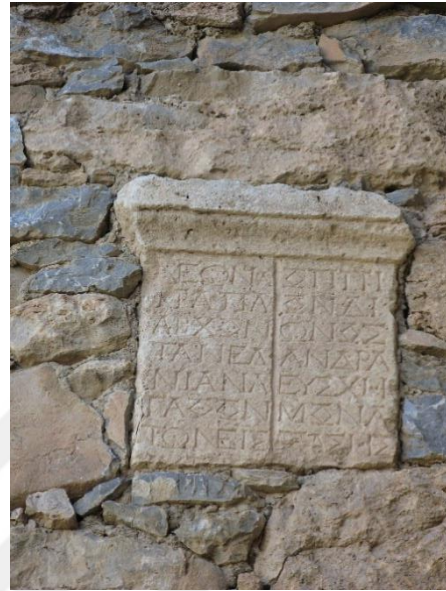
Kat. No: 7
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Kızılca Mahallesi, Mustafa Kandemir'in Evinin önünde, bahçe duvarı üzerinde bulunmuştur.
Konum: Kızılca
Koordinat: K: 37°33'0.81" D: 31°43'58.77"
Ölçüleri: *Yükseklik: 82 cm *Genişlik: *Derinlik: *G(Üst): 37 cm *G(Kaide): 45 cm
Tip: 3.1.3
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Dikdörtgen gövdeli sunaktır. Taç kısmı silmeler ile kademelendirilmiş ve oldukça dışa taşkın olarak tasarlanmıştır. Tacın altında dikdörtgen ve herhangi bir bezeme olmayan pano görülmektedir. bu boş panodan alttaki yazıtlı bölüme ince bir silme ile geçilmektedir. Silmenin altında 4 satırlık yazıt vardır. Sunağın sadece tek cephesinde yazıt vardır. Diğer cephelerde yazıt yada bezeme yoktur, sadece boş bölüm ile yazıtlı bölümü ayıran silmenin devam ettirildiği görülmektedir.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 8
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Yenice Mahallesi, 44'nolu Ev'in karşısındaki ahırda bulunmuştur.
Konum: Yenice
Koordinat: K: 37°29'31.11" D: 31°44'4.39"
Ölçüleri: *Yükseklik: 26.5 cm *Genişlik: 29 cm *Derinlik:
Tip: 3.1.3
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Sunağın sadece tek cephesinde yazıt vardır. Görünen kısmında 6 satır Grekçe yazıt vardır. Üst kısmı kırıktır.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 9
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Yenice Mahallesi Meydanında Camiinin karşısındaki, Ali Ulu'nun evinin duvarındadır.
Konum: Yenice
Koordinat: K: 37°29'31.11" D: 31°44'4.39"
Ölçüleri: *Yükseklik: *Genişlik: *Derinlik:
Tip: 3.1.3
Tarih: İ.S. 2. yüzyıl
Tanımı: Evin kuzey duvarında yapı taşı olarak kullanılmıştır. Eser üzerinde 7 satır Grekçe yazı vardır. Alt kısmı kırıktır.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 10
Buluntu Yeri: Konya İli, Beyşehir İlçesi, Bayavşar Mahallesi, Hızır Ali Paşa Cami bahçesinde bulunmuştur.
Konum: Bayavşar
Koordinat: K: 37°58'44.57 D: 31°79'93.17
Ölçüleri: *Yükseklik: 87 cm *Genişlik: Alt:40.5-46 cm *Üst: 42-27 cm *Yastık Kısım Üst Çap: 40-35 cm
Tip: 3.1.4
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Dört cephesi işlenmiştir. Sunağın alt profili podyum şeklinde işlenmiştir. Üst taç profilinden sonra köşeye akroterler, akroterlerin arasına akantus yaprağı işlenmiştir. Sunağın üst yüzeyi düz kesilmiş, kenarları yuvarlatılmış ve 4 cm çapında dübel yuvası açılmıştır. Sunağın geniş olan yüzeylerinden bir tanesinde Helios büstü bulunmaktadır. Helios'un başının arkasında şua betimi vardır. Helios'un olduğu yüzde podyum profilinin ortasına labrys işlenmiştir. Arka uzun yüzde sağ tarafta yıldırım demeti, sol tarafta bir çanaktan çıkan ve her iki yana dönen asma dalları, uçlarında üzüm salkımı betimlenmiştir.

Asma dalı ile yıldırım demeti arasında Heraklesin gürzü bulunmaktadır. Sunağının sol yan yüzünde Zeus büstü vardır. Zeus sağ omzu üzerinde asa, sol omzu üzerine iki adet buğday başağı betimlenmiştir. Zeus bir giysi ile betimlenmiştir. Sunağın sağ yan yüzünde yine bir tanrı betimim vardır. Uzun saçlı ve sakallı betimlenmiştir. Sol omzunun arkasından yukarıya doğru devam eden hilal gibi bir betim vardır. Üzerine chylamis giymiş ve sağ omzu üzerinde yuvarlak bir fibula ile tutturmuştur.

Malzeme: Sarı Yerel Kireçtaşı

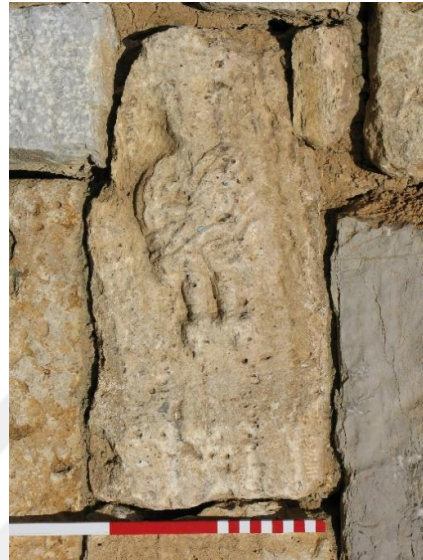
Kat. No: 11
Buluntu Yeri: Konya İli, Beyşehir İlçesi, Başgöze Mahallesi, H. Şahinci'nin Evinde bulunmuştur.
Konum: Başgöze
Koordinat: K: 37°45'13.24" D: 31°53'29.81"
Ölçüleri: *Yükseklik: 95 cm *Genişlik: 57 cm *Derinlik: 46 cm
Tip: 3.1.4
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Kadiroğlu Hüseyin Şahinci'nin evinin duvarında bulunmaktadır. Kare formlu sunağın üç cephesi evin iç duvarlarında kaldığından, sunağın sadece ön cephesindeki bezeme incelenebilmiştir. Yapının iç duvarlarında kaldığını gözlemlediğimiz yüzeylerinde de büst ve benzeri kabartmalar olduğu görülmüne rağmen detaylı olarak belgelenememiştir. Ön cephede bir erkek büstü görülmektedir. Sol elinde asa tutar şekilde betimlenmiş olan büstün sağ omzunun arkasında buğday başağına benzer bir kabartma görülmektedir. Kaide ve taç kısımları profilli olarak sonlandırılmıştır.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 12
Buluntu Yeri: Konya İli, Bozkır İlçesi, Işıklar Mahallesi, Işıklar İlköğretim Okulunun bahçesindedir.
Konum: Işıklar
Koordinat: K: 37°10'30.66" D: 32°22'12.90"
Ölçüleri: *Yükseklik: 48 cm *Genişlik: 36 cm *Derinlik: 36 cm
Tip: 3.1.4
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Ön yüzünde boğa başı, üzüm salkımı, girland motifi ve ortasında rozet betimlenmiştir. Diğer yüzünde ayakta duran Nike figürü elinde çelenk tutmaktadır. Diğer elinde palmiye yada defne yaprağı tutmaktadır. Sol omzunun üzerinde Nike figürünün kanadı seçilebilmektedir. Sol üst köşede bukranium bulunmaktadır. Karşısındakini onurlandırıp taçlandırmaktadır. Nike figürünün saçları Aphrodite düğümü şeklinde düzenlenmiştir. Yüzün fizyonomisi belirgin değildir.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 13
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Kızılca Mahallesi, Şevket Adıgüzel'in evinin duvarında bulunmuştur.
Konum: Kızılca
Koordinat: K: 37°33'0.81" D: 31°43'58.77"
Ölçüleri: *Yükseklik: 44 cm *Genişlik: 22.5 cm *Derinlik:
Tip: 3.1.4
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Figürlü sunağa ait bir parçadır. Ev duvarında yapı elemanı olarak kullanılmıştır. Ayakta duran, dizlerine kadar uzanan kısa etekli elbisesi içinde bir erkek figürü betimlenmiştir. Üzerindeki mantoya sarınmış, sağ kolunu dirsekten bükerek mantonun sol kenarını tutmuştur. Burada betimlenen erkek figürü, dikdörtgen formlu bir podyum üzerinde ayakta durmaktadır. Bu da Heros mertebesine eriştiği şekilde yorumlanmıştır. Yüz detaylarını seçmemiz yoğun aşımadan dolayı mümkün değildir.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 14
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Tol Mahallesi, Ahmet Candan' ın evinin duvarında bulunmuştur.
Konum: Tol
Koordinat: K: 37°34'33.53" D: 31°55'22.12"
Ölçüleri: *Yükseklik: 59 cm *Genişlik: 63 cm *Derinlik:
Tip: 3.1.4
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Ahmet Candan'ın evinin duvarında temel seviyesindedir. Bir erkek büst betimi vardır. Büstün sol tarafında kalın bir asma dalına asılı olarak işlenmiş dolgun taneleri olan üzüm salkımı görülmektedir. Üzüm salkımı refah ve bolluğun sembolüdür. Mezar ikonografisinde, üzüm salkımı ölen kişinin refah ve rahatlık temennisi için olmalıdır. Ayrıca bu bölgede Zeus'un da simgelerinden biridir. Her iki yanı kırıktır.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 15
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Yenice Mahallesi Avni Ünal'ın evinin duvarında bulunmuştur.
Konum: Yenice
Koordinat: K: 37°29'31.11" D: 31°44'4.39"
Ölçüleri: *Yükseklik: 67 cm *Genişlik: 39 cm *Derinlik:
Tip: 3.1.4
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Evin ön cephesinde duvarda yapı taşı olarak kullanılmıştır. Eserin yarısına yakın bir bölümü kırıktır. Ön cephesinde yılan kabartması vardır. Yılan, genellikle ölen kişinin ruhunu şekillendiren, sonsuzluğu, hayat, bereket ve öteki dünyayı simgeleyen ancak zaman zaman mezarların koruyucusu olarak da kabul edilen bir semboldür . Bu anlamlarının dışında yılanın, İÖ 4. Yüzyıl başından itibaren tanrılaştırılmış olan Asklepios'un da simgesi olduğunu biliyoruz. Asklepios önceleri güneş ve bereket tanrısı iken daha sonraları sağlık verici ve koruyucu olarak da kabul edilmiştir
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 16
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Yenice Mahallesi, Hasan Ünal'ın evinin duvarında bulunmuştur.
Konum: Yenice
Koordinat: K: 37°29'31.11" D: 31°44'4.39"
Ölçüleri: *Yükseklik: 58 cm *Genişlik: 35 cm *Derinlik: 30 cm
Tip: 3.1.4
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Zeus kabartmalı bir sunaktır. Bir yüzünde Zeus kabartması diğer yüzünde şua taçlı bir erkek betimi vardır. Zeus büstünün omuzlarına kadar inen, uzun saçları vardır. Himation giyimlidir. Sağ omuzun gerisinde ucunda iki çanak yaprak ve bu yaprakların üstünde üç tomurcuk betimlenen burgulu bir asa yükselir. Sol omuzun gerisinde ise çapraz olarak yerleştirilmiş yıldırım demeti kabartması yer alır. Tüm bu semboller figürün Zeus olarak yorumlanması sonucunu ortaya koyar.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

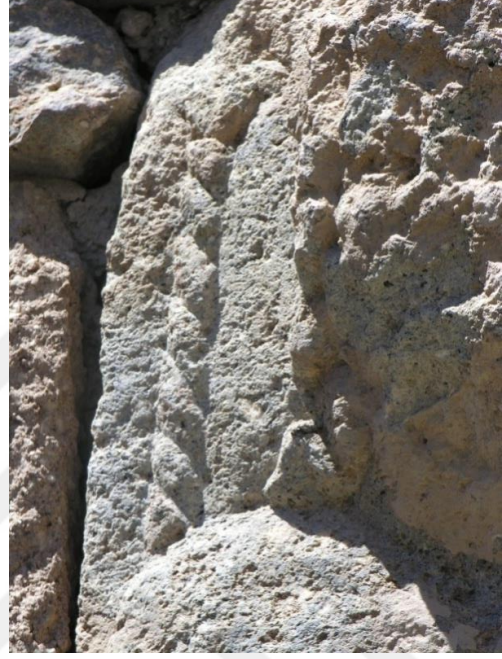

Kat. No: 17
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Bostandere Mahallesi, 25 Nolu evin duvarındadır.
Konum: Bostandere
Koordinat: K: 37°30'10.47" D: 31°54'42.15"
Ölçüleri: *Yükseklik: 27 cm *Genişlik: 38.5 cm *Derinlik: 11 cm
Tip: 3.1.4
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Bu sunakta bir erkek büstü betimlenmiştir. Uzun, gür saçlı, yüzü tahrip olmuş erkek büstü, himation giymiştir. Sağ omuzunun gerisinde burgulu, uç kısmı yapraklı ve yaprakların arasına tomurcuk yerleştirilmiş asası bulunmaktadır. Sağ omuzunun gerisinde ise oldukça iri taneli üzüm salkımı işlenmiştir. Kaidede ortadan sağ ve sola yönelen iki buğday başağı görülmektedir. İki buğday başağının arasına, orta kısma ise dört yapraklı rozet yerleştirilmiştir. Burada betimlenen erkek büstü başka örneklerimizden de anlaşılacağı üzere Zeus olmalıdır. Zeus burada da, asa, üzüm salkımı ve buğday başağı ile birlikte

betimlenmiştir. Asa onun tanrısal gücünü ve işlerini gösteren en belirgin sembollerindendir. Buğday başakları ise Zeus'un ekinleri de koruyan bir tanrı olduğu inancımızı desteklemektedir . asa sol tarafında üzüm salkımı vardır.

Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 18
Buluntu Yeri: Konya İli, Sarayönü İlçesi, Konuklar Mahallesi, TİGEM Bahçesinde bulunmuştur.
Konum: Sarayönü
Koordinat: K: 38°18'6.98" D: 32°22'5.28"
Ölçüleri: *Yükseklik: 163 cm *Genişlik: 46 cm *Derinlik: 46 cm
Tip: 3.1.5
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: İki yüzü üzerinde bezeme görülebilmektedir. Diğer yüzleri kaba yonu olarak işlenmiştir. Bezemeli yüzlerden birinde bir erkek büstü, büstün üst kısmında iki satır büstün alt kısmında bir satır Grekçe yazıt bulunmaktadır. Burada saçları oldukça kabarık yapılarak başını çevreleyen bir erkek büstü görülmektedir. Başının üzerinde yapraklardan oluşan bir taç yerleştirilmiştir. Büst bir omuzunu açıkta bırakan himation giyimlidir. Diğer bezemeli yüzde ise bir asma dalından çıkan üç üzüm salkımı ve iki asma yaprağı görülmektedir. Alt ve üst kısmı profilli olarak sonlandırılmıştır.
Malzeme: Mermer

Kat. No: 19
Buluntu Yeri: Konya İli, Bozkır İlçesi, Kınık Mahallesinde bir çeşmede bulunmuştur.
Konum: Kınık
Koordinat: K: 37°13'18.10" D: 32°23'44.73"
Ölçüleri: *Yükseklik: 75.5 cm *Genişlik: 35 cm *Derinlik: 33 cm
Tip: 3.1.5
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Dikdörtgen formlu bir sunaktır. Görünen yüzünde platform üzerinde ayakta duran (Nike) sağ elinde çelenk, sol elinde defne dalı tatar. Sunağın sağ ve sol iki üst yanında boğa başı görülür. Muhtemelen yan yüzlerde girland işlenmişti, ancak bu yüzler günümüzde çeşme duvarı içinde bulunduğundan görülememektedir. Üst silme de bir satır Grekçe yazıt vardır.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 20
Buluntu Yeri: Konya İli, Seydişehir İlçesi, Kızılca Mahallesi, Hüseyin Yalçın'ın evinin bahçe duvarında bulunmuştur.
Konum: Kızılca
Koordinat: K: 37°33'0.81" D: 31°43'58.77"
Ölçüleri: *Yükseklik: 78 cm *Genişlik: *Derinlik:
Tip: 3.1.5
Tarih: İ.S. 212
Tanımı: Eserin ön cephesinde oturan kadın figürü, 4/3 verilmiş olup altta chiton üstte hymation giymiştir. Burada taht ya da tabure üzerinde oturan kadın figürü himationunun başını da örtecek şekilde yapılışı onun özgür bir Roma vatandaşının karısı olduğunu göstermektedir. Sağ tarafta hilal (☾) motifi işlenmiştir. Hilal motifi genellikle Zeus, Men ve Selene'nin simgesi olarak kullanılmıştır. Figürün bulunduğu alanın üstünde 3 satır, taç kısmında 2 satır Grekçe yazıt vardır. Sunağın üst tarafı kaba yonu olarak işlenmiştir.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 21
Buluntu Yeri: Konya İli, Bozkır İlçesi, Kınık Mahallesiinde çeşmede bulunmuştur.
Konum: Kınık
Koordinat: K: 37°13'18.10" D: 32°23'44.73"
Ölçüleri: *Yükseklik: 73 cm. *Genişlik: 47 cm. *Derinlik:
Tip: 3.1.5
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Bir çeşmede devşirme malzeme olarak kullanılmıştır. Dörtgen formlu sunağın sadece ön yüzü görülebilmektedir. Ayakta betimlenmiş üç figür vardır. Dış taraflarda iki bayan, ortada erkek figürü yer alır. Bayan figürleri platform üzerinde ayakta durur pozdadır. Sol taraftaki bayan sağ elini göbek hizasında sağ elini ise göğüs hizasında tutmaktadır. Sağ taraftaki bayan, sağ elini ortada duran erkek figürünün başına doğru uzatmış ve elinde olasılıkla çelenk tutmaktadır. Sunağın üst taç profilinde 3 satırlık Grekçe yazıt bulunur. Sağ taraftaki bayan figürünün üzerine bir hilal motifi yerleştirilmiştir.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 22
Buluntu Yeri: Konya İli, Beyşehir İlçesi, Bayavşar Mahallesi, Hızır Ali Paşa camisinde bulunmuştur.
Konum: Bayavşar
Koordinat: K: 37°58'44.57 D: 31°79'93.17
Ölçüleri: *Yükseklik: 66 cm *Çap: 51 cm
Tip: 3.2
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Caminin içinde müezzin yerinde destek olarak kullanılmıştır. Görülen yüzeyinde lobut (gürz) kabartması vardır. Lobut kabartmasının altında, hafifçe sağ tarafta tek satırlık Grekçe yazıt görülmektedir. Bloğun yüzeyi kahverengi renkli yağlı baya ile kaplandığından yazıt net okunamıyor. Üstte sunu çukuru vardır.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

Kat. No: 23
Buluntu Yeri: Konya İli, Bayavşar İlçesi, Bayavşar Mahallesi, Hızır Ali Paşa Camisinde bulunmaktadır.
Konum: Bayavşar
Koordinat: K: 37°58'44.57 D: 31°79'93.17
Ölçüleri: *Yükseklik: 31 cm *Genişlik: *Derinlik:
Tip: 3.2
Tarih: İ.S. 2-3. yüzyıl
Tanımı: Caminin içinde altlık olarak, ahşap sütunun altına yerleştirilmiştir. Altta Plinthe, torus ve alt kısımda düz kenet vardır.
Malzeme: Sarı Yerel Kireçtaşı

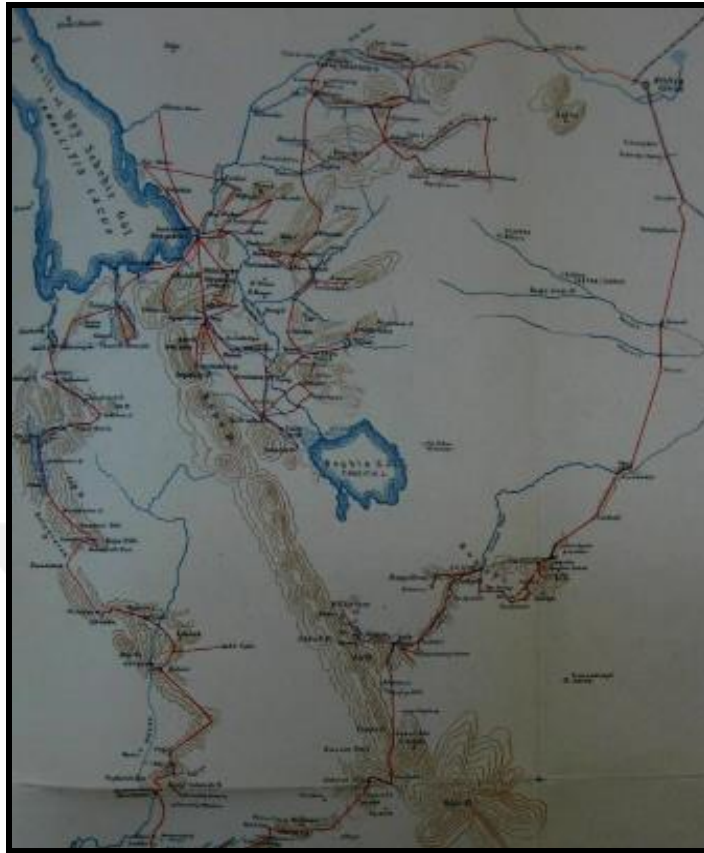
Kat. No: 24
Buluntu Yeri: Konya İli, Bozkır İlçesi, Hacılar Mahallesi, Hilmi Uğurlu'nun evinin önünde, merdivenin sol tarafına sabitlenmiştir.
Konum: Bozkır Hacılar
Koordinat: K: 37°20'59.51 D: 32°36'88.93
Ölçüleri: *Yükseklik: 81 cm *Genişlik: *Derinlik:
Tip: 3.2
Tarih: İ.Ö. 2-1. yüzyıl
Tanımı: Üzerinde üçlü girland vardır. Girlandların birleşme noktalarında Eros figürü ayakta betimlenmiştir. İki tane de bukranion vardır. Girlandın ortasında, lotus çiçeği ve 4 yapraklı rozet işlenmiştir. Girlandların köşelerinde kıvrımlar vardır. 2. kullanım amacıyla 8 cm derinliğinde tahıl öğütmek için açılmış çukur vardır.
Malzeme: Yerel Kireçtaşı

HARİTALAR

Harita 1: Lykaonia Bölgesi Sınırı (Çimen 2011, fig. 9)

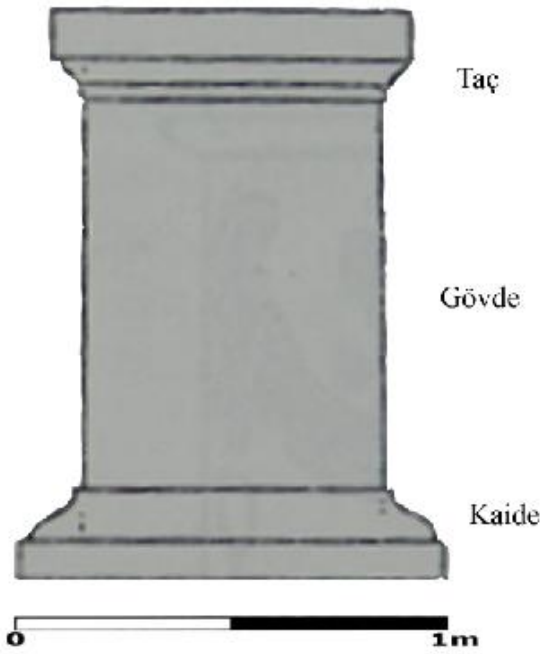

Harita 2: Lykaonia Bölgesi (Swoboda 1935, fig. 4)

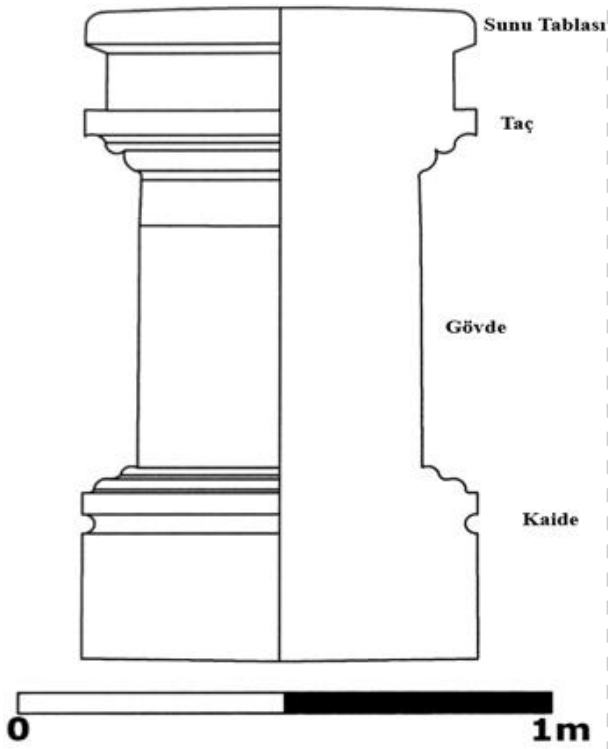

Harita 3: Lykaonia Bölgesi (Ramsay 1890, fig. 11)

ÇİZİMLER

Çizim 1: Dikdörtgen Sunak Bölümleri

Çizim 2: Silindirik Sunak Bölümleri

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1: Akçalar Dörtgen Formlu Yalın Sunak, Kat. No. 1

Fotoğraf 2: Akçalar Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 1

Fotoğraf 3: Akçalar Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 1

Fotoğraf 4: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 2

Fotoğraf 5: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 2

Fotoğraf 6: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 2

Fotoğraf 7: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yalın Sunak, Kat. No. 2

Fotoğraf 8: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 3

Fotoğraf 9: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 3

Fotoğraf 10: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 3

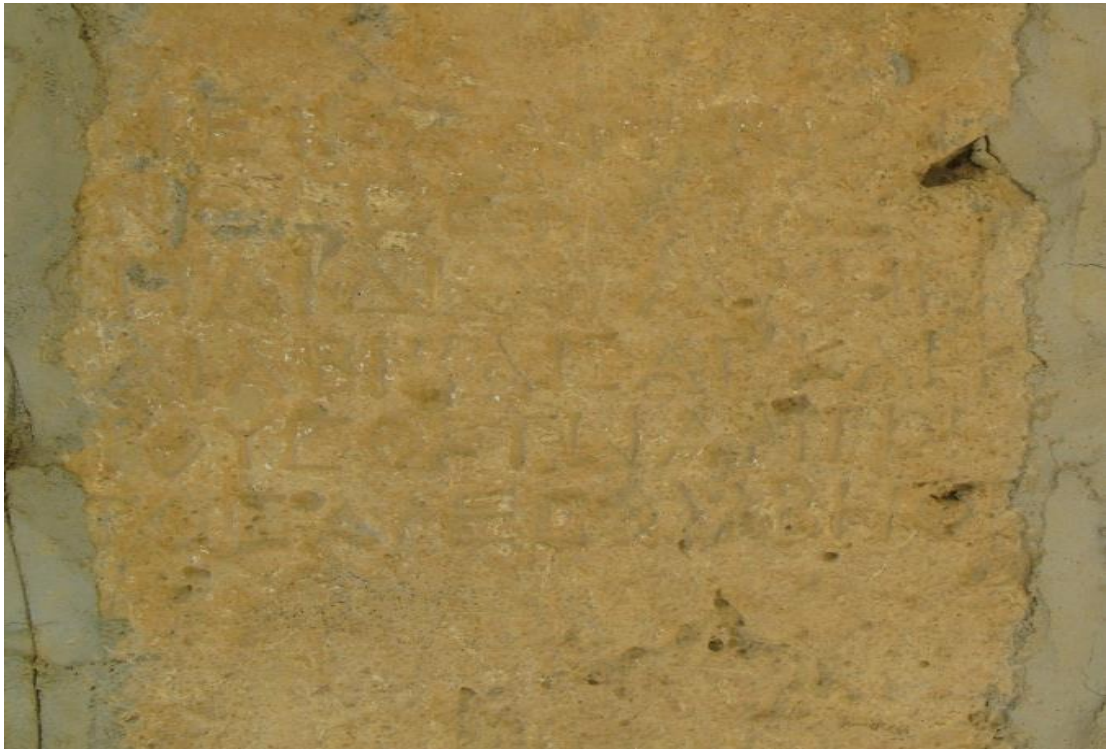
Fotoğraf 11: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı Sunak, Kat. No. 3

Fotoğraf 12: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 4

Fotoğraf 13: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 4

Fotoğraf 14: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 4

**Fotoğraf 15: Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak,
Kat. No. 5**

**Fotoğraf 16: Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak,
Kat. No. 5**

**Fotoğraf 17: Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak,
Kat. No. 5**

**Fotoğraf 18: Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak,
Kat. No. 5**

Fotoğraf 19: Seydişehir Merkez Dikdörtgen Gövdeli Girlandlı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 5

Fotoğraf 20: Bağyurdu Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 6

Fotoğraf 21: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7

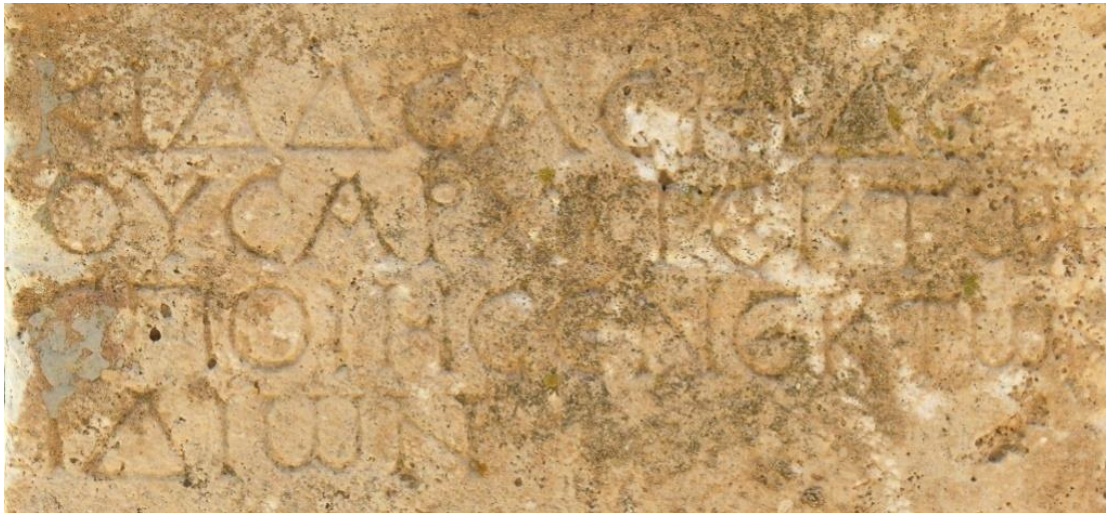
Fotoğraf 22: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7

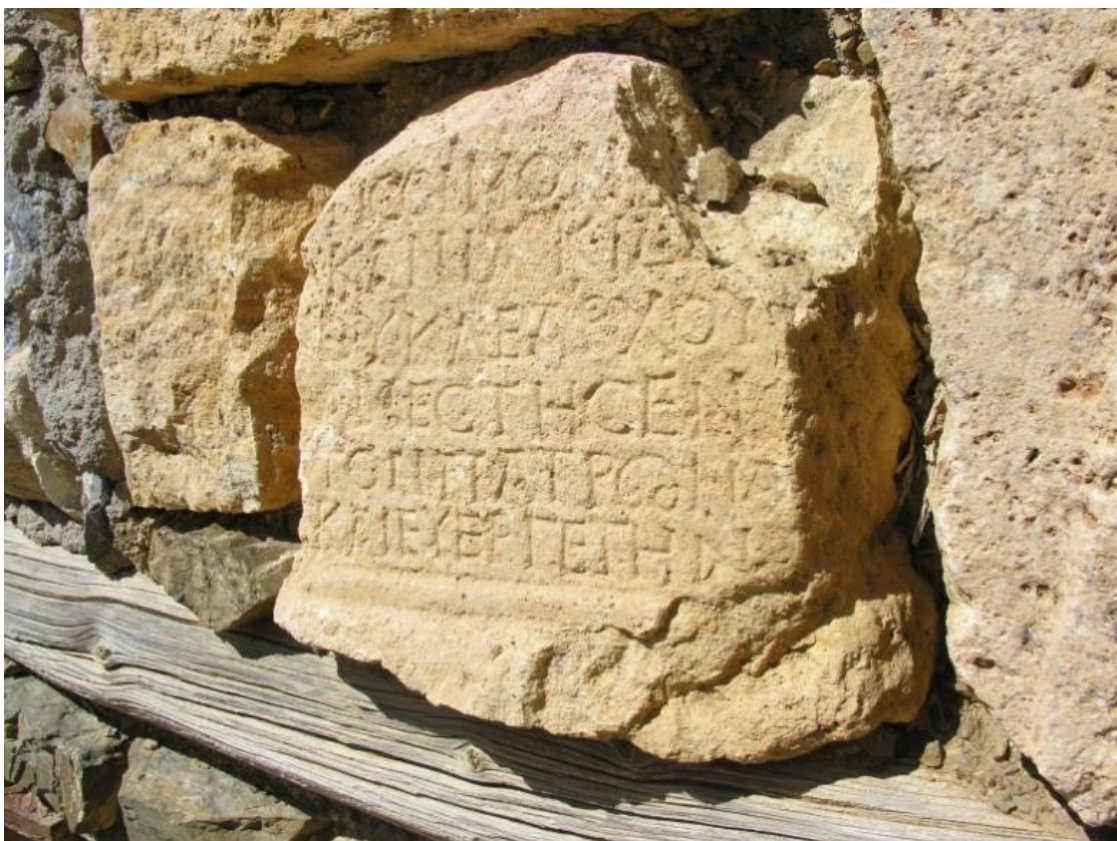
Fotoğraf 23: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7

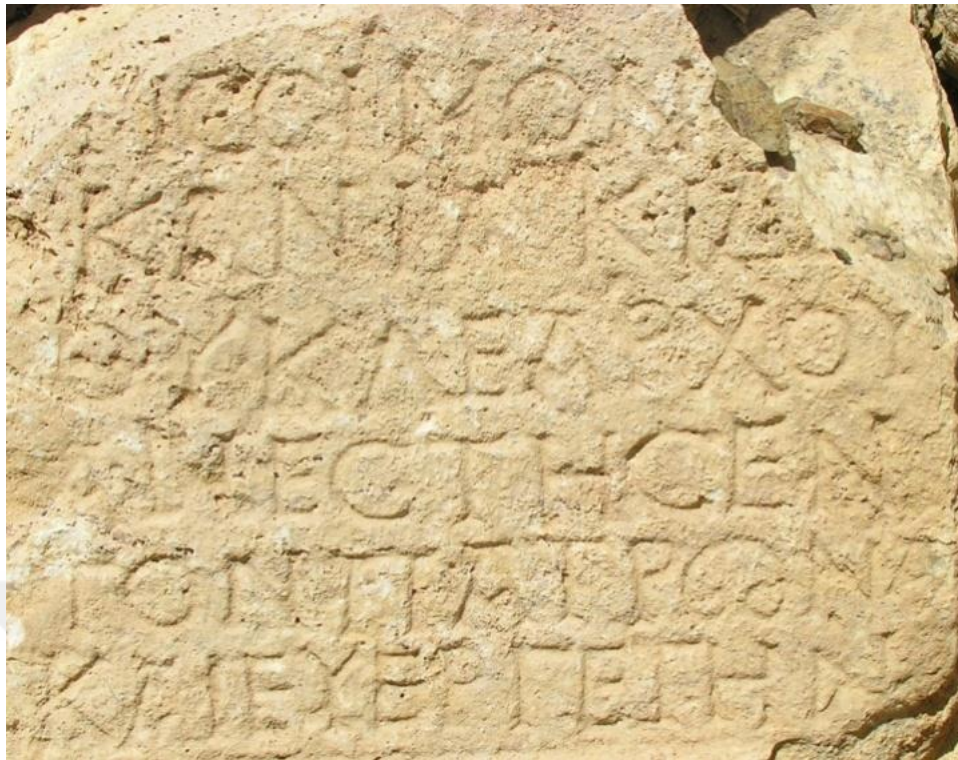
Fotoğraf 24: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7

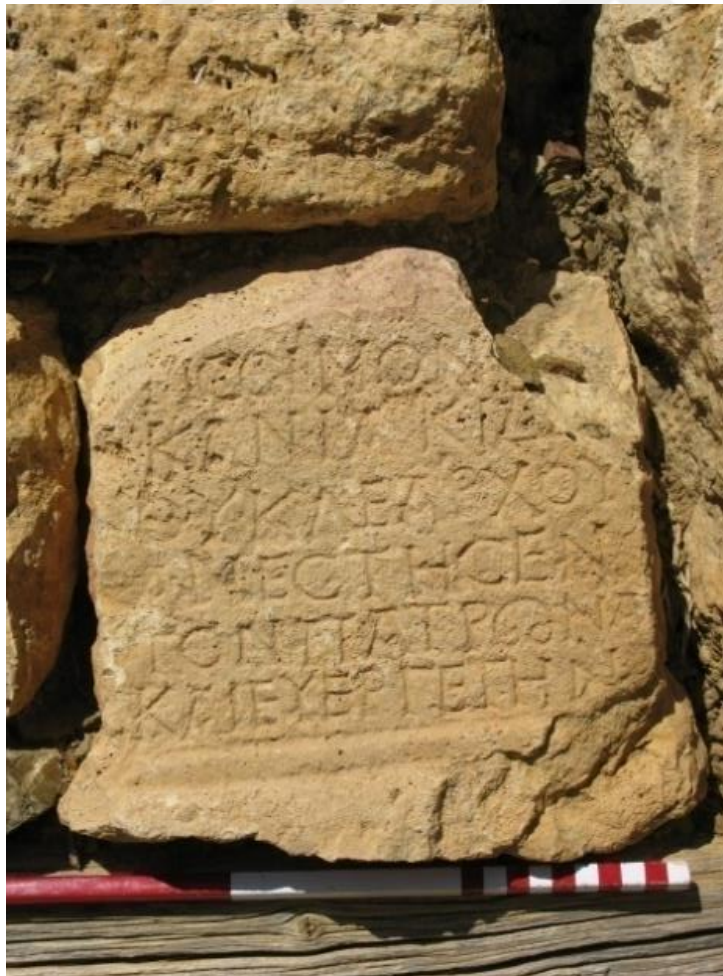
Fotoğraf 25: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 7

Fotoğraf 26: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 8

Fotoğraf 27: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 8

Fotoğraf 28: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No.8

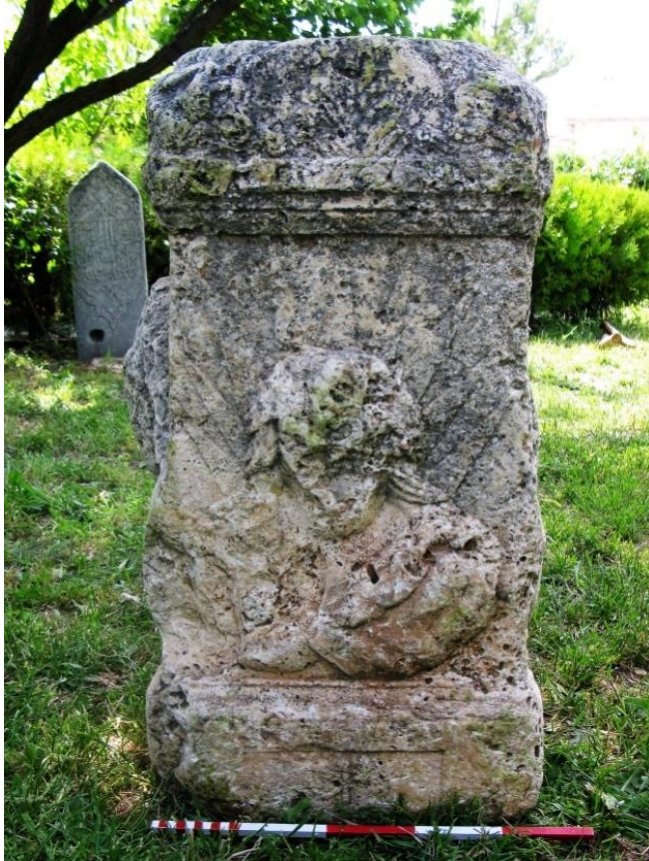
Fotoğraf 29: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 9

Fotoğraf 30: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Yazıtlı Sunak, Kat. No. 9

Fotoğraf 31: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10

Fotoğraf 32: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10

Fotoğraf 33: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10

Fotoğraf 34: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10

Fotoğraf 35: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10

Fotoğraf 36: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10

Fotoğraf 37: Bayavşar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 10

Fotoğraf 38: Başgöze Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 11

Fotoğraf 39: Başgöze Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 11

Fotoğraf 40: Başgöze Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 11

Fotoğraf 41: Işıklar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 12

Fotoğraf 42: Işıklar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 12

Fotoğraf 43: Işıklar Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 12

Fotoğraf 44: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 13

Fotoğraf 45: Tol Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 14

Fotoğraf 46: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 15

Fotoğraf 47: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 15

Fotoğraf 48: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16

Fotoğraf 49: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16

Fotoğraf 50: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16

Fotoğraf 51: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16

Fotoğraf 52: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16

Fotoğraf 53: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16

Fotoğraf 54: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16

Fotoğraf 55: Yenice Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 16

Fotoğraf 56: Bostandere Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 17

Fotoğraf 57: Bostandere Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 17

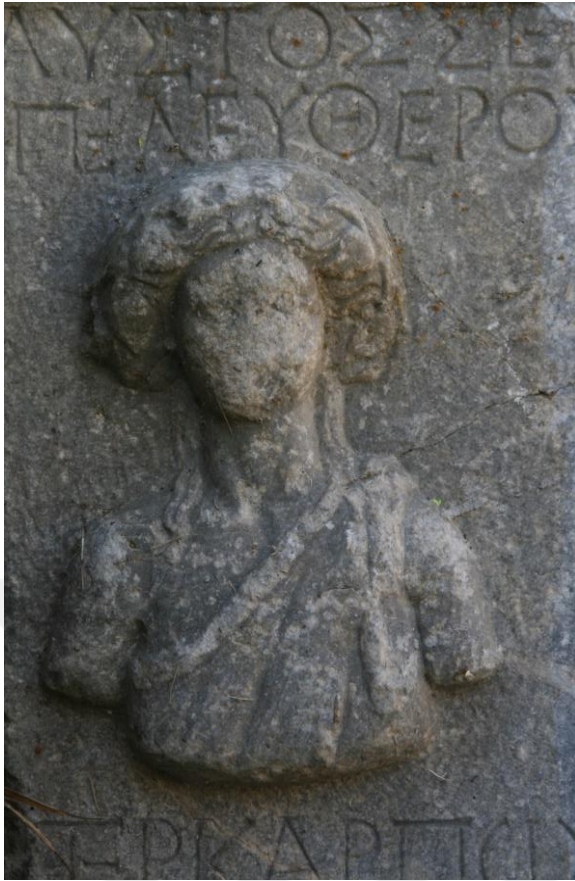
Fotoğraf 58: Bostandere Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 17

Fotoğraf 59: Bostandere Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı Sunak, Kat. No. 17

Fotoğraf 60: Ladik Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 18

Fotograf 61: Ladik Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 18

Fotograf 62: Ladik Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 18

Fotoğraf 63: Ladik Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 18

Fotoğraf 64: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 19

Fotoğraf 65: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 19

Fotoğraf 66: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 19

Fotoğraf 67: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 19

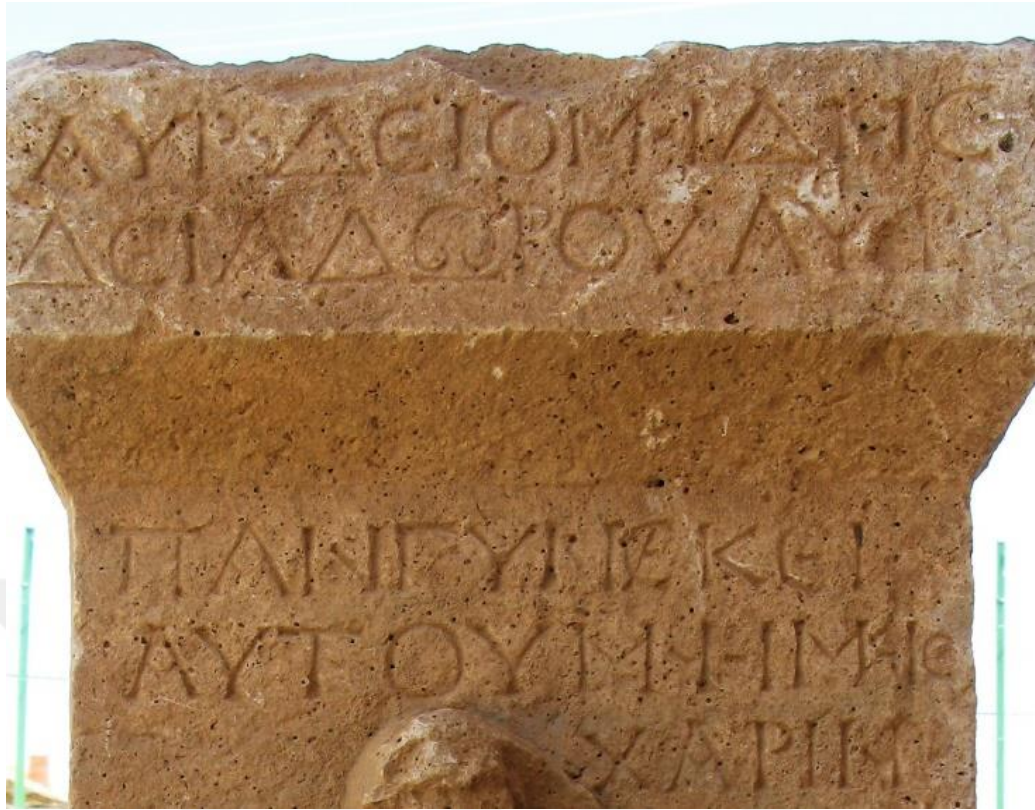
Fotoğraf 68: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No.

Fotoğraf 69: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 20

Fotoğraf 70: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 20

Fotoğraf 71: Kızılca Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 20

Fotoğraf 72: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 21

Fotoğraf 73: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 21

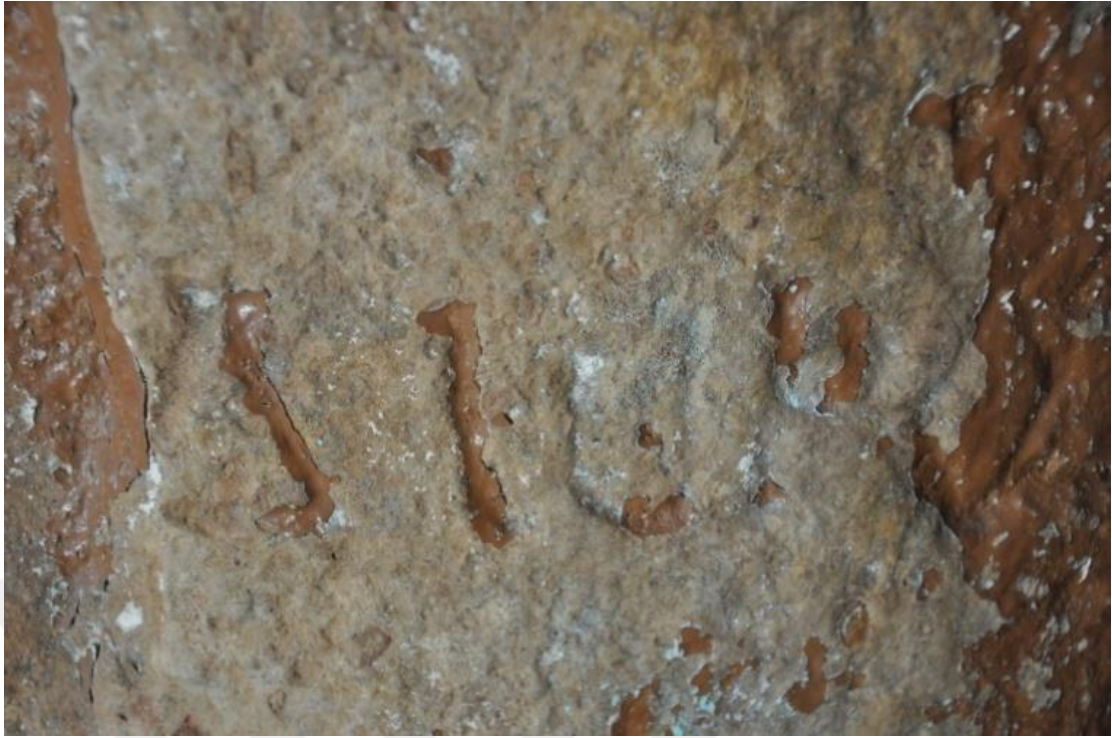
Fotoğraf 74: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 21

Fotoğraf 75: Kınık Dikdörtgen Gövdeli Kabartmalı ve Yazıtlı Sunak, Kat. No. 21

Fotoğraf 76: Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 22

Fotoğraf 77: Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 22

Fotoğraf 78: Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 23

Fotoğraf 79: Bayavşar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 23

Fotoğraf 80: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24

Fotoğraf 81: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24

Fotoğraf 82: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24

Fotoğraf 83: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24

Fotoğraf 84: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24

Fotoğraf 85: Hacılar Silindirik Gövdeli Sunak, Kat. No. 24

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Burak BALDIRAN
Doğum Yeri - Tarihi	Konya - 05.07.1986
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Özel Diltaş Koleji
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü
Yabancı Dil / Diller	İngilizce, Almanca
BİLİMSEL FAALİYETLER	
Kazı Çalışmaları : 2012 Rhodiapolis Kazısı, 2013 Stratonikeia Kazısı, 2018 Iasos Kazısı Bildiriler : Baldiran B., (2018). “ <i>Soma Altars from Lykaonia Region</i> ”, 22th Symposium on Mediterranean Archeology (SOMA) (22-25 November 2018),	
E-Posta	baldiran86@gmail.com